

CLAUDE ANET

№ 3 — CLAUDE ANET — A

ARIANE

TÄNAPÄEVA **3**
ROMAAN

Looduse Universaal-Biblioteek

I aastakäik (nr. 1—52), II aastakäik (nr. 53—104), III aastakäik (nr. 105—156) à 12 krooni
ja IV aastakäik (nr. 157—180) — 5 krooni. Üksiknumber 25 senti.

- Edmond About** — Mägede kuningas. Nr. nr. 88/89, 90/91.
A. Adson — Toomapäev. Nr. 27.
Betti Alver — Invaliidid. Nr. 153/156.
J. Barbey d'Aurevilly — Önn roimatus. Nr. 109.
Honoré de Balzac — Armastus. Nr. 142/145.
Arnold Bennett — Simon Fuge'i surm. Nr. 123.
O. Berting — Jaava jumal. Nr. 94.
O. J. Bierbaum — Siugnaine. Nr. 11.
R. G. Binding — Surematus. Nr. 100.
R. Blauman — Surma varjus. Nr. 23.
Louis Boussenard — 10 000 aastat jääs. Nr. 26.
F. R. Chateaubriand — Viimase Abenserraadi seiklused. Nr. 10.
G. K. Chesterton — Saladuslik aed. Nr. 105.
Sinine rist. Nr. 30.
A. Conan-Doyle — Baskervillide koer. Nr. 169/170. Brasillia kass. Nr. 112.
J. Conrad — Duell. Nr. 53.
F. Dostojevski — Väike kangelane. Nr. 61.
H. Duvernois — Pögenemine. Nr. 179/180.
I. Ehrenburg — Viis piipu. Nr. 49.
A. Ers — Sakristaan ja kurat. Nr. 119.
H. H. Ewers — India ja mina. Nr. 42. Kummalised lood. Nr. 33. Kuningate südamed. Nr. 122.
Claude Farrère — Oopiumisuuts. Nr. 104.
Walter Flex — Wallensteini pale. Nr. 83.
Anatole France — Önnesarik. Nr. 52.
John Galsworthy — Esimene ja viimane. Nr. 1.
D. Garnett — Daam rebaseks. Nr. 8.
G. af Geijerstam — Raamat väike-vellest. Nr. 130/133.
N. V. Gogol — Taras Bulba. Nr. 68/69.
V. J. Gregri — Latvia kuningas. Nr. nr 13, 16.
A. Griu — Sunnitööline. Nr. 97.
Per Hallström — Okasroosike. Nr. 116.
Knut Hamsun — Tuisupea. Nr. nr. 95, 96.
J. Hašek ja K. Vanek — Vahva sõduri Svejki seiklused. Nr. nr. 5, 9, 12, 17, 20, 21, 28, 29, 36, 37, 45, 46, 50, 51, 57, 58, 66/67, 75/76, 77/78.
Ferenc Herczeg — Djurkovitsi pojad. Nr. 150/152. Djurkovitsi tütreid. Nr. 157/158. Elu värav. Nr. 171/172.
H. Hesse — Eelkevad. Nr. 101.
W. v. Heydenstam — Karl XII. Nr. 92.
E. T. A. Hoffmann — Preilli de Scuderi. Nr. 71. Vanne. Nr. 107.
Ricarda Huch — Juudi haud. Nr. 117.
A. Huxley — Richard Greenow' jantlik lugu. Nr. 2.
Henrik Ibsen — Rahvavaenlane. Nr. 6/7.
A. Jakovlev — Hiina vaas. Nr. 80.
Richard Janno — Neitsi Maarja. Nr. 120/121.
Ed. v. Keyserling — Pastori armastus. Nr. 177/178.
R. Kipling — India jutud. Nr. 34.
Viljo Kojo — Päike, kuu ja valge hobune. Nr. 99. Ollikaise önnis lõpp. Nr. 102.
V. Krömöv — Dollarite maalt. Nr. 38. Hara kiri maalt. Nr. 55. Linn-sfinks. Nr. 62.
Oopiumi maalt. Nr. 25. Samuraide maalt. Nr. 19.
A. Kuprin — Vedel päike. Nr. 93.
S. Lagerlöf — Soosauniku tütar. Nr. 77.
D. H. Lawrence — Pastori tütreid. Nr. 110.
B. Linde — Kenad naised. Nr. 22.
Joh. Linnankoski — Karjatüdruk Hilja. Nr. 4.
Jack London — Elu seadus. Nr. 39. Hundipoeg. Nr. 103. Lõunamere jutud. Nr. 45.
McCoy — Yah! Yah! Yah! Nr. 98. Põhja-sija Tom King. Nr. 87. Põhjala Odysseia. Nr. 106. Valge vaikus. Nr. 110.
P. Loti — Uhe vöörlegionääri romaan. Nr. 167/168.
P. Louys — Naine ja hüpinkukk. Nr. 161/162.
Thomas Lowell — Merikurat. Nr. nr. 62/72/73, 81/82.
G. de Maupassant — Nülitud käsi. Nr. 56. Oeksed Rondolid. Nr. 111. Tugev kurat. Nr. 126/129.
E. McDell — Üheteistkümmes tund. Nr. 173/174.
Prosper Mérimée — Tamago. Nr. 54.
C. F. Meyer — Munga pulm. Nr. 165/166. — — Muinasseiklusi. Nr. 15.
Zsigmond Móricz — Härras-mürgel. Nr. 134/137.
A. Neverov — Viljalinn Taškent. Nr. 12.
A. Niedra — Nälg ja armastus. Nr. 32.
L. Nikulin — Saladuste müüjad. Nr. 153/159.
Marcel Prévost — Julienne'i abielu. Nr. 115.
Wl. St. Reymont — Kaebelune nr. 437. Nr. 60.
B. Ruck — Tema ametlik mõrsja. Nr. 138/141.
George Sand — Kuradi mülgas. Nr. 41.
A. Schnitzler — Karjusefööd. Nr. 74.
Joh. Sepp — Kuld!!! Kuld!!! Nr. 14.
E. Seton-Thompson — Tänavatrubaduur. Nr. 35.
B. G. Shaw — Südame-murdumise maha. Nr. 44.
F. E. Sillanpää — Hildu ja Ragnar. Nr. 3.
Upton Sinclair — Tööstusetus. Nr. 48.
R. L. Stevenson — Kurat pudelis. Nr. 24. Lugu vales. Nr. 59.
A. Strindberg — Abielu. Nr. 18.
K. H. Strobl — Riivatu nunn. Nr. 86.
Miklós Surányi — Tulesüütaja. Nr. 113/114.
Dezso Szabó — Muinaslood naevast inimesest. Nr. 31.
Rabindranath Tagore — Pärاندusehoidja. Nr. 40.
Hilja Valtonen — Ara hõiska enne õhtut. Nr. nr. 62, 63.
Edgar Wallace — Mees, kes ostis Londoni. Nr. 146/149. Ministri hukkamine. Nr. 175/176. Surma meloodia. Nr. 163/164.
H. G. Wells — Mees, kes võis teha imeid. Nr. 108.
Lajos Zilahy — Minu vaar-isa armastus. Nr. 84/85.
Emile Zola — Uputus. Nr. 79.
Stefan Zweig — Kiri tundmatult. Nr. 70.

ILMUB TARTUS

12 KORDA AASTAS

TÄNAPÄEVA ROMAAN

Nr. 3

TELLIMISHIND AASTAS 7 KR. 50 SENTI

ÜKSIKNUMBER 75 SENTI

1932
MÄRTS

CLAUDE ANET

A R I A N E

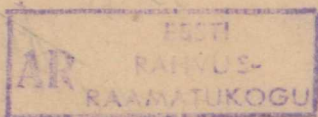
Prantsuse keelest tõlkinud

P. Raag

2008/10/10

K./Ü. „LOODUS“, TARTUS, 1932

K./Ü. „Looduse“ korrektor H. Pürkop.

|33 38| *

K. Mattieseni trükikoda O/Ü., Tartus, 1932.

ESIMENE OSA.

(Proloogi asemel.)

I.

Alles magava linna majade ja aedade üle laotus peaaegu idamaise läbipaistvusega selge taevas, särav, sinine nagu türkiis. Varahommiku vaikuses kuuldus ainult katustel ja akaatsiate okstel üksteist tagaajavate varblaste siristamist, ühe turteltuvi iharat kudrutamist puuladvas ja kauguses Sadovaja, linna pea- ja ühtlasi elegantseima tänava, ebatasasel sillutisel aeglaselt liikuva talupojavankri telgede aeg-ajalist kriiksumist.

Hotell „Londoni“ pikk ja ilmetu, hallidest kividest ehitatud kolmekordne esikülg, tusane kui vihmane sügispäev, ühegi palkonita, pilastrita, kolonnideta ja ilustisteta, asetses Sadovajal, kuna tagaõue piirav plankaed ulatus suure, tolmuse ja tühja peakiriku platsini.

Hotell „London“, parim linnas, oli kuulus oma köögi poolest. Kuldne noorus, ohvitserid, töösturid ja mõisnikud uhkustasid oma kuulsa restoraniga, kus orkester, koosnev kolmest juudist ja kahest väikevenelasest, mängis pealelõunal ja õhtul hilise ööni viletsavõitu popurriisid „Eugen Oneginist“ ja „Padamandast“, melanhoolseid rahvalaule ja katkendlik-rütmilisi mustlasviise. Kui palju lõbusaid olenguid korraldati selles moerestoranis, kui palju hiilgavaid sööminguid, kui palju „orgiaid“, kui tarvitada väljendit, millist kasutati kõnelusis hotell „Londoni“ pumme-lusist!

Hotell „Londoni“ restoran koosnes kahest erisuuruselt saalist; kuid polnud omaette kabinette. Selle-

pärast võtsid inimesed, kes soovisid viibida teistest eraldi, omale teisel korral tube salongiga, mida Lev Davõdõtš, hotelli uksehoidja, alati vaband hoidis oma klientidele.

See Lev, kitsaste ja elutute silmadega juut, oli maja isevalitseja ja üks linna tuntumaid isikuid. Proovintsi notaablid peatusid vestibüülis, et vahetada temaga mõne lahke sõna. Lev oli diskreetne, ja kui kõrgelt tuleb hinnata ühe nii tuntud hotelli uksehoidja vastutulelikkust ja vaikimist? Kui palju roosid ja isegi kahekümneviierublaseid rahatähti oli ta vastu võtnud vaikides, ilma et ta kahvatu nägu oleks ilmutanud vähimatki liigutust, rahatähti, mida talle libistas pihku mõne mehe palavikuline käsi, kes oli erutatud galantsele kohtumisele varjupaiga leidmise mõttest? Peab uskuma, et nende arv, kes soovisid varjata oma õnne saladust, oli suur, sest Lev Davõdõtšile ei kuulunud mitte vähem kui kolm maja. See näitab, et raha voolas X...i, et teda teeniti kergesti, kulutati rõõmsalt, ja et elu lõõskas seal, nagu suvised kõrvetavad päevad selle lõuna-kubermangu steppides, mille pealinnaks ta oli. Iga provintsis rikastunud mees, oli see siis kaevandusis, töönduses või põllunduses, ei lakanud mõtlemast hotell „Londoni“ unustamatuile pidustusile ja prantsuse veinidele, mida ta seal jõi armastusväärsete naiste seltsis.

Üks Lev Davõdõtši kolmest majast asetses ühel eeslinna tänaval, mitte kaugel maanteest, millele head traavlid, mis olid meie maakonna uhkuseks, videvikus või öösi sõidutasid paarikesi, kes himustasid tasasel ja hästi korras hoitud teel kihutada tuulkiiresti. Maja oli kahekordne. Lev kavatses ühel päeval sinna asuda elama. Esialgu oli ta sisustanud ainult esimese korra ja pannud sinna elama ühe vana, tigea naise. Palju inimesi oli soovinud teda üürida, sest viimaste aastate jooksul oli linn kasvanud ebaharilikult kiiresti

ja vabad korterid olid harvad. Kuid megääri vastus oli alati sama: korter on ära antud. Siiski ei ilmunud ühtki elanikku ja lihtsad hinged murdsid pead selle üle, miks Lev loobub heast üürirahast. Teised raputasid pead, sest tihti nähti õhtuti maja ees peatuvat üht sõidukit ja kuigi aknakardinad olid ette lastud hoolikalt, immitses nende vahelt hilise ööni valguskiiri.

Hommikusel tunnil, mil algab see jutustis, ühe sooja maikuu lõpupäeva koidu ajal, oli hotell „Londoni“ peauks suletud ning elektrivalgus restoranis ja vestibüülis kustunud juba ammu. Õue ümbritsevas plangus olev uks avanes kääksudes. Lävele ilmus noor tüdruk ja seisatus hetke kõheldes.

Ta kandis linna tuntuima gümnaasiumi vormirõivastist, lihtsat pruuni kleiti, mustast lüstriinist põllega. Selle tõsidust oli ta ilustanud valge pitskraega, mis näis olevat pisut muljutud. Määrusevastaselt oli ta kleit pisut dekolteeritud ja laskis näha oma õrnas graatsias pidulikku kaela, millel asetses väike, liikuv pea, mida kattis valge, mahapööratud, laiaääreline õlgkübar. Pea kummardus kiiresti, heites pilgu tühjale tänavale. Peale sekundilist seisatelu astus tüdruk kõnniteele. Talle järgnes teine, mõned aastad vanem, tüsedavõitu ja kohmakate liigutustega blond neiu. Ta rõivastis kerge kevadmantli all koosnes mustast siidseelikust ja batistpluusist.

Gümnaasiumivormis tüdruk ringutas, tõstis näo taeva poole, hingas suure sõõmu puhast õhku ja ütles naerdes:

„Milline skandaal, Olga, on juba ammu päev!“

„Tahtsin koju minna juba ammu,“ ütles too urisedes. „Ma ei tea, miks sa viivitasid nii kaua... Ja kell kümme pean olema büroos. See türann Petrov

teeb mulle stseeni ja peale muu olen joonud liiga palju šampanjat...“

Gümnaasistka vaatles teda kaastundlikult, kehtas, talle omase liigutusega, vasakut õlga ega vastanud. Ta kõndis kiirete sammudega, kergel ja õnnelikul kõnnakul, kõpsutades kõnnitee asfaldil oma kingade kõrgete kontsadega, pea püsti, vaadates enese ümber, tulvil rõõmust, et väljudes suitsuga täidetud ruumist leidis kevadise koiduaja ootamatu selguse. Nad läbisid diagonaalselt suure katedraalplatsi ja määranud õhtuks kohtumise, läksid kumbki iseteed.

Gümnaasistka läks üht tänavat mööda, mis oli peakiriku vasakul küljel. Äkki kuulis ta enese taga ruttavate sammude kära ja pöördus ümber. Üks pikk mundris üliõpilane jooksis talle järele.

Tüdruk seisatus. Ta näoilme muutus karmiks, kulmud tõmbusid kortsu ja teda üksisilmi vaatlev üliõpilane sattus kohe segadusse. Ta ütles äärmise närvlikkusega:

„Andestage, Ariane Nikolajevna..., ootasin, kuni olete üksi... Ma ei võinud teist lahkuda niimoodi... peale seda, mis juhtus...“

Tüdruk katkestas kuivalt:

„Mis siis juhtus, palun?“

Noormehe kimbatus saavutas ülima tipu.

„Ma ei tea,“ kogeles ta, „ma ei tea, kuidas teile öelda... Mulle näib... Ma olen meelega... Te pole mu peale pahane, eks ole? Tahaksin seda teada otsekohe... Ei või elada niimoodi,“ lõpetas ta, täiesti rõõpast väljas.

„Ma pole te peale põrmugi pahane,“ vastas Ariane Nikolajevna rõhuga. „Teadke seda alatiseks: ma ei kahetse kunagi oma tegusid. Kuid meenutage ka seda, et keelasin teid mind kõnetada tänaval... Olen üllatatud, et unustasite selle.“

Tüdruku jäise pilgu all kõhkles ta viivu, siis, pöördudes ümber, kaugenes, lausumata sõnagi.

Mõni minut hiljem jõudis Ariane Nikolajevna ühe suure puumaja ette. Alumisel korral olid kauplused. Ta tõusis teisele korrale, võttis oma käekotist võtme ja avas ettevaatlikult ukse.

Korteri vaikust häiris ainult suure, söögitoa seinal rippuva seinakella tiksumine. Kikivarbail läbis tüdruk pika koridori ja tõukas lahti ühe toa ukse, kus magas, suu ammuli, kitsas voodis, pooleldi lahtirõivastatud toatüdruk.

„Paša! Paša!“ ütles ta.

Teenija, ärgates võpatudes, tahtis tõusta.

„Hüüa mind kell üheksa,“ ütles Ariane, tõugates ta voodisse tagasi, „kell üheksa, kuuled sa. Mul on täna hommikul eksam.“

„Hea küll, hea küll, Ariane Nikolajevna, ma ei unusta... Kuid on juba päev! Kui hilja te tulete koju! Jumala pärast, palun teid, kandke enese eest rohkem hoolt. Laske, ma tulen rõivastan teid lahti,“ lisandas ta, tehes uuesti pingutuse, et tõusta üles.

„Ei, Paša, ära lase end segada. Maga veel pisut. Jumal tänatud, mõistan rõivastuda ja lahti rõivastuda üksi. See on minu eluviiside juures tarvilik,“ ütles ta naerdes.

Mõni hetk hiljem uinus kõik suures majas Dvorjanskajal.

Sama päeva hommikul, kell kümme, ajalooõpetaja Pavel Pavlovitš, kellele assisteerisid kaks ta kolleegi, eksamineeris abituriente kuulsas gümnaasiumis, mida juhatas proua Znamenskaja.

Suurde, valgesse ja lagedasse, laiade akendega ruumi oli kogunenud umbes kakskümmend tüdrukut. Nende seas kuuldus tasase keskustelu katkendeid, sositatud märkusi, lühikesi, palavikuliselt vahetatud lau-

seid. Elavad silmad hiilgasid kahvatuis nägudes. Mõned õpilased lehitsesid rutuga ajalooõpperaamatut. Teised jälgisid põneva huviga seda, mis toimus estraadil.

Küsitlus kestis viis minutit liisuga tõmmatud ainel ja sellal õpilane, kes pidi vastama järgmisena, mõtles, istudes pisut kaugemal asetseva väikese laua ääres. Ariane Nikolajevna ootas oma korda ja kortsutas sõrmede vahel piletit, mille oli võtnud Pavel Pavlovitši eest laualt.

Kahest tunnist unest oli jätkunud, et anda ta näole peaaegu lapselik värskus. Ta pisut väikesed, hallid, selged silmad asetsesid pikkade kulmukaarte all, mis peaaegu ühinesid ninajuure kohal; nina oli sirge ja korrapärane. Õrnalt joonistatud suu oli suletud. Ariane ei laskunud mõtiskellu teema üle, millel ta pidi vastama, vaid kuulas pealt õpilast, kes, püsti seistes eksamineerijate ees, andis ainult segaseid vastuseid. Hallid silmad mustade kulmude all sädelesid ja oli silmanähtav, et Ariane pidi end pingutama, et mitte appi tõtata oma seltsilisele.

Üks kaugemal istuv ülevaatajanna vaatas oma kella ja väljus. Kaks minutit hiljem tuli ta tagasi, saates proua direktriksi. Eksamineerijad ruttasid pakuma oma toole. Proua Znamenskaja tänas neid käelligutusega ja istus pisut tahapoole ülevaataja toolile.

Saalis jooksis suust suhu sosin. Tüdrukud vahetasid tasase häälega oma arvamusi.

„Jällegi on ta siin.“

„Ta on alati kohal, kui küsitellakse Arianet.“

„See on skandaal, ta protežeerib teda.“

Vaevalt oli direktriks istunud, kui Pavel Pavlovitš koputas arglikult lauale ja ütles õpilasele:

„Täna teid.“

Tüdruk laskus estraadilt, läks tagasi oma kohale ja ta punastuv nägu kadus taskurätti.

Kõhkleva häälega hüüdis õpetaja:

„Kuznetsova!“

Ariane lähenes.

Langetades silmad, küsis õpetaja:

„Milline on teie teema?“

Ja küsitelu ootamata algas Ariane oma seletust. Ta kõneles imetusväärse väljendite täpsusega. Udu-seimigi küsimus muutus ta käsitluses selgeks, sega-seimigi aine kergeks. Ta järjestas iga asja oma suhtelise tähtsuse järele ja laskumata detailidesse, joonis-tas selge pildi, kus iga fakt seisis omal kohal.

Eksamineerijad nautisid teda, nagu kuulates mõnd suurt kunstnikku kontserdil. Pavel Pavlovitš ei pööranud nüüd temalt silmi ja direktrissi ükskõiksel näol võis märgata huvi, millega ta jälgis Ariane Nikolajevna nõtket ja täpsat kõnet. Kõik näod saalis olid pööratud estraadi poole.

„Viis plussiga,“ ütles üks.

„Kiituskiri ja kuldmedal,“ sosistas teine.

„Vaata Pavel Pavlovitši,“ ütles kolmas. „See on selge, ta jumaldab teda.“

„Tean seda juba ammu,“ vastas üks kahvatu ja tõsine tüdruk.

Viis minutit läbi, Pavel Pavlovitš katkestas Ariane.

„Sellest jätkub, Kuznetsova. Täname teid.“

Tund aega hiljem eksam oli lõppenud. Mil õpilased lahkusid saalist, jäi Ariane Nikolajevna vestelena direktrissiga. Nende keskustelu venis pikale. Nüüd olid nad üksi. Viimaks, mingis õrnusepuhangus, mis hämmastas tüdrukut, proua Znamenskaja kummar-dus tema poole, suudles teda ja ütles:

„Kus te ka viibiksite, Ariane, ärge unustage, et olen teie sõbratar.“

Eesruumis ootasid Ariane Nikolajevnat kaks tüdrukut. Nad sosistasid väikeste, kiiresti summutatud naeruturtsatustega. Üks neist oli pikk, sale, kahvatu, säravate silmadega ja nurgeliste liigutustega. Teine oli inetu, ümmarate silmadega, lössis ninaga, kuid edev ja liikuv. Mõlemad evisid kaunis halba kuulsust. Nad kandsid tihti kalliskive, mille päritolu õli kahtlane, sest nad kuulusid vaestesse väikekodanlikesse perekondadesse. Nad ühinesid Arianega ja sammudes sülelesid teda, õnnitlesid, öeldes talle tuhat komplimenti.

„Kuulge, Ariane,“ ütles pikem, „kas te ei soovi meiega koos õhtust süüa tulla täna õhtul? Korraldame ühe olengu uues talus, mille ostis Popov (too Popov oli linna rikkaim kaupmees, küpseis eluaasatais ja kaunis eemaletõukava välimusega)... Ta on selle sisse seadnud väga omapäraselt. Kujutelge, majas pole ainustki tooli. Ainult diivanid. Seda peab kindlasti nägema.“

Väike astus väga erutatult vahele:

„Seal on ka muusikamehed, keda ta peidab ühte kõrvaltuppa: neid on kuulda, kuid nad jäävad nähtamatuks. Ja siis tegi ta veel ühe päris omapärase leiutise: valgustuseks on küünlajupid, mis kustuvad vähehaaval, üksteise järel.“

Ariane küsis:

„Ja kes siis söövad neil diivanail? Mind te igitahes Popovi kõrval ei näe.“

„Ta väga võluvad sõbrad. Aga miks ei taha te tulla Popovi juurde? Ta on meeletult armunud teisse; ta unistab ja kõneleb ainult Ariane Nikolajevnast. Peate kindlasti meiega tulema kaasa.“

„Suur tänu,“ ütles Ariane. „Popov on jäle.“

„Ent kui vaimukas! Ja kuulake ta laulu... Ta on meelisegav, te ei tunne teda enam ära!“

„Ta laulab ilma minuta,“ vastas Ariane seisatudes, „sest mina ei lähe vaatama ta talu, ta diivaneid ega

ta küünlajuppe ei täna õhtul ega homme. Õelge talle seda minu poolt.“

„Kuld ta sureb meeleheitest.“

„Küll vodka teda juba lohutab.“

Ta lahkus tüdrukuist, kes sammusid edasi, suures ärevuses sellest keeldumisest, ja vestlesid elavalt.

Suurem ütles:

„Ta laseb ennast paluda. See on naeruväärne.“

Ja väike:

„Popov vihastub.“

Ariane astus ühte väikesesse aeda, mis oli pigemini puude ja roosipõõsastega ääristatud puistee, asetsedes piki tänavat. Seal jalutas palavikuliselt Pavel Pavlovitš. See oli õrn, kahjutu olend, unistaja ja suurmeelne, keda hirmutas kõik, eriti aga nelja silma all olek Ariane Nikolajevnaga, olgugi et nad selles väikeses aias kohtusid kolm korda nädalas peale õppetöö lõppu. Kuid iga kord halvas Pavel Pavlovitši erutus, röövides talt peaaegu täielikult ta kõnelemisvõime. Sel päeval Ariane, peale lühikest keskustelu oma kahe kaaslasega, näis olevat ärritatav, mis veel suurendas õpetaja kimbatust. Tal jätkus siiski julgust Arianele ettepanekut teha, istuda ühele eemalseisvale pingile. Ariane keeldus, kuna oli juba tublisti hilistunud ning kartis koju jõuda peale hommikueine lõppu.

Pavel Pavlovitš saatis teda, õnnitelles teda ta eksami puhul, korrates ühe eksamineeri ja meelitavat arvamust: „Geniaalne laps.“

Ariane, kelle kerge pea õõtsus kergesti ta peenel kaelal, ajas enese sirgu ja ümises:

„Laps! Milline häbematu! Ma olen seitsmeteistkümne-aastane.“

Siis vaikis ta uuesti. Ka kitsikuses olev õpetaja vaikis viimaks. Nad läksid kiiresti läbi vähehäidavate

tänavate. Kuumus oli juba suur, esimest korda sel aastal, ja ennustas lõunamaa palavat suve.

Nii jõudsid nad Dvorjanskajale, maja ette, kus elas Ariane Nikolajevna. Pavel Pavlovitš oli kahvatum harilikust; ta pingutas end ja algas üht lauset.

Ariane katkestas teda:

„Teate, millele ma mõtlen, Pavel Pavlovitš? Mul on murelik nägu, kuid ma olen õnnelik uskumatuseni. Aimate, miks?... Ei?... Hüva, ütlen teile seda... Mõne minuti pärast olen oma toas. Ma leian oma diivanil eest ilusa valge kleidi, mis on kaunistatud iiri tikanditega ja dekolteeritud. Ja Paša, — kas tunnete Pašat? ta jumaldab mind ja kõik, mis teen, on hea ta silmis — Paša on valmis pannud ühes kleidiga valged siidsukad ja diivani äärde valged kingad. Siis, Pavel Pavlovitš, rõivastun lahti pealaest jalataldadeni ja viskan põrandale selle hirmsa gümnaasiumivormi, selle pruuni kleidi, mida olen kandnud kolm aastat. Ma tantsin ta peal, ma trambin temal, suudlen Pašat... Mõtlen ainult sellele. Olen vaba! Vaba! Rõõmustuge ühes minuga!“

Ta sirutas talle rõõmemaad käed. Pavel Pavlovitš kuulas teda ja ta nägu ilmutas mitmesuguste tunnete heitlust. Noore tüdruku rõõm, juba ükski ta hääl joo vastas teda; ja siiski tundis ta eneses salajast kurbust.

Juba oli Ariane lahkunud ta juurest ja sammus trepikotta. Ukse peal pöördus ta ümber:

„Kui teil pole teha midagi paremat, tulge täna õhtul Aleksandria aeda õhtust sööma.“

Ta kadus. Pavel Pavlovitš jäi liikumatult seisma trotuaarile.

II.

Hetkel, mil Ariane astus sisse, istus suures söögi-
toas pika laua taga mitu inimest, keda presideeris
tädi Varvara. See oli umbes neljakümneaastane naine,
ebasümmeetrilise näoga, milles esimesel silmapilgul
oli näha ainult kaks suurt, väga ilusat musta silma.
Neist jätkus, ainult neist, et õigustada linnas liikuvat
arvamust: „Varvara Petrovna on võluv naine.“ Ta
soeng oli korraldatud koketselt. Ühel küljel jagas
piire ta kergelt lokitud pruune juukseid. Ta suu oli
sama ilus kui ta õetütrel, kuid hambad viletsad. Var-
vara Petrovna, kes teadis seda, naeratas suletud huul-
tega ja oma pruunide silmadega, mis siis hakkasid
särama. „Ta on vastupandamatu,“ ütlesid siis ta
sõbrad. Ta oli jäänud saledaks. „Kui tädi Varvara
liigub tänaval,“ jutustas Ariane, „inimesed, kes talle
järgivad, arvavad enese ees kõndivat noore neiu.“
Ta rõivastus, isegi kodus, vähimagi lohakuseta, mis
nuidu Venemaal harilik. Ta kandis elegantseid kingi,
ta käed olid ravitud, ta pesu peen, ja väljas käis ta
muutmatult mustast riidest moodsas kostüümis, mis
oli hea Moskva rätsepa töö.

Varvara Petrovna elu oli ammutamatuks huviese-
meks linnaelanikele. Ta minevikust mäletati, et ta oli
lahkunud oma perekonnast tumedaks jäänud asjaoludel,
minnes arstiteadust õppima Šveitsi, ja siis, et ta tuli
Venemaale tagasi kui zemstvoarst, asukohaga Ivanovo
alevikus, meie kubermangus.

Tol ajal tegeldi meie juures ta noorema, väga

ilusa õe Veraga, kellesse kuulus romaanikirjanik Lopovtsov, kes veetis talve meie linnas, oli armunud meeletult. Ja oodati parajasti neiu ja kirjaniku abiellumisteadet, kui järsku Lopovtsov sõitis Krimmi ja Vera Ivanovosse. Ta peitis enese oma õe juurde. Keegi ei näinud teda kuue kuu kestel. Siis sõitis ta Pariisi, kus aasta hiljem abiellus ühe inseneri Nikolai Kuznetsov'iga, kes äriasjus tihti käis Prantsusmaal.

Natuke aega peale ta lahkumist Ivanovost avastati, et Varvara maja andis varju ühele külalisele rohkem, ühele beebile, kelle kohta Varvara ütles, see olevat ühe ta sõbratari tema hoolde usaldatud laps. Seda tüdrukukest poldud ristitud külakirikus ja kui ta sai poolteiseaastaseks, viis Varvara ta välismaale, kus ta viibis mõne aja oma abielus oleva õe Vera juures.

Tagasi tuli ta üksi. Siis tuli Varvara ellu suur muudatus. Ühel ööl kutsuti ta ühe suurima vene maaomaniku, vürst J... juurde, kes juhuslikult veetis ühe kuu ühes naabruses asetsevas mõisas. Varvara päästis ta elu. Vürst kiindus temasse, viis ta Euroopasse ja hoidis enda juures surmani, mis saabus seitse aastat hiljem. Nüüd tuli Varvara Petrovna oma sünnimaale tagasi sajatuhanderublaase varandusega, kümnetuhandese paiukiga ja rikkana nii mõnestki kogemusest, millega ta oli tutvunud oma hiilgaval elukäigul läänes. Ta ostis Dvorjanskajal maja.

Näis, nagu poleks ta kunagi eemal olnud Vene maast. Ta oskas, nagu oleks ta seda teinud alati, kunsti aega veeta mitte midagi tehes ja leidis päevad olevat liiga lühikesed, ilma et tal oleks olnud neid millegagi täita. Linnast ei lahkunud ta peaaegu kunagi. Vaevalt elas ta ühe suvekuu väikeses mõisas Doni kaldal, mille ta oli omandanud selleks, et saada värsket piima, mune ja aedvilja. Vürstiga veedetud aastate kestel oli ta vastikuseni rahuldanud oma, vene-

lastele nii omast, reisimiskirge. Oma möödunud elule vaatas ta nagu vaadatakse teatridekoratsioonidele, mis võivad olla imetlusväärsed, kuid mille keskel ei kavatseta korraldama hakata oma olelust. Sinna jäädakse mõneks hetkeks kunstliku valguse tulede alla, tuhande vaatleja silmade ette, ja siis, peale etendust, minnakse koju ja suletakse uks.

Nii toimis Varvara Petrovna, kuid ta jättis ukse praokile oma küllalt arvukaile sõpradele, keda leidis linnas varsti. Ta oli siin elanud viis aastat, kui ta õde Vera Kuznetsova suri San-Remos rinnahaigusse. Ta oli seal üksi oma tütre Arianega. Kuznetsov ruttas Peterburist, tõi oma tütre tagasi Venemaale, ja oskamata temaga midagi peale hakata, tegi oma naiseõele ettepaneku ta võtta enda juurde.

Kui see teade jõudis Dvorjanskaja tänava majja, Varvara sõbrad, kõneldes omavahel, jõudsid üksmeelsele otsusele, et ta keeldub. Kuidas võtaks ta, vaba nagu ta oli, koormaks lapse kasvatamise, keda ta vaevalt tundis? Varvara tuttavad eksisid. Vaevalt oli ta saanud oma õemehe kirja, kui ta otsekohe telegrafeeris Peterburi, et talle saadetaks ta õetütar.

Kui Ariane asus elama oma tädi juurde, oli ta neljateistkümne ja poole aastane tüdrukuke, kuid kehalt ja mõistuselt ta näis olevat vanem. Ta oli äärmiselt habras, kuid juba vormunud, täidlaste käsi-varte ja tõsise näoga; ta otseses pilgus oli midagi väljakutsuvat.

„Kelle paganaga sa sarnaned?“ küsis talt tädi Varvara. „Sul on meie perekonna suu, kuid sa ei muutu nii ilusaks kui oli su ema. Ja kust oled sa võtnud selle moe, inimestele nii otsa vaadata? Kellelt oled sa saanud need silmad? Igal juhul mitte oma isalt, sest ta on pehme ja blond. Sul pole temaga ainustki ühist näojoont... Lõppeks, õnnitlen sind, sest sa tead, mis ma sellest mõtlen...“

Niisugune oli Varvara Petrovna rääkimisviis. Tüdruku silmad lõid särama, kuid ta ei vastanud.

„Sa meeldid mulle. Olin hirmul, et sa võib-olla oled jäänud plikakeseks, kuid nüüd näen, et sa oled noor neiu. Nii võime vestelda vabalt.“

Tolle lapse sealolu tõepoolest ei toonud Varvara Petrovna ellu mingit muudatust. Esimesest päevast peale, vaatamata vanuse vahele, kohtles ta Arianet pigemini sõbratarina kui õetütrena, kelle kasvatuse eest ta pidi hoolitsema.

Varvara, vaevalt lahkunud oma perekonnast, mõistis hinnata vabadust ja otsustas enesega talitada oma äranägemise järgi. Et loodus on sugupoolte suhtluse ümbritsenud salapärasusega ja sidunud elava naudinguga, miks siis sellest keelduda? Oma arutlevas naisüliõpilasemõistuses ei leidnud ta ainustki põhjust loobuda nii terveist lõbudest. Tal oli olnud sõpru ülikoolis. Tagasi pöördudes kodumaale, oli ta neid leidnud isegi Ivanos. Vürstiga koos tehtud välismaareisudel leidis ta nii mõnegi juhuse sooritada õhtumaalaste talentide võrdlevaid katseid ja jõudnud tagasi sünnilinna, jätkas elu oma maitse järgi. Ta ei taibanud hästi, miks nii palju eksalteeritud naised annavad andumisele nii suure tähtsuse. Ühe sõnaga, ta vaatas armastusele mehe pilguga. Ta võttis omale armukesel, kui tal oli selleks isu, ja jättis ta maha, kui leidis teise, oma maitsele vastavama. Ta ei suutnud kujutella, et astutakse ühendusse kirekihus või et lahkutakse pisarais. Tema silmis armastus polnud haigus ja sidemete rebenemine ei toonud enesega kaasa draamat. Ta toimis säärase loomulikkusega, et ta armukesil ei tulnud mõttessegi temalt nõuda rohkem kui ta neile andis.

Ta ei jätnud neid ka maha ja sõprussidemed kestsid ilma tõelise armastuse äikese ja maavärisemiseta. Kui avanes juhus, ei põlanud ta ka kõrvalhüppeid.

Oma sijaasumise esimesil aastail pidi ta hulk kordi käima Peterburis ja Moskvast. Tal oli seal vanu sõpru ja ta elas nende juures. Tagasi jõudnud, jutustas ta oma reisust ja sellel nauditud lõbudest, ilma et käesolev armuke oleks pahandunud.

Nagu näha, oli Varvara Petrovna naine ilma kujutlusvõimeta. Ta meeled, millele ta ei keelanud midagi, suutsid teda kirgedele teel kiskuda ainult pooleni. Ta jättis neile oheliku kaela; nad ei hakanud lõhkuma.

Ta armastuse moraali — kuna tal oli see — valitsesid kaks põhimõtet. Ta jäi oma armukesele truuks päevani, mil teda kütkestas mõni teine mees. Siis pihtis ta otsekohe, sest ta ei mõistnud jagamist. Ta oli ainult ühe mehe naine; ta ainult vahetas teda tihti. Ka polnud ta petnud kedagi. Et kedagi petta, peab teda armastama, peab temaga ühendatud olema sentimentaalsete sidemetega. Varvara aga seni oli oma armukestes näinud ainult täiendavat sugupoolt ja suhted tema ja nende vahel olid määratud täpsalt kindlaks. Ta uhkustas meeleldi sellega, et oli armastusele näidanud oma kindla koha. See ei tõusnud kõrgemale poolest kehast.

„Näed sa, mu kallis,“ ütles ta Ariane Nikolajevnale (kes tol korral oli ainult viieteistkümne ja poole aastane), „armastus on ülimalt asi, kui teda osatakse võtta seesugusena, nagu ta on. Kuid romantilisus on kõige paha juur... Ma küll ei usu, et sind ähvardaks see kardetav hullus. Sul on kaine pea õlul ja sa juba ei eksi.“

Tüdruku näole tekkis talle omane kinnine naeratus, mis ei lasknud vähematki aimata ta mõtteist.

Teine Varvara Petrovna põhimõte oli see, et raha ei tohtinud segatud olla armastusse. Paljude vene naiste moraal selles punktis ühtib Varvara omaga. Kus raha ei mängi mingit rolli, on kõik korras, ja

mis ka tehtaks, kui polda temast huvitatud, jäädakse ikkagi ausaks naiseks. Rahaga algab kõlblusvastasus. Kui Varvara noore neiuna Genfis elas puuduses, poleks ta kunagi oma armukeselt vastu võtnud üht lõuna-sööki või trammipiletit, oli too siis kuitahes rikas.

Kui Ariane pärale jõudis Peterburist, oli Varvara sõbraks kuulus naaberlinna advokaat, kes käis kaks korda nädalas kubermangulinnas ajamas oma asju. Ta oli korteris Varvara juures, kus tal oli oma tuba. Siis oli Ariane näinud talle järgnevat üht inseneri. Väliselt oli kõik sündsas korras. Kuid Varvara ei jätnud kunagi jutustamata õetütrelle, kes oli muutunud ta usaldatuks, oma armukeste väärtustest, puudustest ja iseärasustest.

„Osutan sulle suure teene,“ ütles ta mõnikord. „Sulle ei teki pähe hulle mõtteid ja sa õpid tundma asju nende õiges valguses. Ning hiljemini sa tänad mind.“

Kuid viimasel aastal oli Varvara ellu tulnud muutus. Saades nelikümmend aastat vanaks, oli ta armunud ühte arsti, kelle ilu tekitas linnas torme. Insener saadeti erru pikema jututa ja Vladimir Ivanovitš sai ta järglaseks. Esimesed kuus kuud olid nõiduslikud, kuid siis märkas Varvara eneses tunde sündi, mis oli talle võõras. Ta armastas. See avastis viis ta ühtaegu meeleeheitesse ja õnnejoobumusse. See näis tähendavat kogu ta endise elu pankrotti. Ta ei tundnud enam iseennast. Nagu inimene, kes kukub soolaukasse ega leia jalgadele tuge, ei teadnud ta, millest haarata kinni. Ja samal ajal valdas teda tundmatu õndsus; temas publitses rõõmujoovastus. Ta unistas nagu seitsmeteistkümneaastane armunu.

„Ah,“ ütles ta Arianele, „ma ei teadnud, mis on õnn. Olen evinud kaheksateistkümend armukest. Mis ma räägin: armukest? Need olid ainult sõbrad. Ja nüüd saan neljakümneaastaseks ja kohtan Vladi-

miri!... Mõelda, et ta elas mu kõrval ja ma ei tundnud teda... Ma ei või seda enesele andestada. Ah, kui sa teaksid, milline on see mees!..."

Ta ei lõpetanud. Ariane kuulas vaikides ja naeratades jälle, kuid seekord ta hambad puresid alumist huult.

Tundma õppides armastust, Varvara tundis varsti lähenevat ka äikest. Ta näis märkavat, et Vladimir Ivanovitši tunded ta vastu polnud enam endised.

Muidugi külastas too Varvarat iga päev, kuid ütlemata, kunas tuleb ta jälle. Mõnikord tuli ta isegi kella kuue paiku, ajal, mil Varvara oli läinud oma igapäevsele jalutuskäigule. Ta ei hilistunud enam, nagu nende suhtluse alul. Harva veetis ta õhtu väikeses, Varvara toa kõrval asetsevas salongis. Varvaral oli vaeva tema sinnatoimetamisega. Ta eelistas istuda söögitoas, kus olid alati peale Ariane selle sõbratar Olga Dimitrievna, kes juba kaua aega käis lõunastamas Varvara juures, ja mõned majasõbrad.

Vabanduste leidmine ei tekitanud talle muret. Kord oli ta naine tulnud maalt linna tagasi või oli haigustunud, kord pidi ta külastama haigeid, kord oli tal enesel migreen jne.

Varvara Petrovna kurvastus. See naine, kes kunagi polnud palunud midagi, alandus kohtumiste mangumiseni, ja seda isegi oma õetütre ja sõprade kuulates.

Varvarat piinas armukadedus. Vladimiril pidi olema uus armuke. Ta hakkas teda jälgima. Ta vaatles teda tähelepanelikult, mõtiskelles. Ta uuris ta pilke, pani tähele ta sõnade kõla. Tema, kes polnud iialgi väljunud hommikul, hakkas jooksma mööda linna, möödudes sada korda päevas oma armukese majast. Ta isegi hakkas teda jälgima sõidukis. Kuid kes võib teada, mis teeb üks moes olev arst!

Varvara oli kaotanud oma õnneliku naise lõbususe ja muretuse.

Sel päeval, kui Ariane tuli oma viimaselt eksamilt, Varvara istus paari sõbraga veel lauas, kuigi hommikueine oli lõpetatud juba ammu.

„Kas eksam läks hästi?“

Enne kui tüdruk jõudis vastata, avanes uks ja sisse astus Vladimir Ivanovitš. Näis, nagu oleks ta Arianet varitsenud, et rutata ta kannule. See oli ligi viiekümneaastane mees, alati ruttav ja liikuv, sileda näo ja hallistunud juustega. Tal olid oivalised hambad ja elavaimad silmad mustade kulmupuhmaste all. Äärmine enesekindlus ilmnis ta vähimaski liigutuses. Varvara tõusis järsku ja sirutas talle käe.

„Kui palju te hõlinate!“ ütles ta.

Vladimir Ivanovitš suudles Varvara kätt ja ruttas ta juurest otsekohe Ariane poole, kes seni polnud liigatanud.

„Tulin eriti selleks, et teid õnnitella, Ariane Nikolajevna; kuulsin oma tütre käest, et olete saavutanud triumfi. Selles ma ei kahelnudki.“

Ta surus Ariane kätt oma käte vahel. Too tõmbas selle järsult tagasi. Varvara oli märganud seda liigutust.

„Istuge, Vladimir Ivanovitš,“ ütles ta, „annan teile kohvi.“

„Ei, mul pole aega. Mul seisab ees tuhat käiku.“

„Te joote ühe tassi kohvi, ma ei lase teid minna. Siis võib-olla tulen koos teiega hingama värsket õhku. Täna on esimene suvepäev. Mida teed sina, Ariane?“

„Jään siia kella seitsmeni,“ vastas tüdruk. „Nikolai tuleb mulle tõllaga järele. Lähen väheks magama, olen väsinud.“

„Ah, unustasin ära,“ ütles Varvara, „su toas on sulle kiri su isalt.“

Ariane kortsutas kulme. Hetkest, mil nimetati ta isa nime, tumestus ta nägu.

Mõni minut hiljem polnud söögitoas ainustki inimest.

III.

Astunud oma tuppa, nägi Ariane keset lauda oma isa kirja ja tundis ära ta selge käekirja. Kiri oli tähitud.

Enne ta lugemist rõivastus ta lahti pealaest jala-tallani ja viskas pruuni vormikleidi toolile. Ta päästis valla oma tumepruunid juuksed, mis olid pikad ja tihedad, rõivastus kergesse hommikukuube, võttis kirja ja heitis, jalad paljad, diivanile.

Kiri algas järgmiselt:

„Mu armas tütar, vastuseks su kirjale 10. skp. (see äriline väljendusviis tekitas grimassi ta värskele näole) teatan sulle oma plaanid.

Ma ei soovi, et sa astuksid ülikooli. Meil Venemaal on sinutagi oma seisusest välja langenud naisi küllalt. Sa oled arukas ja oma tarkust võid sa kasutada oma majapidamises ja lastekasvatuses. Loodan, et sa abiellud pea. Meie sõber, Peter Borissovitš, keda sa mäletad kahtlemata, on sinust säilitanud parima mälestise ja ta palavaim soov on abielluda sinuga. Nagu sa tead, on ta tõsine noormees, kes võib sulle kindlustada ülimumgava elu. Tal on ärielus hiilgav seisukoht ja ma võin vastutada tema nagu iseenesegi eest. Lähen end ravima Kaukaasia tervisevetele. Kui septembris pöördun tagasi Peterburi, loodan sinu peale. Sügise vee-dame Pavlovskis, kus Peter Borissovitšil on võluv villa...“

Neli lehekülge oli täidetud samas toonis.

Tüdruk ei suutnud lugeda kaugemale. Ta kärgardas kirja.

„Kui vastik!“ hüüdis ta.

Ja ta viskas kirja nurka.

Ta vaibus mõtetesse. Mitmesugused pildid möödusid ta suletud silmade eest. Ta nägi end kaheksa-aastase plikakesena oma ristiisa, vürst Viaminski põlvedel. Milline huvitav inimene! Kuidas ta teda, Ariane, armastas! Ta näis elavat ainult temale! Kui Ariane külastas teda, kinkis ta tüdrukukesele vaheldumisi ilusaid tuluusi kuldrahatükke ja oivalisi šokolaadikompekte. Šokolaadi söi ta kohe, kuid rahatükid peitis oma koolirantsasse, sest ema ei lubanud neid vastu võtta. Nii kandis ta kooli minnes enesega kaasas kaksikümmend või kolmkümmend kõlisevat raha, mis, vaatamata isegi sellele, et nad ükshaaval olid mähitud siidpaberisse, kõlksusid tumedalt igal ta sammul. Too ristiisa, nagu ta oli kuulnud pärast, oli tahtnud teda lapsendada. Oli tahtnud teda kasvatada oma äranägemise järgi ja omada alati enese juures... Tal olid väga valged ja väga külmad käed; Ariane värises, kui ristiisa silitas ta käsivarsi või palgeid... .

Kõik see muutus uduseks.

Vaikselt toas akna ette tõmmatud kollane rullo valgustus ja muutus loojava päikese kiirtes kuldseks.

Ta uneles edasi... Vürst oli ta kõrval. Ta silmitses teda nii läbitungivalt, et tal hakkas raske. Ja äkki — kuidas see juhtus? — tundis ta ristiisa külma kätt oma paljal jalal...

Ta avas silmad ja nägi Vladimir Ivanovitši istuvat diivanil, millel ta lebas. Too oli ühe käe toetanud tüdruku paljale luupeksele ja püsis liikumata, silmad suunatud Arianele. Nähes, et too ärkas, kummardus ta tema poole.

„Andestage, Ariane Nikolajevna, andestage... .

Koputasin teie uksele ja et keegi ei vastanud, astusin sisse...“

Ariane ei lasknud teda lõpetada.

„Teil on külmad käed nagu mu ristiisal,“ ütles ta. „See on jube! Laske otsekohe mu jalg lahti...“

Kõneldes sulges ta oma avalijäänud hommikukuue, pööramata silmi Vladimir Ivanovitšilt. Ta ütles seda toonil, mis ei lubanud vasturääkimist, ja doktor tõmbas oma käe tagasi.

„Ja nüüd tõuske kohe püsti.“

Selle hapra noore neiu häälel oli nii käskiv rõhk, et Vladimir Ivanovitš tõusis püsti.

Kiirustamata ajas Ariane enese üles, astus diivanilt maha, libistas jalad tuhvleisse, suundus ukse poole, avas selle ja ütles rahuliku kindlusega:

„Nüüd minge välja! Uskuge, nii on parem... Ma ei teadnud, et minu pärast käite selles majas.“

Doktor haaras ta käe, tõmbas ta enese juurde ja nägu päris Ariane näo lähedal, ütles tasase häälega:

„Mõelge minust, mis tahate... On tõde, et ma ei saa elada teid nägemata... Pean teiega kõnelema... Tulge mõnel päeval minu juurde.“

„Ja teie kutsute oma minuvanuse tütre meie jutuajamise juurde pealt kuulama,“ ütles Ariane põlglikult.

Vladimir Ivanovitš kohmetus, kuid jätkas siiski:

„Olen iga päev kell seitse üksi paviljonis, kus harilikult võtan vastu haigeid... Ootan teid.“

„Ah ja, tõsi, te olete arst... Praeguse asjakäigu juures see võib olla kasulik. Mõtlen teie peale, kui see on tarvilik, Vladimir Ivanovitš.“

Arst põrkus pisut tagasi. Ta silmad hakkasid hiilgama; ent ta väljus sõnalausumatult.

Hetk hiljem, kui Ariane rõivastus parajasti, kostus uksele kolm tasast koputust. Uks avanes ja sisse astus Olga Dimitrievna.

Ta oli kaua aega koos elanud Varvara Petrovnaga, kuid saanud koha linnavalitsusse, lahkus, üürides iseisvalt enesele toa. Ent ta lõunastas iga päev Varvara Petrovna juures ning veetis õhtu Ariane Nikolajevnaga. Ta oli temasse kiindunud tugevasti. Kas too vastas talle samaga, on kaunis tume. Igal juhul olid noored neiu vastastikuses usaldusvahekorras ja lahutamatud, kuigi Olga oli oma sõbratarist viis aastat vanem. Peab alla kriipsutama seda Ariane iseloomujoont, et ta mingi enesekindlusega suutis enese tõsta vanemate inimeste tasapinnani, kellega oli intiimses vahekorras. Oli juba juhused märkida ta imelikku suhtlust tädi Varvaraga. Olga ei varjanud midagi oma intiimelust Ariane ees; ja see blond, avameelne neiu oli kindel, et teab oma sõbratarist kõik. Ent kui mõlema neiu elavaid vestlusi oleks pealt kuulunud mõni külmavereline kolmas isik, oleks ta märganud teatavat imelikku pilku, millega Ariane mõnikord vaatles oma usaldatut, ja oleks sellele otsinud seletust. Kitsas side Ariane ja Olga vahel tõi viimasele nii mõndagi kasu. Vaatamata oma äärmisele noorusele, oli Ariane osanud enese ümber koondada austajate karja, kes olid valmis täitma ta pisemaidki tujusid, ja neid oli tal mõnikord õige iseäralikke. Olga võttis osa kõigist väljasõitudest, õhtusöökidest, saanisõitudest ja tantsuõhtuist ning ühelegi lõbustusele ei saanud Arianet kutsuda ilma temata. Ta mängis vähemeelitatavat seltsidaami osa, kuid oskas sellest ammutada kasusid ja eeliseid, mis harilikult ei saa osaks tagaplaanil seisvale inimesele.

Astunud tuppa, vaatles ta Arianet ja ütles pool põlglikult, pool imetelles:

„Ma ei saa sest põrmugi aru. Sa olid olengul, jõid šampanjat, tegid jumal teab mis, magasid vaevalt kaks tundi, sooritasid eksami ja oled nii värske, nagu oleksid maganud kogu öö.“

„Lisanda veel, mu kallis, et mul on muresid,“

ütles Ariane. „Sain viimaks oma isa vastuse. Meie vahel on kõik lõppenud. Säh, loe see kiri läbi.“

Ta ulatas kortsunud paberi Olgale, kes hakkas lugema tähelepanelikult.

Lõpetanud lugemise, vaatles ta oma sõbratari, kes kammis ennast tualettlaua ees.

„Ja nüüd?...“ küsis ta.

„Nüüd ütlen enese temast lahti. Pole raske leida raha niisuguses linnas, nagu seda on meie oma...“

Olga Dimitrievna jooksis ta juurde. Ta oli tugevasti erutatud...

„Ma tean, kellele sa mõtled,“ ütles ta, „kuid see on võimatu... Tõota mulle, et sa ei tee seda... Ma ei või taluda seda mõtet!... Sa hukutad enese!...“

Ta oli kummardunud oma sõbratari juurde, haaranud ta oma sülelusse, kaisutades teda. Pisarad tungisid ta silmi.

„Pöördu oma tädi, Nikolai või kuradi poole, kuid mitte selle poole, keda sa mõtled... Luba mulle seda.“

Ariane lükkas ta õrnalt eemale:

„Kõige pealt lase mind korraldada oma soengut, see on ainuke tähtis asi. Milline imelik maania, teha kõik dramaatiliseks! Ja nüüd sa nutad!... On see sinu või minu asi? Kes selle all kannatab, sina või mina? Sa tead väga hästi, et mu tädiga ei saa juttu olla rahaasjust. Ta on juba kord niisugune. Mis siis teha?... Armastame teineteist väga ja ma ei taha rikkuda seda suurepärasest vahekorda selle viletsa rahaküsimuse pärast. Ei, lase mind seda korraldada nagu tahan.“

Ta tõusis püsti ja toetus hellalt Olga õlale, kes pühkis silmi.

„Küll sa oled rumal, mu vaeneke! Mine süüta kirikus minu eest küünal ja ära muretse. Ma juba ei hukuta end nii kergesti kui sa arvad. Mäletad veel, milline oli keskajal tuleproov? Tuli sammuda üle tuliste

süte, end põletamata. Olen kindel, et sammun üle ja et leegid mind ei puuduta...“

Ta vaikis ja hakkas sammuma edasi-tagasi. Äkki peatus ta Olga Dimitrievna ees ja ütles lõbusa näoga:

„Tead, kes väljus praegu siit? Vladimir Ivanovitš, mu kallis!...“

Olga Dimitrievna uskumatu žesti peale jutustas ta oma ärkamisest ja sellele järgnenud stseenist, segades sellesse teatava hulga dramaatilisi või pikantseid üksikasju, mis tegid au rohkem ta kujutlusvõimele kui tõearmastusele.

Olga kuulas erutatud uudishimuga ja kui jutustis oli lõppenud, ohkas ta:

„Kui võluv ta on!... Tema siin, sellel diivanil! Ah, ma ei oleks suutnud vastu panna...“

Nad jutlesid kaua sel ammutamatul teemal. Paša katkestas neid, teatades, et lõunasöök on laual.

Ariane tõusis üles enne lõunasöögi lõppu, vabandades end tädi ees.

„Nikolai ootab mind all,“ ütles ta.

Ja pöördudes Olga poole:

„Olen tagasi kell üheksa. Siis läheme koos Aleksandri aeda.“

IV.

Maja ukse ees seisis väike viktooriatõld õhukummidega ratastel, mille ette oli rakendatud kaks ilusat musta hobust meie kubermangu kuulsast tõust. Kõnniteel jalutas pikk, tugev noormees, brünnett, habetunud, suitsetades kiirete tõmmetega paberossi, mille viskas kohe jälle minema ja süütas uue. Ajuti ta seisatus, heites pilgu teise korra verandale, vaatas kella ja hakkas uuesti sammuma.

Nikolai Ivanovit tunti linnas kui hobustekasvatuse harrastajat ja kui ühepoolset tujuka ja juba kuulsa Ariane Nikolajevna kihlatut. See oli kummaline ja taltsutamatu noormees, keda nähti harva, kel polnud sõpru ja kes veetis suurema osa aastast ühes kolmekümne versta kaugusel asetsevas mõisas. Linnas oli tal ainult kahetoaline, ühes kodanlikus perekonnas üüritud korter. Ta ei joonud, ei mänginud kaarte ja ei teatud tal olevat ühtegi armuühendust. Ta isa oli surnud juba ammu ja ema elas Krimmis. Viimase kohta teati kõnelda, et ta mõistus oli korrast ära ja, et ta viibis ühe tuntud arsti kliinikus. Üksildase elu tõttu Nikolai Ivanov oli muutunud vaikseks ja rääkimine valmistas talle tõelisi raskusi. Ta otsis sõnu, kordas neid, rääkis enesele vastu, peatus äkki mõne lause keskel ja vaikis viimaks uuesti, mis talle oli kõige mõnusam. Ta nägu oli peaaegu sümpaatne. Tal olid suured, sinised silmad, tumepruunid kulmud ja juuksed. Kuid ta näovärv oli kahvatu, suu kitsas ja pilk rahutu. Perekonnaemad ja noored neiud olid

juba ammu püüdnud lõksu meelitada seda rikkast ohvrit, sest Nikolai Ivanovil arvati olevat miljoni rubla ümber. Ja nende peale ihuti hammast.

Ühel õhtul viidi ta poolvägisi Znamenski gümnaasiumi aastapallile.

Ariane, kes oli üks pidukorraldajaid, andis talle sisseastumisel lille. Nikolai võttis selle, vaatas neiule otsa piinlikkust tekitavalt kaua, kogu aeg kogeldes tänusõnu, ja viimaks ei lahkunud ta kannult kogu õhtu kestel. Kui Ariane tantsis, ei lakanud Nikolai teda vaatlemast hellunud naeratusega, või, väljudes pallisaalist, ruttas puhvetisse ja kallast alla hulga klaase viina, nagu tahtes sellega enesele koguda julgust. Õhtu polnud veel lõppenud, kui ta sangarliku kartmatuse hoos tegi Arianele abiellumissetepaneku. Ariane — ta oli siis kuueteistkümneaastane — vaatles teda pealaest jalatallani äärmise ülbusega ja naeris talle näkku. Kuid järgmisel päeval esitas ta end lillekimbuga Varvara Petrovnale, kes talle asjatult püüdis seletada, et ta õetütar pole abiellumisealine. Ülejärgmisel päeval kandis ta kihlasõrmust, seesmisele küljele graveeritud Ariane nimega ja palli kuupäevaga. Ta teatas kogu linnale, et peale kooli lõpetamist saab Ariane Nikolajevna Kuznetsova proua Ariane Ivanovaks. Sellest ajast peale peale tõi ta iga päev Arianele lilli, kes viimaks hakkas neid võtma vastu ja lubas end mõnikord harva sõidutada tõllas.

On võimatu kujutella tujukast despotismi, mille all see kuueteistkümneaastane plika hoidis seda hiiglast, kes oli temast peaaegu kaks korda vanem. On huvitav, et absoluutse võimu teadvus Nikolai üle ei tekkinud temas aegamööda, vaid juba esimesel päeval ta teadis, kellega tal on tegemist, ja et too muutub pehmeks vahaks ta lapsesõrmede vahel. Ta määras kindlaks Nikolai küllastuste aja ja kestuse. Nikolai tuli teda vaatama ainult talle määratud tundidel. Mingil tingi-

musel poleks ta julgenud minna majja Dvorjanskajal loata!

Ühel päeval asius ta mingil tungival põhjusel söögituppa, ilma et teda oleks oodatud. Ariane läks sõnalausumatult oma tuppa ja keeldus teda vastu võtmast. Tihti sundis ta teda veetma ühe või paar nädalat maal. Mõnikord lubas ta end saata teatrisse, kus oli harjunud käima ja kus ta ei jätnud vahele peaaegu ainustki etendust, sest ta oli vaimustatud näitekunstist, külastas tihti näitlejaid, kõneldes, et ta ise hakkab ka näitlejannaks ja et ta elul on mõtet ainult rambivalgusel. Kuid juhtus, et ta etenduse vaheajal läks lavale, juttu ajama näitlejate tubadesse, unustades Nikolai, kes läks koju üksi vandudes ja hambaid kokku surudes.

Kord ta korraldas järgmise katse. Õhtul, kell kümme, talvel, kui Nikolai parajasti jõi teed ta toas, ütles ta:

„Nikolai, lähen välja. Mul on kohtumine.“

„Saadan teid,“ vastas see, „kuhu te lähete?“

„Üks sõber ootab mind Katedraalplatsi nurgal, kuid te ei tohi teada, kes.“

Nikolai vaatles teda imestunult. Siis, mõne viivu pärast, saades enesest võitu, ütles:

„Hüva.“

Nad väljusid koos, ja kui Ariane tänavalaterna valgusel nägi noormeest, keda otsis, jättis ta Nikolaiga jumalaga, käskides teda otsekohe minna koju.

Loo ilustamiseks tuleb veel lisandada, et Nikolai oli pööraselt armukade ja, et uskuda, et Arianel on linnas armuühendusi, ei puudunud tal tõendid, millest kindlaim oli see, et tüdruk ise ei teinud neist mingit saladust, jutustades neist vahetpidamatult. Ta kõneles näiteks:

„Ah, Nikolai! Kas teate, kes sõitis siia Moskvast?“

Maklakovi vanem poeg. Usun, et olen temasse armunud. Ta on vastupandamatu...“

Sajad korrad jutustas ta kõiksugu lugusid samas laadis, mis talle parajasti tulid pähe.

Veel samal õhtul jutustas ta naerust turtsudes oma sõbratarile Katedraalplatsi eksperimendist. Kuigi harjunud Ariane kapriisidega, ei saanud see jätta ütlemata:

„Ariane, sa oled tõepoolest halb.“

Ariane katkestas naeru ja vastas tõsiselt:

„Kahtlemata olen halb. Kuid miks pagana pärast ma ei või olla halb, kui see mulle meeldib?“

Tüse blondiin oli hämmastatud.

Ariane jätkas:

„Soovid, ütlen sulle midagi, mida sa ise ei avastaks kunagi? Just sellepärast, et olen halb, armastab mind Nikolai. Ja sina, kes oled hea kui mesi, sind ei armasta ta iialgi.“

Selle mõtte juures hakkas ta tantsima, sest ta oli ikkagi õige plikalik. Teda haarasid mõnikord pöörase lõbususe hood, ta näitas tänaval inimestele keelt, mängis vingerpussi oma kaasõpilastele ja oskas rohkem kui keegi teine õpetajaid viia meeleheitel, ilma aga, et teda kunagi oleks milleltki tabatud.

Kõige üllatavam on see, et Arianel oli õigus. Nikolai Ivanov, rikka perekonna ainus ja hellitatud laps, kes polnud kunagi leidnud takistusi oma soovidele, kellele keegi polnud vastanud „ei“, kes oli kogunud ainult kergestisaavutatud lõbusid vastutulelikkude naiselega, oli alul vaadelnud jahmunult, nagu mõistmatut imet, seda habrast tütarlast, kes rääkis temaga käskival toonil. Ta oli alistunud otsekohe sel lihtsal põhjusel, et ta ei leidnud eneses mingit jõudu, mis oleks olnud suuteline vastu panema Arianest hoovavale saladuslikule võimule. Oma üksinduse pikkadel tundidel oli ta palju juurelnud veidra probleemi kallal: mispärast alistus ta orjusele, millesse surus teda Ariane, ja miks

talitas too tüdruk temaga nii? Äkki leidis ta otsitud lahenduse. „Ainult selleks saadab ta mulle kaela sääraseid katsumisi, et enesele kindlustada mu armastust. Ja kui ta suurendab eksperimentide hulka, siis sellepärast, et ma pole talle ükskõikne. Kui ta mind ei armastaks, jätaks ta mu rahule. Ta piinab mind, järelikult ka armastab... Ta on oivaline tüdruk.“

Ja nii, mida rohkem kannatusi valmistas talle Ariane, seda tänulikum ta oli ja seda rohkem kiindus ta temasse. Talle ei tulnud mõttessegi, et ta võiks keelduda täitmast Ariane kapriise. Ja mida valusam oli katsumine, seda rõõmsamini püüdis ta end võita, et sellega ära teenida neiu armastust, kellele polnud väärselt terves maailmas. Järgmisel päeval pärast seda, kui ta oli saatnud Ariane kohtumisele oma võistlejaga, põlvitas ta tema ette ja ütles:

„Täna teid, Ariane. Te andsite eile suurima tõendise oma armastusest, mida võib üldse nõuda mees. Jumal õnnistagu teid...“

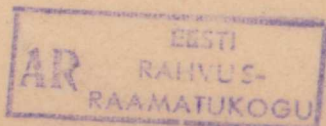
Tüdruk vastuse asemel kehitas ainult õlgu ja tegi ühe pirueti.

Ariane mängis temaga teise, veel julmema mängu.

Mõnikord õhtuti lubas ta Nikolaid juua teed ta toas. Nad keskustlesid kaua. Neil puhkudel sai Nikolai jälle peremeheks oma kõnelemisvõime üle, sattudes isegi ilukõnelusse. Ariane lubas teda istuda oma kõrvale diivanile ning heitis talle tuliseid ja õrnu pilke. Kohmakas noormees pani varsti oma käe ümber saladepiha, mis polnud suletud korsetti, lähenes vähehaaval neiule ja lõppeks surus oma huuled tüdruku paljale, ümmarale käsivarrele, külvates selle üle suudlustega.

Ariane, pool lamades diivanil, ei paistnud seda märkavat. Ta nagu poleks üldse viibinud selle kirgliku stseeni juures.

„Armastad sa mind?“ riskis Nikolai õhates küsida.

Tüdruk ei vastanud.

Viimaks, suutmata end taltsutada, asus ta otsustavale rünnakule. Siis libises Ariane ta käte vahelt.

„Teie jaoks on siin liiga palav, teil on paha. Minge, hingake värsket õhku, Nikolai.“

Ta läks söögituppa, kus Olga Dimitrievna koos paari majasõbraga jõi teed.

Nikolai sööstis välja nagu orkaan, jätmata jumalaga kellegagi, hüppas oma sõidukisse ja käskis kutsarit kihutada kogu võimaliku kiirusega. Külmal talvisel õhtul jättis ta oma kasuka eest lahti ja kutsar pukis kuulis oma „baarinit“ paiskavat õhe arusaamatuid hüüatusi.

„Kurat võtku teda! Ma tahan ta!... Kiiremini! Kiiremini!... Koerapoeg!... Jumaldan teda!...“

Sel õhtul oli õhk esimest korda soe nagu suveõöl. Tõld veeres kiiresti ja Ariane, istudes oma nurgas, mähkunud laia, musta siidmantlisse, mis varjas ta valget kleiti, oli kui tardunud ega tundnud Nikolai ümber ta piha sirutatud käsivarre survet. Kitsas kuisirp hiilgas õhtutaevas. Hetkil, mil tee viis läbi akaatsiasalkade, mähkis terav õiekobarate lõhn Ariane endasse. Siis levis kahel pool maanteed asetsevailt kõrge rohuga kaetud väljadelt pisut teravamalt lõhna. Õhu pehmus, kullaga ülekülvatud taeva tume läbipaistvus, looduse vaikus, kõik see mõjus palsamina noore neiu erutatud närvidele. Ta unustas oma kaaslase; ta ei mõelnud millelegi. Ta nautis vaikides selle ilusa õhtu rahu.

Nikolai vaikis kaua. Viimaks julges ta öelda mõne lause. Saamata vastust muutus ta julgemaks ja hakkas väljenduma selgemini. Ta ütles Arianele, et too oli nüüd vaba, et ta oli hiilgavalt lõpetanud gümnaasiumikursuse ja ühe perioodi oma elust. Miski ei takistanud enam teostamast poolteise aasta kestel hellitatud mõt-

teid. Nüüd polnud teha enam muud kui kindlaks määrata nende pulmapäev. Mis tahtis ta teha pulmadele järgneval päeval? Kas sõita välismaale, jääda oma mõisa või minna Krimmi?... Ta ootas Ariane otsust.

Neiu ei virgunud mõtisklusest. Nikolai muutus rahutuks:

„Vastake, palun,“ ütles ta kartliku häälega.

Ariane pöördus tema poole ja vaadates talle otsa, ütles:

„Nikolai, ärge piinake mind. Olen õnnetu... Mõne päeva pärast saate teada rohkem. Nüüd aga peame pöörduma tagasi.“

Paks noormees jahmus. Veel kunagi polnud Ariane temaga kõnelnud säärasel toonil. Kunagi varemini polnud ta öelnud enese kohta nii palju kui nende kolme lausega. Ta tundis tumedalt, et oli valmistumas midagi traagilist, mida ta ei suutnud taibata. Mis oli siis õieti käimas? Järsku on Ariane, kuninganna, kelle ees kummardub terve maailm, õnnetu ja pöördub tema kaastunde poole... See käis üle ta mõistuse. Ta oleks nagu tundnud pööritust. Äkki tõusid ta silmi pisarad ja ta puhkes nutma.

Neiu käsi laskus ta palavik-kuumale käele. Nad sõitsid tagasi vaikides.

Ukse juures ütles Ariane sama õrna häälekõlaga:

„Nägemiseni. Varsti kutsun teid.“

V.

Aleksandri aed oli linna uhkus. Asetseades peakirikust vaevalt kümne minuti tee kaugusel, pakkus ta mitmekesiseid lõbustusi. Kohalikest seltskonnategelasist koosnev ühing valitses teda üldsuse huvides. Sissepääs maksis viiskümmend kopikat, abonentkaardiga kakskümmend viis. Aia keskel asetses velodroom ja kaks traatvõrguga ümbritsetud tennisevälja. Velodroomi kõrval oleval terrassil asetses ühes otsas kaetud lavaga suviteater, mille publik aga pidi istuma lageda taeva all; seal mängiti operette ja komöödiad. Terrassi teisel äärel asetses restoran suurte saalidega ja lilledega kaunistatud rõdudega, mida pidas hotell „Londoni“ omanik, kes ilusa aastaaja alul tõi siia üle oma kuulsa koka ja viletsa orkestri. Suveöödel särasid terrass, teater ja restoran tuledest. Ohvitserid ja ametnikud, kaupmehed ja töösturid kohtasid siin oma naise, oma poegi, tütreid ja oma armuke. Peale etenduse lõppu jalutasid siin näitlejannad, Tuhat intriigi sõlmus ja hargnes teatri ja restorani vahel elektritulede eredal valgusel. Kaugemal kadusid puisteed varju ja võimaldasid end peita soovivatele paaridele heatahtlikku salapärasust. Pimeduses võis kuulda kirklikke sosinaid, värsket ja summutatud naeru, ruttavaid samme.

Neiud läbisid sel õhtul elava rahvahulgaga täidetud pika terrassi, puistates tervitusi paremale ja vasakule, kuid peatumata kuski. Kui nad jõudsid restorani

lähedale, üks palkoni varjus istuv mees tõusis püsti ja tuli nende poole. Olga Dimitrievna võpatas.

„Loomulikult on ta seal,“ ütles ta, surudes sõbratari käsivart, et teda tõmmata eemale.

Kuid Ariane seisatus ja sirutas vastutulijale käe. See oli keskmise kasvuga, paksukehaline mees, pisut raskete laugude vahel pilgutlevate silmadega. Tuha-
karvaline näovärv osutas halvale tervisele. Ta vurrud olid lõigatud inglise moe järgi ja juuksed kahel pool pead põetud, kuna pealagi oli täiesti paljas. Ta käed olid rasked ja tursunud. Ta iga oli raske kindlaks, määrata ja ta sammus aeglaselt, toetudes kepile. Ta oli roomavalt alandlik. Kõneldes kellegagi hoidis ta selle kätt oma peos, toetus selle õlale ja kummardus nii lähedale, et peaaegu puudutas teda. Juba mitu aastat insener Mihhail Ivanovitš Bogdanov ei teetsenud enam oma alal. Ta oli palju lugenud, raffineeritud, teadusejanuline inimene, kuid temas oli midagi rahunutukstegevast, mida vaevalt oleks suudetud määratella, olgugi et seda võidi tunda selgesti. Tema üle oli kõnel-
dud palju, ilma et kunagi oleks jõutud ta kohta mingile kindlale seisukohale. Siin juhtus eelmisel aastal, et ta oli segatud ühte meie linnas aset leidnud kurba lukku. Üks meie seltskonna võluvamaid neiusid surmas enese kaheksateistkümnendaastasena. Selle enesetapmise põhjused jäid selgusetuks. See oli üks neid elutüdimuse juhtusid, mis on nii sagedad vene noorsoos, kelle ülipingutatud ja nõrgad närvid tihti pole võimelised vastu panema elu esimestele löökidele. Selle neiu juurest oli leitud Bogdanovi kirju. Need olid tumedad kirjad, väga kirjanduslikud, väga komplitseeritud, mille järele polnud võimalik otsustada midagi, või ehk ainult seda, et neiu ja Bogdanov olid intiimsuhteis ja võib-olla ainult hingelisis. Linna avalik arvamus, ärevusse viidud sellest mõistatiseist, tegi vabasurmas vastutavaks Mihhail Ivanovitši ja temaga ei tahetud hästi teha

tegemist. Sellest ajast peale Ariane Nikolajevna kohtus temaga tihti, vesteldes temaga avalikult. Ja seda kahtlemata avaliku arvamuse trotsiks. Mihhail Ivanovitš näis sellest tundvat äärmist lõbu. Ariane sädelev vaimukus pimestas teda. Ta kõneles temaga alati aupaklikemal toonil, ja mitte nagu plikakesega, vaid kui kõrgema kultuuriga naisega, kellega võib vabalt vaielda kõrgemate küsimuste üle. Ta laskis mõista, väljendamata seda otseselt, et temas ta leiab enesele alati truu sõbra, kõrgemal ja väljaspool seltskondlikke eelarvamusi ja et nende klassi intellektuaalsete inimeste vahelt on kõrvaldatud tõkked, mis on püstitatud massi tarvis. Ta arendas oma kõnelusis kaunis materiaalselt maailmavaadet, mis jõudis selleni, et raha mängib meie oleluses suurt rolli, et igaüks võib teda kunagi sunnitud olla otsima, et keegi ei saa end kaitseda saatuselöökidest eest ja et kui need peaksid tabama Ariane Nikolajevnat, oleks tema, Mihhail Ivanovitš, liiga õnnelik, andes end tema käsutusse, sest Fortuuna on olnud ta vastu heatahtlik. Seda kõike ei formuleerinud ta siintoodud selgusega; polnud lausunud ainustki sõna, mis oleks solvanud Ariane Nikolajevnat või oleks teda sundinud katkestama Mihhail Ivanovitši, kes omas talenti sisendada seda, mida ta ei võinud väljendada selgesti. Ja kõigis nende vahel aset leidnud vestluses selgus, et Mihhail Ivanovitš andis mõista oma teenistusvalmsust ja et Ariane sai temast aru.

Ariane kindel instinkt polnud teda petnud. Mihhail Ivanovitš seisis ta käsutuses, kui seda oli tarvis. Mis puutus ta aitamise hinnasse, siis ei tulnud see küsimusse; sellega saadakse juba hakkama. Ja kui Ariane mõtles sellele, näis, et Mihhail Ivanovitši pakkumused jäävad ainult vagadeks soovideks. Neiu oli meelitatud, nähes mõistatuslikku isikut, kellele oli juhitud kogu linna tähelepanu, oma orjade karja hulgas. Bogdanov

oli raffineeritud vaimuinimene, ja seda rohkem hindas Ariane talle tema poolt osutatud lugupidamist.

Saadetud Olga Dimitrievnast, kes poleks mingil tingimusel lahti lasknud Ariane käsivart, tõmbas ta inseneri terrassist eemale, ühele pimedale puiesteele.

Talle omase otsekoheusega asus ta kohe talle muret valmistava küsimuse kallale.

„Kas teate, et mul tuleb teid võib-olla tarvis?“ ütles ta.

„Võrreldamatu sõbratar,“ vastas Bogdanov (ta armastas kõnelda niimoodi, utreerides ta kõnelusis esinevat vanamoelisust ja naeruväärsust), „te teate, et kuulun täielikult teile, täielikult... Olen liiga õnnelik, et võin teile olla kasuks.“

„Tahan astuda ülikooli ja mul on raskusi oma perekonnaga.“

„Ah perekond, perekond! Vastik ike... orjus, tõepoolest!... Säärane vaim, kui teil, Ariane Nikolajevna... Milline kannatus!... Tänan teid, et mõtlesite minule. Olen liigutatud, tõesti liigutatud... Ent kas olete mõelnud ühele asjale? (Ta haaras neiu käge, hoides seda omas.) Kuidas pean taluma teie lahkumist? Mis saab minust teieta selles barbaarses linnas? Loo, buda väärtuslikest minuteist, mida nii lahkesti olete pühendanud mulle — sellega ei oska ma leppida kuidagi. (Ta sosistas nii Ariane näo lähedal, et Olga Dimitrievna vaevalt kuulis ta sõnu.) Igal juhul tuleb selle üle mõelda järele, selle üle kõnelda, kõnelda pikalt ja laialt. Te helistate mulle, eks ole? Siis, kui arvate heaks... Mind ei takista miski... Olge minus kindel, ja ma tänan teid kõigest südamest.“

Ariane vabastas oma käge. Kõheldes hetke, pöördus ta Olga Dimitrievna poole, öeldes talle:

„Oota mind siin, tulen minuti pärast tagasi.“

Ja jättes maha oma üllatatud sõbratari, kaugenes ta inseneriga pimedusse.

„Mihhail Ivanovitš,“ ütles ta, „ma ei tea, miks pöördun just teie poole. Ma ei armasta pead murda kaua. Võib-olla pole mul õigus... Kuid ma armastan selgeid olukordi ja kõnelen avameelselt. Mul on ülikoolis käimiseks tarvis raha. Kas võite mulle laenata? Ütlen „laenata“, sest mul on parkümmend tuhat rubla, mis mulle pärandas ema ja mille saan kätte täisealiseks saades. Soovite olla mu pankuriks? Mu ettepanek on lihtne äriline tehing ja teda tuleb võtta niisugusena, palun teid. Ma ei taha kellelegi võlgneda midagi. Nii siis tuleb sellele asjale vaadata nii, nagu soovin seda mina, või katkestada ta kohe. Vajan otsekohest vastust. Kas võite mulle laenata raha ja kui kõrget protsenti soovite selle eest?“

„Aga, mu sõbratar, mu õilis sõbratar,“ vastas Mihhail Ivanovitš, „ma ei mõista... Tõesti, olen segaduses. Äriline tehing teie ja minu vahel, see on võimatu... Ei suuda isegi mõelda sellele. Teie, Ariane, Nikolajevna, vajate mõne viletsa tuhandekese rublasid. Kuid te saate nad tingimusteta, ühegi tingimuset... Mu ainukeseks tasuks on teadmus, et mina, vääritu, olen võinud kaasa aidata teie nii erilise isiksuse arendamisel. See on mulle auks, suureks auks... Ainult, pean tunnistama, värisen teie kaotuse mõttest... Mu halb tervis ei luba mind elada Peterburis või Moskvas... Pean olema kindel, et te ei unusta mind..., jah, et te pöördute igal aastal, õppetöö vaheajal siia tagasi ja hoolitsete minu, kui invaliidi eest. Olen haige, kes ei nõua palju... ainult teid pisut näha iga nädal... Te ei tea seda, Ariane Nikolajevna, et ainukesed päevad, mil eneses tunnen pisut elusädet, on need, kus olete nii lahke ja vestlete minuga. Teie vaikuse võlu on võrreldamatu arstim kõigile mu hädadele; juba üksi te häälekõla annab mulle jõudu... See on ime, tõeline ime!... Ja, lubage mind seda teile öelda, kannatan hirmsasti sellest, et kohtan teid

ainult juhuslikult, rahva hulgas, ja alati koos teie sõbratariga, kes on küll sarmikas, kuid kelle intelligentsi ei saa võrrelda teie omaga... Kui teil on mu vastu kaastunnet, ohverdage mulle mõni vaikne tund vestlust, kaugel tüütavaist inimestest, minu juures... See oleks armuand. Te sisaldate niipalju väärtuslikku elu, et suudate teda anda isegi surijaile! Teate, kuidas nimetan teid endamisi? Saaba kuninganna. Kas mäletate Saaba kuningannat „Püha Antoniuse kiusatuses“, „kes oskas jutustada hulga lugusid, ühe huvitavama kui teise“. Kõik, mis te mulle jutustate oma imeilusast lapsepõlvest, oma päevadest meie seas, on mulle värviküllasemad kui ilusad hommikumaa muinasjutud... Ja see on ainuke vastutulelikkus, mida palun teilt.“

Kuival toonil, mis oli imelikus vastuolus Mihhail Ivanovitši paatosega, kelle erutus oli kasvanud äärmuseni, ütles Ariane:

„Ja mitu korda nädalas pean teie juures olema „Saaba kuningannaks“ minu ärasõiduni?“

Mihhail Ivanovitš jäi keeletuks.

„Kuid, mu sõbratar...“ algas ta.

„Vastake põiklemata, palun teid. Tahan teada saada kõik äri tingimused.“

„Ma ei või seda taluda, teid kuuldes rääkivat niimoodi... Äri!... Teie mõistate mind täielikult valesti...“

„Kui te ei vasta mulle silmapilk, lähen minema ja me ei räägi sellest enam ialgi.“

Mihhail Ivanovitš kõhkles:

„Ma ei tea. Kaks või kolm korda nädalas...“

„Ütleme kaks. Ja mitu tundi pean jutustama lugu-
sid?“

„Tõesti, te olete julm. See täpsus on hirmus!...“

„Hea, määrان selle kindlaks ise. Kaks korda näda-

las, üks tund. Niisugused on teie tingimused... See on kallid... Mõtlen selle üle järele... Nägemiseni..."

Insener peatas teda:

„Veel üks sõna... Vahetan varsti korterit. Praeguses ei tunne ma end hästi. Liiga kärarikas maja. Ja pealegi olen seal elanud kaua. Ta on täis mälestisi!... Teate, et ma ei saa elada mind ümbritsevate mälestistega? Nad ründavad mind... Olen haige, Ariane Nikolajevna, püüdke sellest saada aru. Üürisin väikese maja eeslinnas. Ta on väga vaikne ja üksildane. Ta kuulub Levile, hotell „Londoni“ uksehoidjale... Elan seal üksi..."

Ja Mihhail Ivanovitš kauges, toetudes kepile ning lohistades taga üht jalga.

Õhtusöömingule restorani terrassile oli kogunenud kümnekond inimest. Naispere koosnes ainult Arianest ja Olgast. Seal olid ka Pavel Pavlovitš ja pikk blond noormees, kes oli Arianele järele joosnud samal hommikul kella viie ajal, kui too väljus hotell „Londonist“. Sel õhtul oli Ariane lemmikuks, kelle ta oli asetanud enda kõrvale, väikese peenelt vormitud peaga üliõpilane, öömustade juustega, kuid siniste silmade ja imevalgete hammastega. Oli joodud vodkat ja nüüd joodi šampanjat. Olga Dimitrievna vaatas õrnalt oma naabrile silma. Hoides oma kätt tema omal, rääkis ta hellitseva häälega, et ta on surmani kurb ja et ta hing on haige. Ariane sädeles elust ja vaimukusest. Kunagi ta polnud olnud lõbusam, ei kunagi hiilgavam. Ta vaidles kõigiga ja ta võlvid huuled lennutasid noolteravaid epigramme.

Kuid äkki, kui keskustelus puudutati parajasti ausust armastuses, vahetas ta tooni, ja muutunud häälekõlaga, mida märkasid kõik, ta kõneles:

„Mis on ausus? Neiu, kes andub raha eest, on sama aus kui naine, kel pole armukest. Kes võib otsus-

tada väljastpoolt, kus on ausus ja kus häbi? See on meis sügaval peituv tunne, mille üle võime otsustada ainult meie ise... Võiksin end müüa," ütles ta, pöörates silmad Olga Dimitrievnale, kes võpatus, „ja jääda enda silmis ausaks.“

„Mis te kõnelete?“ hüüdis blond noormees hirmunult.

„Jah,“ jätkas Ariane, „oletage, et mul pole raha ja et tunnen eneses kui käskivat vajadust, kohust arendada oma intelligentsi, astuda ülikooli, saada osa kõrgest kultuurist, milleks olen loodud. Ma ei või hävitada oma ideaali, kaotades aega tundide andmisega väikestele tobudele, kaks rubla tund. Mul on tarvis raha. Kellelt pean teda küsima?... Armukeselt, keda armastan? See on võimatu, sest armastusse ei tohi segada raha. Ent kui üks mees, keda ma ei armasta, mõne tunni eest, mil ta omab mu keha, võimaldab mulle rikka ja kõrgelt vaimse elu, kas pole siis mu kohus leppida selle kaubaga? Seltskond võib mind mõista hukka. Kuid mis on seltskond? Lollide kogu ja eelarvamuste kuhilas. Las nad mõistavad mind hukka nii palju kui neile meeldib. Kuid enese silmis jään korralikuks neiuks...“

Pool koosviibijaist plaksutas pööraselt. Pavel Pavlovitš langetas pea.

„Tal on õigus!“ hüüdis üks.

„Vaat' see on alles õige inimmoraal,“ ütles teine. „Bravoo!“

Olga Dimitrievna nuttis.

VI.

Dvorjanskaja tänava majasõbrad olid rahutud, sest Varvara Petrovna iseloomus toimus kummalisi muutusi. Varemini oli ta lõbus naine, armastusväärne, muretu ja kogu päeva kestel ühtlases meeleolus. Nüüd aga oli ta kord kurb, murelik, kord rahutu, suutmata enese üle valitseda. Tema, kellel polnud kunagi kellegi jaoks olnud haavavaid sõnu, oli jõudnud selleni, et ütles ebameeldivaid asju isegi oma kõige vanemaile sõpradele, kes hirmusid tõsiselt, kartes mõnd katastroofi.

Vladimir Ivanovitš, halliksminevate juustega ilus doktor, külastas teda endiselt. Ent ta tuli ja kadus; istus mõne minuti laua ääres kellaaegadel, mil Varvara Petrovnal oli külalisi. Kui ta ka mõnikord astus väikesesse magamistoa kõrval asetsevasse salongi, siis pabeross suus, tõtates. Ta ei veetnud enam Varvara juures pikki õhtuid nagu vanasti. Ja ka tema oli kaotanud oma rahu ja eneseusalduse, mis varemini oli olnud nii kõigutamatu.

Arianet kohtles Varvara imelikult. Mõnikord külvatas ta teda üle õrnustega, hoidis teda ühel või teisel ettekäändel enese juures, ei lasknud teda minna välja, andis talle arvukaid kinke. Teinekord aga, otse vastupidi, tülitsetes temaga kõigi kuuldes, või hoidus temast eemale, lausumata talle päevadekaupa ainustki sõna, nagu ei tunnekski ta teda enam. Ariane suhtus neisse meeleolu hüppeisse ükskõikselt.

Ühel päeval, kui ta tädi oli lõbusas ja lahkes

tujus, kõneles Ariane temale — see oli natuke aega peale ta gümnaasiumi lõpueksamit — oma kavatsetud ülikooli astumisest ja raskustest, mis tal olid oma isaga. Varvara ei armastanud oma õemeest, keda ta ka ei näinud kunagi.

„Sinu isa on alati olnud loll, mu kallis,“ ütles ta, „ja sa oled selleks liiga intelligentne, et elada koos temaga. Mis puutub ta abiellumisplaani, siis on see absurdne. Sa oled ju alles plikake. Mis tead sa elust? On sul vähemalt armukegi?“

Ta peatus naerdes, silmitses oma õetütart ja jätkas:

„Tõepoolest, kas sul on armuke?... Sa tead kõik, mis ma teen, ma pole sinu eest varjanud kunagi midagi. Kuid, kui mõtlen sellele, mida tean ma õieti sinust? Räägi ometi, väike mask...“

Neiu naeratas, kuid ei vastanud. Varvara jätkas:

„Kogu linn on su jalge ees. Sa ajad mehi marru nagu kurat. Kuid mis annad sa neile enesest?... Siiski, mul tarvitseb sind ainult vaadata: sinus voolab meie veri. Sinu vanuses oli su emal juba romaan ja ma ise elasin kaheksateistkümneaastaselt oma maitse järgi. Ja kinnitatakse, et tänapäeva tüdrukud on teinud suuri edusamme ja meid ületanud... Ole ometi kordki avameelne!... Mida teed sa meestega? Näen, et sa talitad nendega oma tujude järele... Ah! Kades-tan sind,“ ütles ta peale hetkelist mõtiskelu. „Vanasti... (Varvara Petrovna ohkas). Igatahes ei lahku sa minu juurest,“ lõpetas ta. „Sa oled siin õnnelik, sa oled vaba. Võid minna välja ja tulla tagasi, millal soovid. Mis tahad sa veel rohkem!... Ma ei või lahkuda sinust.“

Selles viimases lauses oli midagi pateetilist, ja seda märkas ka Ariane. Asjata püüdis ta mõjustada tädil. Varvara ei tahtnud teda kuulda.

Tõeliselt oli lugu nii, et ta pikka teed mööda oli

jõudnud huvitava punktini. Ta oli tähele pannud, et Vladimir Ivanovitš tuli alati kellaaegadel, mil Ariane oli kodus, et sellele valmistas lõbu ta õetütre sädelev vestlus ja et püüdis temaga puutuda kokku. Alul tärkas temas salajane ärevus, kuid ta taipas varsti, et Ariane juuresolu oli kindlaks vahendiks, et juurde tõmmata ta ebapüsivat armukest, ja et kui neiu kaoks, hakkaks Vladimir Ivanovitš end näitama üha harve mini. Nüüd aga oli ta jõudnud niikaugemale, et üksi Vladimiri nägemine oli veel, mille pärast maksis elada. Pealegi arutles ta järgmiselt: „Millega ma riskin? Ariane on veel plikake. Temale on doktor juba peaaegu rauk. Tema laseb enese ümber lipitseda noori inimesi ja nende seast valib ta enesele armukese. Vladimir ei huvita teda põrmugi. Peab elu tundma juba sel määral nagu mina, et mõista, mis on temas erandlikku.“

Vaene Varvara ei näinud kaugemale. Ta ei lubanud Arianet lahkuda, et nii kõita Vladimiri, aimamata, millist kardetavat mängu ta mängib.

Ja nii nurjus Ariane katse veenda oma tädi ta ülikooli astumise tarvilikkuses.

Kõneluse lõpul vaatas Ariane tädile silma ja ütles lihtsalt:

„Hüva. Sa ise tahtsid seda...“ ja väljus, jättes rahutuks muutunud Varvara pead murdma nende mõistatuslikkude sõnade mõtte üle.

Samal õhtul Ariane, enne kindlaks teinud, et kedagi kuuldekaugusel pole, astus telefoni juurde, mis asetses söögitoas, küsis ühe numbri ja ütles aparati lühikese lause,

Möödus kuu. Oli palav ja äikeseküllase suve keskpäik, kui Dvorjanskajal leidis aset pöörettekitaav sündmus. Ühel päeval kella kaheksa paiku Varvara Petrovna, jõudes tagasi ühelt lõbusõidult, leidis korteri-

ukse olevat lahti ja ei tarvitsenud helistada. Ariane toa uks oli avatud ja ta nägi neitut kerges valges kleidis nõjatuvat vastu seinat. Tema ees seisis Vladimir Ivanovitš, toetades mõlema käega vastu seinat, hoides niimoodi Arianet vangis. Vladimir oli kummardunud nii neiu lähedale, et Varvarale näis, et ta armukese ja ta õetütrenäod puutusid kokku.

Tal oli veel niipalju jõudu, et minna käratult oma tuppa. Seal helistas ta ja varsti sai teada terve maja, et Varvara Petrovna on haige.

Järgmisel päeval kutsus ta enese juurde Ariane ja ütles alistunud häälega:

„Olen muutnud sinu suhtes oma arvamust... Mul pole õigust sind jätta siia. Sa pead elama oma tahtmise järele ja õppima, kui see sulle meeldib. Mine ülikooli Moskvasse, Peterburi, Liège'i või ükskõik kuhu. Annan sulle, millest elada. Kahesaja rublaga kuus sa oled rikas üliõpilane. Sa võid enesele muretseda ilusaid rõivaid, peent pesu ja Pariisi lõhnaõlisid.“

Ariane vastus hämmastas tädi.

„Astun tõepoolest ülikooli,“ ütles ta, „nagu olen seda otsustanud juba ammu. Kuid ma ei vaja raha. Täna sind, olen juba korraldanud kõik. Olen ja jään alati vabaks.“

Asjata katsus Varvara rääkima panna oma õetütart, sest ta uudishimu oli väga erutatud. Kuid ta ei saanud teada midagi. Ariane väljus toast, andmata vähimatki seletust.

Üksi jäädes oli Varvaral ebamõnus tundmus, et ta oma õetütrest, keda ta oli näinud sündivat ja kes oli ta juures elanud kolm aastat, ei teadnud mitte kui midagi. Selles pealtnäha nii avameelses ja kerglases neius peitus midagi tumedat, mille saladusse ta ei osanud tungida. Varvara mõistis esimest korda, et tal polnud Arianele mingit mõju. Too libises tal käest. Kes ta õieti oli?

Olles erutatud, ei suutnud ta end pidada, ja kõneles veel samal õhtul oma rahutusest Vladimir Ivanovitšile. Too jagas ta ärevust. Mõlemaid haaravas liigutushoos ei suutnud Vladimir varjata, et armastab hullumeelselt Ariane Nikolajevnat. Stseen oli veider ja liigutav. Kahe armastaja pisarad segunesid ühises nutus. Juba kaua polnud neil enam olnud nii sügava intiimsuse tundi.

Suve keskel hakkas Ariane Nikolajevna kohta linnas liikuma ebameeldivaid kuuldusi. Hotell „Londoni“ alalised külalised kinnitasid teda kaks korda näinud olevat hilja öösi liikuvat koridorides. Kord olevat teda nähtud peale keskööd astuvat ühte tuppä, „kus joodi šampanjat“, ja teine kord väga hilisel tunnil üksi alla sammuvat mööda hotelli peatreppi. Võib enesele kujutella, millise hooga nüüd lahti läks keelepeximine. Kahtlemata polnud Ariane Nikolajevna esimene, kellel arvati olevat armukesti, kuid siiski peab pidama teatavat piiri, isegi meie linnas, kus kõlblalt poldud kuigi vali. Kui mõni neiu flirdib ja läheb selle juures ka pisut üle piiri, milline venelane imestuks selle üle? Niisugusteks puhkudeks leitakse vaevata seletusi või vabandusi ja ainult lollid teesklevad üllatust. Kuid söömingud-joomingud hotell „Londonis“, välditamatu avalikkus — see on juba skandaalne. Ariane Nikolajevnat ei säästetud. Neiud ja naised ei armastanud teda, sest tal oli liiga suur edu. Pääaegu kõik mehed, kes sattusid ta lähedusse, armusid. Ariane ei püüdnud naistega luua häid vahekordi. Ta kohtles neid kõrgilt ja pilkavalt, mis, arusaadavalt, tekitas vihkamist. Talle valmistas lõbu lõhkuda kõige kindlaid armuühendusi ja õnnelikke abielusid, olid need siis seaduslikud või mitte. Ja sel suvel näis, nagu oleks temasse elama asunud deemon ja nagu oleks ta tahtnud millegi eest kätte maksta — ei teatud, mille eest —, ajades segi eriti nende meeste päid, kel olid

avalikud sidemed. Mis ta neile andis, seda ei teadnud keegi. Oletati muidugi halvimat ja ta oletatavate armukeste suur hulk ei soodustanud leebivust.

Peab kahetsusega lisandama, et juhtus veel üks skandaal, millesse segati ta nimi. Ühel õhtul, kella üheteistkümne paiku, otsustasid kaks elumeest, kes olid söönud õhtust ja joonud rohkem kui vaja, sõita koos naistega väikesesse eeslinna majja, mis kuulus Levile, hotell „Londoni“ uksehoidjale. Nad tundsid seda maja hästi, sest olid varemini mitu korda kasutanud ta diskreetset külalislahkust, mida ta pakkus inimestele, kes soovisid varjata oma õnne. Nad ei teadnud, et suve algusest saadik maja oli üüritud insener Mihhail Ivanovitš Bogdanovile. Nad jõudsid päralt sõidukis ja helistasid. Keegi ei vastanud. Ärritatud vaikusest, hakkasid nad taguma uksele. Viimaks avanes see ja vana naisteenija teatas neile, et maja oli üüritud Bogdanov ja et neil ei jää üle teha muud, kui lahkuda, tegemata skandaali. Kuid ta ei suutnud neid veenda. Nad ei kuulnud seda, mis ta kõneles; nad olid otsustanud astuda sisse ja juua. Vanaeit hakkas kisendama. Nad tõukasid ta kõrvale ja hakkasid minema trepist üles. Koridori ilmus Mihhail Ivanovitš, kepp käes, ja käskis neid välja minna. Nad tõukasid teda. Ta suutis nende käest põgeneda ja astuda ühte tupp, kust kõlistas politseisse. Vaheajal avanes koridoris üks uks ja üks noor naine, nagu pooleldi kaetud, lipsas joostes tänavale. Kaks naist, kes olid jäänud sõidukisse, uskusid nägevat peent ja elegantset Ariane Nikolajevnat, keda tundis kogu linn.

Järgmisel päeval teadis seda igauks. Sellele lisandati tuhat üksikasja. Neiut oli üllatatud Bogdanovi voodis. Ta oli põgenenud särgiväel ja üks naistest oli talle laenanud oma mantli. Teised kõnelesid, et ta oli minestunud, et politsei oli saatnud arsti järele jne. jne.... Igaüks neist faktidest esitati kaheldamatu

tõsiasjana inimeste poolt, kes olid selles kindlad, mida tõendasid.

Skandaal paisus hiiglasuureks. Ariane Nikolajevna jätkas oma jalutuskäike, käis Aleksandri aias õhtust söömas oma sõpradega, nagu need jutud ei puutuks üldse temasse. Siiski, nädal hiljem veetis ta kümme-kond päeva maal, oma tädi mõisas.

Olen unustanud märkimast, et enne seda viimast skandaali oli ta kutsunud enese juurde selle, kes nimetas end ta peigmeheks. Ta kõneles temaga kaua ja teatas talle oma ülikooli astumisest. Nikolai loomulikult oli kuulnud tuhandeid Ariane Nikolajevna kohta linnas liikuvaid jutte, kuid vist ei maksa öeldagi, et ta ei uskunud neist ainustki sõna. Ta vaatas jutustajale otsa säärase pilguga, et need vaikisid järsku ja muutsid kõneainet.

Nikolai võttis teate vastu vähimagi üllatuseta. Paistis, nagu ta oleks seda näinud ette. Teda ei valanud meeleheide, vaid kõige rahulikumal, kindlamal toonil kõneles ta, et saab aru Ariane otsusest, et tal on õigus õppida veel kaks või kolm aastat, kuid et ta ei loobu temast, et ta ootab ja et nad saavad viimaks naiseks ja meheks, sest see ei saanud olla teisiti. „See on kirjutatud taevas,“ ütles ta.

Peale seda jutuajamist viibis ta hulk aega oma mõisas.

Septembri alul oli Ariane ärasõiduks valmis. Tema lahkumise õhtul leidis jaamas aset kummaline stseen. Teda olid saatma tulnud Varvara Petrovna, Vladimir Ivanovitš, Olga Dimitrievna ja mõned noormehed. Ta suudles parajasti vaguniuksel oma tädi, kui äkki üks hiiglane tõukas laiali ta sõprade salga. Nikolai Ivanov, sest see oli tema, lükkas Ariane kupeesse, kus istus Olga Dimitrievna. Ta oli kahvatum harilikust ja näis kaotanud olevat enesevalitsusevõime. Ta ajas enese

neiu ees sirgu, vaatas talle hetke silma ja tõukas ta siis rusikahoobiga pingile. Nüüd läbistas teda värin, ta laskus Ariane ette põlvili ja suudles mitu korda ta seeliku äärt. Siis tõusis ta püsti ja jättes sinnapaika oma põrandale kukkunud kübara, põgenes öösse.

Kõlas kolmas kell, rong vilistas ja hakkas liikuma selle rünnaku jahmunud pealtnägijate ees.

TEINE OSA.

I.

Sel õhtul — oli aprillikuu — esines Šaljapin sel hooajal esimest korda Moskva Suures Teatris, Boris Godunovi osas. On raske enesele kujutella midagi toredamat, kui seda oli saali vaade, milles kõik kohad olid ette võetud juba kolm nädalat varem. Tressidega ilustatud õhvitseride ja ametnikkude mundrid, nende aumärkide email, lintide ere värv, naiste säravad tualetid, pärlide idamaine helk ja teemantide sädelus moodustasid värvi- ja särarikka kogumi.

Neljandas reas orkestri juures istus Ariane Nikolajevna. Kuigi kell oli juba löönud seitse, jäi ta kõrval olev tool tühjaks. Ariane vaatles ükskõikselt oma naabreid ja uuris aeg-ajalt kava, mida ta kortsutas oma paljaste käte vahel. Ta pöördus ümber ja tõstis silmad teise rõdu poole. Suure vaevaga suutis ta eraldada — väikese pleki saja samasuguse seas — ühe kuldpagunitega üliõpilase näo. Üliõpilase nägu oli pööratud tema poole. Ta tegi peaga sõbraliku noogutuse, millele too vastas mitu korda.

Orkester mängis avamängu. Tool ta kõrval oli ikkagi tühi.

Ariane oli halvas meeleolus, mis kestis juba mitu nädalat. Moskvast elatud kuus kuud olid toonud pettumuse. Ta tundis end üksildasena ja mahajäetuna selles suures linnas. Kodus oli ta olnud kuninganna, kuid siin tuli kõike alata otsast peale. Arianel oleks olnud selleks jõudu, kuid üks pahandav kogemus oli selle talle teataval määral muutnud vastikuks. Üksindusest

ja perekonnaelu igavusest, sest ta elas — ainuke järeleandmine oma isale — ühe abielus onu juures, kellega, niisama kui ka ta naisega, ta ei saanud hästi läbi, oli ta käinud teatris, eriti oivalises Kunstiteatris. Ta oli hakanud huvi tundma ühe näitetrupi esimese näitleja vastu ja jälginud näidendeid, milles sel oli osa. Lõpuks oli ta temaga tutvunud. Nad olid teinud lõbusõite autos, söönud õhtust restoranis ja näitleja juures kodus. Siis, äkki, paari nädala pärast Ariane oli märganud ta keskpärasust ja oli sidemed temaga katkestanud sõnalausumatult, kõige põlglikumal viisil. Sellest seiklusest jäi talle kibeduse järelmaitse. Ta püüdis töötada, kuid pettus oma professoreis. Lühidalt, ta vihastus Moskvale kõigi nende pettumuste pärast.

Näitelaval palus rahvas kloostri ukse ees nähtamatut Borisi vastu võtta kroon ja lõpp teha nende viletsustele. Nende laulude kurbus lõikas hinge.

Sel hetkel möödus temast vabandades üks härra ja istus tühjale toolile. Ariane pani tähele, et ta oli pikakasvuline, ebamäärases vanaduses, rahuliku ja vaba käitumisega. Möödusid mõned minutid. Siis küsis ta naaber, kelle pilku ta mitu korda oli tundnud enesel viibivat, poole häälega:

„Kes laulab täna Borisi osa?“

Ariane pööras tema poole oma imestunud näo.

„Šaljapin, loomulikult.“

Naaber ütles rahuldatult „Ah nii!“ ja lisandas naeratades:

„Vaheajal räägime sellest pikemalt.“

Ariane surus tagasi naerupahvatuse ja vaikis.

Esimese pildi järel langes eesriie ja saal valgustus.

Naaber algas uuesti:

„Mida mõtlete minust? Mu teadmatus siiski on seletatav. Jõudsin Moskvasse alles täna. Kui ma kella seitsme ajal pöördusin tagasi hotell „Nationali“, kuul-

sin juhuslikult, et mängitakse „Boris Godunovi“ ja ruttasin siia.“

„Kuid teil polnud istekohta,“ ütles Ariane tahtmatult huvituses.

„Oo!“ vastas mees naeratades, „minu jaoks on alati ja igal pool koht. Tõsi, kassapreiliga ei saanud ma hakkama, kuid vestibüülis andis mulle üks vana naine, kes kahtlemata ootas mind, ühe haigustunud isiku pileti. Näete, kui lihtne see on.“

„Ja teil õnnestub kõik niimoodi?“

„Kahtlemata.“

Eesriie tõusis, katkestades jutuajamise, millest mõlemad tundsid lõbu.

Vaheajal oli saalis suur liikumine. Ariane naaber ütles:

„Olen suremas nälga, sest ma pole lõunastanud. Olge nii armuline ja tulge minuga koos puhvetisse, sest tunnen, et ei suuda teist lahkuda.“

„Ma pole ükski,“ vastas Ariane, „minuga on kaasas üks üliõpilane. Ta seisis kakskümmend neli tundi sabas, et muretseda kaks piletit, ühe siia ja teise rõdule.“

„Seda rohkem on meil põhjust põgeneda.“

Ariane Nikolajevna järgnes talle.

Etenduse jooksul tegid nad üksteise tundmaõppimiseks nii suuri edusamme, et viimasel vaheajal härra palus luba teda koju saata. Ariane mainis üliõpilast, kes oli tellinud auto. Siis aga muutis ta arvamust, öeldes:

„See saab talle oivaliseks õppetunniks.“

Ja vaevalt oli eesriie langenud, kui nad jooksid minema, nagu lapsed koolitöö lõppedes. Härra tegi ettepaneku õhtust süüa. — Sellest ei saanud olla jutugi. — Ta tahtis võtta sõiduki. — Ariane oli vastu. Ta oli otsustanud koju minna jalgsi, kuigi ta elas Sadovajal, linna keskusest poole tunni tee kaugusel.

Ja nii paterdasid nad poris ja sulanud lumes. Augud sillutises, tee kindlusetus ja temal asetsevad takistused õigustasid käsivarre pakkumist, mida ei lükatud tagasi. Vestluse ajal vaatles härra Arianet. Oma elegantsele dekolteeritud õhtutualetile oli ta heitnud laia musta mantli ja pähe pannud imeväikese pehme viltkübara, mille ta kokkukägardatult oli tõmmanud mantlitaskust. Juba septsesid nad tulevikuplaane.

„Kuna te armastate muusikat,“ ütles mees, „tulge ülehomme minuga koos vaatama „Vürst Igorit“.“

„Teie ei saa pileteid.“

Mees peatus, võttis Ariane käed, öeldes:

„Kas te ei tea, et saan alati seda, mis tahan? Nii siis vaatame „Vürst Igorit“ ja seekord, kuna me oleme juba vanad tuttavad, te ei keeldu minuga koos õhtust söömast.“

„Hea küll, kui saate piletid, olen nõus. Kuid saal on välja müüdud, kindlasti.“

Nad olid seisatunud Sadovajal ühe ilusa üürimaja ees.

„Olen päral,“ ütles Ariane.

„Enne kui lahkume, öelge mulle oma nimi ja telefoninumber.“

Ta kirjutas Ariane diktaadi järgi ja andis siis talle oma nimekaardi.

Ariane luges: „Constantin Michel.“

„See pole mingi nimi,“ ütles ta.

„Kuid siiski on mu nimi säärane.“

II.

Kaks päeva hiljem Constantin Michel ja Ariane Nikolajevna istusid kõrvuti diivanil ühes kuulsa restorani „Ermitaaži“ kabinetis. Ariane oli oivalises meeleolus. Constantin laskis teda jutustada, kuulates äärmise naudinguga ta lugusid. Ta tundis juba Varvara Petrovnat, ta teadis, et neiu omas üht poolpeigmeest, Nikolai Ivanovit, kes juba enne abiellumist oli saanud nii mõnegi kibeda katsumise osaliseks; samuti ei jäänud talle teadmatuks hotell „Londoni“ söömingud-joomingud ja kodulinnas säravat Arianet ümbritsev austajate õukond. Aleksandri aed ta pummelustega, õhtusöökidega, valgustatud terrassidega ja tumedate puisteedega näis talle olevat veetlevaim kõigist Venemaa aedadest. Mõne elava joonega oskas Ariane Nikolajevna esile manada oma möödunud elu raamistiku ja peategelased. Constantin Michel nägi justkui oma silmadega Varvara Petrovna kerget kõnnakut, ta võlvat naeratust. Vaene Nikolai moodustas sel pildil haletsusväärse kuju. Mõned isikud möödusid kaunis saladuslikus varjus, kelle kohta Ariane, kes kiitles, et jutustab kõik, ei öelnud peaaegu midagi, jättes oma kaaslase teravmeelsuse hooleks teda mõista poolelt sõnalt.

Kuigi see kõik oli äärmiselt huvipakkuv, oli Constantin Michel siiski veel arusaamatuses. See valitsemishimuline, isemeelne, vaimukas ja intelligentne neiu, mis ta õieti enesest kujutas? Elu tundis ta nagu küps naine. Ajuti oli ta pilgus midagi tõsist. Ta laup

väljendas tahet, kuid juba ka mõtlikkust. Ent kui ta eelmisel õhtul oli rõivastunud mantlisse ja pähe pannud ebatõeliselt väikese musta kübara, mida ta kandis ülikoolis käies, näis ta kuueteistkümneaastase plikana. — „Tõsi, ta tuleb lõunast,“ mõtles ta, „kuid siiski, nii varaküpsed, kui ka oleksid seal naised, on siiski tarvilik mitmete aastate kogemus, et koguda nii palju praktilist elutarkust, millega ta nüüd kiitleb mu ees.“

Siin katkestas ta oma mõtiskluse ja küsis äkki:

„Muu seas, kui vana te olete?“

„Kuidas tulete nii äkki sellele?“ ütles Ariane, imestudes nende sõnade üle, mis ei sobinud põrmugi sellega, mis ta parajasti jutustas.

Constantin seletas:

„Kui ma teid vaatlen, näite olevat seitsmeteistkümneaastane, kui ma aga kuulan teid, näib, nagu oleksite elanud kolmkümmend hästikasutatud aastat. Nii, et ma ei saa aru...“

Ariane katkestas:

„On siis tarvilik mõista naist? Ta vallutatakse ja see on ometi kõige lihtsam.“

Mees kohmetus ja sattus segadusse. Siis muga nedes Ariane järsu märkuse läbi vestlusele antud uue tooniga, kõneles ta temale oma kahtlustest ta vanaduse kohta, kuna ta vaheldumisi näib olevat kord plikake, kord suurte kogemustega noor naine, kellele ei ole mõtet rääkida muinasjutte.

Ariane säilitas huultel iroonilise kurru ja kui Constantin lõpetas, ütles ta lihtsalt, pealtvaataja toonil, kes aplodeerib mõnele paukeffektiga kunsttükile:

„Päris kena.“

„Ja veel? Vaheldumisi olen valmis vedama kihlã, et olete seitsmeteistkümne- ja kahekümneviie-aastane.“

„Nagu alati, on tõde vahepeal.“

Ja vestlus pöördus teisele ainele.

Veidi aega hiljem, kui nad olid lõpetanud söömise

ja kui läbi vaheseina tungisid nendeni mõned mustlasviiside katkendid, mida mängis läheduses olev orkester, Constantin Michel kummardus neiu poole, pani oma käsivarre ümber ta painduva piha ja tõmbas ta enese juurde. Ariane ei pannud vastu, ent kui Constantin lähendas oma huuled ta suule, pööras ta pead ja huuled surusid end ta värskete kaelale, kõrva taha, juuste lähedale.

Ta jäi mehe süleluses liikumatuks ja too vabastas ta hetk hiljem, küsides:

„Millist lõhnaõli te tarvitate? See on väga meeldiv.“

Ariane näis imestuvat ja vastas lihtsalt:

„Ka see on mu saladus.“

Tekkis vaikus.

Constantin katkestas selle otsustunult ja toonil, mis oli vastuolus nende senise vestlusviisiga, ütles ta Arianele, et ta armastab väga avameelsust, et talle kõigi asjade vaatlemine õigest küljest ja nende lihtne väljendamine näib olevat kõige mõistlikum, ja et ta seepärast ka seekord kasutab seda, tulgu siis mis tuleb.

„Tõepoolest, kas pole see kindlaim viis meeldida neiuale, kelle hingelaadi ma nüüd tunnen? Tahan teid võita enesele! Tunnustan seda põiklemata. Kas teie juures, Ariane Nikolajevna, tarvitada samu vahendeid, mida harilikult kasutavad mehed, kes tahavad võrgutada mõnd naist? Kas püüda teid panna uskuma, et olete esimene, kelle ees ma põlvitan? ... Te naeraksite mulle näkku. Võtame asju niisugustena, nagu nad on. Te meeldite mulle lõpmatult ja võib-olla olen ka mina teile sümpaatne, kuna te ometi viibite siin. Teie juuresolekul on igavus kujuteldamatu, mis on õieti meie ainuke vaenlane, kuid surmlik vaenlane. Nii sooviksin teid näha rohkem, võimalikult iga päev...“

Ta peatus. Ariane ei lausunud sõnagi. Pisut kimbatuses, jätkas Constantin:

„Aidake mind ometi, Ariane Nikolajevna. Ma pole harjunud pidama kõnesid.“

„Algus on ilus. Ootan lõppu.“

„Olgu,“ ütles Constantin, „jätkan. Olete lugenud Heine „Reisebilder“it“?“

Ariane raputas pead. Ta näis olevat hajameelne...

„Seal jutustab Heine, et jõuab ühel päeval külla, kus peab veetma öö. Ta näeb aknal üht ilusat tüdrukut, kes kastab lilli, ja ütleb talle umbes nii: „Mind polnud siin eile, mind pole siin enam homme, kuid tänane päev on meie päralt...“ Ja kaunis neiu sirutab talle lille... Jään Moskvasse väheks ajaks, kuid teen teile ettepaneku selle aja elada koos... Ma pole vaba, Ariane Nikolajevna... Lahkun ühel heal päeval ega tule enam tagasi. Elu on kaunis vastik asi. Peab evima leidlikkust, tahet ja oskust, et temalt võita mõne tunni, ma ei ütle, et just õnne, kuid lõbu. Kas te ei soovi, et asutaksime ajutise ühingu selle väärtusliku lõbu püüdemiseks?... Tunnen, et võin teiega rääkida niimoodi ja et te võib-olla hindate selle ettepaneku ebaharilikkust ja hulljulgust, mida ma niisugusel kujul ei julgeks esitada ühelegi teisele peale teie. Kuid teie pole silmakirjalik ja te vaatate kõigele otse näkku. Olen selles veendunud... Millega me riskime? Mitte millegagi, mõistke mind... Ah, vabandust, unustasin ühe suure hädaohu!... Võib-olla hakate mind armastama, võib-olla armun mina teisse. Kui armastus, mis asub väljaspool me lepingut, tungib sinna vastu me tahtmist? Kas taandume selle kujuteldava hädaohu ees? Teil on julgust, ja ka minul ei puudu ta. Ründan vaenlast...“

Ta võttis neiu oma sülelusse. Ariane ei kaitsenud ennast, ja kummardudes ta kohale, ütles Constantin:

„Andestage, Ariane Nikolajevna, kuid praegusel silmapilgul ma vihkan valet. Tulgu mis tuleb, me igatahes ei pettu.“

Ariane tahtis vastata. Constantin sulges suud-
lusega ta suu ja lisandas:

„Ärge öelge midagi, palun teid...“

Ariane vabastas enese, ajas enese sirgu, võttis oma pihiku vahelt ühe purpurse nelgi, tõstis ta huul-
teni ja viskas siis ükskõikselt ühte toanurka.

„Olen juba varem kuulanud mehi, kes tahtsid
jõuda samale sihile kui teie. Kuid nad toimisid tei-
siti... Inimene õpib eluaeg. On juba hilja ja selle
õhtu õppetund on veninud küllalt pikaks. Lähen
koju... Muu seas, kas olen teile öelnud, et onu,
kelle juures elan, on minusse armunud? Pean ette
lükka riivi, ja — veider — ähvardan lämbuda toas,
mille uks on suletud.“

Nad lahkusid sõidukis. Jättes Arianet jumalaga,
ütles Constantin:

„Nägemiseni homseni! Kas soovite lõunastada
minuga koos?“

„Ei, söön kell seitse lõunat siin.“

„Hea küll, ootan teid kella poole üheksa ajal teie
ukse ees ja teie olete nii armuline ja tulete teed jooma
minu korterisse.“

„Ah! Vannun, et ei!“

III.

Järgmisel õhtul, kell pool üheksa, ilmus Ariane oma maja uksele, kus ootas teda Constantin Michel. Ta kandis võluvast laiaäärelist kübarat lõua alt käivate paeltega ja pikka musta mantlit, mis kaela vabaks jättis.

Nad pöördusid Tverskajale. Oli kokku lepitud, et „minnakse jalutama“. Siiski, jõudes hotell „National“ ette, Constantin tegi ettepaneku sisse astuda.

„Miks mitte?“ vastas Ariane.

Ja ta õrn õlg raske mantli all tõusis pisut, andes edasi paksule riidele kerge liigutuse.

Ariane vabastas enese mantlist väikeses salongis ja siis, astudes magamistuppa, võttis ära kübara ja korraldas peegli ees juukseid. Ta vaatas ringi vähemagi piinlikkuseta. Voodile, mis ööks valmis pandud, olid asetatud Constantini püžama.

Nad jõid teed salongis. Constantin võttis neiu oma põlvedele ja nende suud ühinesid. Ta hakkas teda lahti rõivastama. Siin osutas Ariane kangekaelset vastupanu ja ka ta teravad küüned mängisid ses võitluses teatavat osa. Tuli pool loaga, pool jõuga, palvetega, suure leidlikkuse ja kavalusega ükshaaval võita igat ta rõivastise osa. Langes kerge pluus ja ilmusid nähtavale noored, ümmarad ja elastsed rinnad. Seeliku äravõtmine kestis lõpmatu aja. Viimaks sai Constantin temast jagu. Neiu ta süleluses oli peaaegu alasti.

Constantin oli väsinud surmani. Tsivilisatsioon on õpetanud naisi niisugustel puhkudel osutama mehe rünnakule ainult teeseldud vastupanu, mis on just küllaldane selleks, et too võiks enesele võtta antiikse võitja poosi. See on kütkestav komöödia, mille stseenid on kindlaks määratud juba ammu. Kuid nüüd, Arianega vaikides sõlmitud lepingu vastaselt, pidi ta võitlema ja tarvitama jõudu. Miks pani tüdruk nii ägedalt vastu, kui ta oli otsustanud anduda? Miks heitles ta puhkuseta juba terve tunni? Ühel lühikesel vaheerahu momendil ei suutnud ta end hoida tagasi, ja ütles kaunis brutaalselt:

„Te ju teate, milleks tulime siia. Te teadsite seda juba varemini. Ja pealegi pole see esimene kord...“

Ariane vaatas talle otsa jumalanna pilguga ja ütles toonil, mis laskis tal tunda ta ütluse absurdust:

„Te ometi ei kujutle enesele, et ootasid teid tõepoolest?...“

Õlg kerkis ja vabanes särgist, mis libises käsivart mööda alla, paljastades ülakeha. Aga kui Constantin tahtis neiu kanda magamistuppa, klammerdus too diivani külge ja ütles kindla häälega:

„Esitan oma tingimused.“

„Võtan nad vastu juba ette,“ vastas meeleheitele viidud Constantin.

„Ei tohi olla valgust ja mina laman kui surnu.“

Constantin Michel mõtles: „Kelle saatanaga olen ometi sattunud kokku? Olen sattunud seiklusse ühega neist tänapäeva rikutud tüdrukuist, kellele armastus on samaväärne õhtusöögiga, kel pole ei tundmust ega apetiiti. Neile pole üks tähtsam teisest... Kui mul ei tule veel kahetseda...“

Ta kätel lebas neiu jahe keha, ja ta vastas:

„Need tingimused on mõttetud, kuid praegu pole enam aeg selle üle vaielda...“

Voodilinate soojuses, kus Ariane „lamas kui surnu“, märkas ta, et vähemalt esimene ta kahest oletusest oli halvasti põhjendatud. Siiski jätkus võitlus pimeduses, võitlus laibaga.

Ärrituses ütles ta vihaseks:

„On silmapilke, mil vastupanek on omal kohal, kuid on ka silmapilke, mil peab oskama alistuda.“

„Kuid ma ei pane ju vastu,“ ütles hääl ta kõrva juures, hädine, alandlik lapsehää, millest näis kostuvat hirm ja mille uus kõla teda üllatas.

Ja samal hetkel murdis ta tema vastupanu.

Tund aega hiljem, istudes tualettlaua ääres, kammis ta oma pikki ja tihedaid juukseid. Need langesid puusade kumeruseni ja nende kerged lained katsid ta õrna keha.

Ta rääkis vabalt ja sundimatult, jutustades lugusid endisest ajast. Ühegi sõna, ühegi pilguga ei vihjanud ta nende suhete uudsusele. Teda kuulates märkas Constantin ühel parema käe sõrmel väikest haava.

„See väike peletis on mind kriimustanud,“ mõtles ta, „või on see tekkinud mõne nõela läbi?“

Kella saades kaksteist tõusis Ariane püsti. Asjata püüdis Constantin teda paluda minna temaga koos õhtust sööma.

„Minu armastaja ootab mind kodus,“ ütles ta. „Eile õhtul tülitsetes ta minuga. Näis, nagu oleks ta aimanud, kust ma tulin. Tädi kuulis seda pealt; tuli teine stseen. Tahan seda vältida, sest armastan kodus rahu.“

Nad läksid tagasi jalgsi. Ariane jutustas väga mõteterikkalt gümnaasiumi õppekavadest ja tütarlaste kasvatuses. Kui Constantin ukse juures jättis temaga jumalaga, näis ta olevat imestunud kuuldes, et Cons-

tantin palub temalt kohtumist järgmisel päeval samal kellaajal. Ta oli nõus vastuvaidluseta. Pöördudes koju ja korraldades enne magamaheitmist voodit, märkas Constantin linal paari vereplekki. „Ta on mind kriimustanud sügavamalt kui ma arvasin. Huvitav väike loom!... Kes on olnud mu eelkäijad?... Ta tuleb ümber kasvatada. Kuid kas tasub see vaeva?...“

Ta oli väsinud ja mõtlemata selle üle pikemalt, ta uinus magama.

IV.

Nende elu muutus korrapäraseks. Nad kohtusid ainult õhtuti, kuna päeva Ariane veetis ülikoolis. Constantin ajas oma laialdasi äriasju. Kord einestas ta oma ametliku kallikesega, paruniproua Kortingiga, kes oli Moskva ilusaim naine ja kes oli imestunud enese hoolitusse jätmise üle tema poolt. Constantin murdis pead vabanduste otsimisel.

Kuid igal õhtul kell pool üheksa kohtus ta Sadovajal oma pikas mantlis naisüliõpilasega; igal õhtul jalutasid nad hotell „Nationalini“, heitsid voodisse soojas ja pimedas toas ja kui kell oli löönud kaksteist, rõivastusid uuesti ja jalutasid tagasi, vesteldes suure vastastikuse huviga.

Arianel olid kõigi asjade kohta oma kindlad arvamused, mida ta avaldas suure enesekindlusega, mis ei kannatanud vasturääkimist. Ta arendas äärmiselt materialistlikku ilmavaadet, jätmata pisematki ruumi tundmustele, pilgates halastamatult kaastunnet ja armastust. Mõnikord valmistas Constantinile lõbu hävitada mõne sõnaga Ariane nii kiiresti ehitatud imetlusväärseid õhulosse, kuid enamasti jättis ta tema fantaasiale vaba voli. Ja nii sammus Ariane kui joobunud läbi oma ideedemaailma. Constantin imetles lakamatult ta aju tervet mängu, ta pulbitsevat kirkast mõttejõudu. Constantin Michel tundis maailma: Londonit, New Yorki, Rooma, Pariisi. „Kui ta saaks veel pisut lihvi,“ mõtles ta, „omandaks elegantse käitumise, mida võib õppida ainult Öhtumaal, selle parema

seltskonna tooni ja kõneviisi, kas leiduks siis maailmas veel mõnd pealinna, kus ta peale lühikest prooviaega ja asetamist vastavasse keskkonda ei võidurõõmutseks? Kõige targemaidki päid oskaks ta võluda.“

Ah, millise kütkestava kaaslanna ta oli endale leidnud! Ariane kihutas teda mõtlema ja hoidis teda alalises üha vahelduvate mõtete ja muljete palavikus.

Constantin aimas temas vene iseloomu ammutamatuid rikkusi, hingeavarust ja venelastele omast enesepillamise tungi. „Kõrgeimate tippude saavutamiseks puudub sel tüdrukul ainult meetod või ka temast kõrgemal seisev mees. Kuid peab tunnustama,“ mõtles ta, „et mehed siin ei seisa oma ülesande kõrgusel.“

Iga päev ootas Constantin Michel kannatamatult tundi, mil ta kohtus Arianega. Ta võrdles teda paruness Kortingiga, kes teda ületas ilult, kes oli headsüdamlik, õrn ja järeleandlik, kuid kes liiga kauase elamise tõttu õhtus oli omandanud Prantsus- ja Inglismaa salongides valitseva kunstlikkuse. Ta ei saanud talle teha ainustki etteheidet — peale suurima maailmas: tal oli tema seltsis viibides igav.

Ariane juuresolekul oli igavus tundmatu. Ei saanud temast tekkida isegi kujutlust, kuna Ariane oli nii mitmekülgne, meeltlahutav, lõbus, tõsine, enesele vasturääkiv, tujukas, isemeelne, taltsutamatu, suletud oma enesearmastusse nagu võitmatusse kindlusse.

Ta oli õnnelik, kui võis temaga lõunastada koos; ühine õhtusöök kujunes pidusöögiks. Pikad jalutuskäigud Sadovaja ja hotell „Nationali“ vahel näisid neile lühikestena. Nad hilistusid öösi, et vestelda kauem, ja jätkasid keskustelu veel ukstel.

Kuid hotell „Nationalis“ ilmus nähtavale hoopis teine Ariane. Tema ees oli naine, kes talle alati jäi võõraks. Päevast, mil ta oli Ariane omandanud, oli ta uskunud, et nende vahel kujunevad loomulikud armastajapaari suhted, kuid nüüd pidi ta enesele tunnis-

tama, et oli eksinud. Ta uskus ta olevat vallutanud, kuid iga kord sattus võit uuesti kahtluse alla. Ta tundis, et polnud saavutanud vähimatki edu. Ta armuke kuulus talle ainult kujutluses. Tõeliselt oli ta tabamatu. Ta laskis end suudelda ja see valmistas talle naudingut, kuid mitte kunagi ei tulnud ta tema juurde ise spontaanses õrnusehoos.

Ühel päeval vihjas ta sellele. Saadud vastus mõjus jäiselt:

„Ärge pöörake sellele tähelepanu, olen alati niisugune...“

„Vihastav kasvatus,“ mõtles Constantin Michel. „Milliste lollidega on ta tegemist teinud enne mind?“

Voodis jätkas Ariane „lamamist surnuna“. Siiski tajus Constantin mõnikord tahtmatut käsivarre pigistust, mis surus teda Ariane vastu. Ainult üks kord soovis ta üles tõusta, kaevates äärmise väsimuse üle. Kulus terve nädal, enne kui ta lubas lahti jätta salongi viivat ust, kus tuli jäi põlema. Siiski ei väljendanud ta häbitunnet. Ta astus voodist, läks vannituppa ja tuli tagasi end kammima peegli ette alasti, ilusa kehaehitusega neiu rahuliku enesekindlusega, kel pole midagi varjata.

Nii oli iga kohtumine võitlus mehe tulisuse ja naise külmuse vahel. Kuid Constantin tundis, et see külmus oli ette kavatsetud, juhitud tahtest, ja ta ärritus selle üle. Et tuua Arianet enese juurde, selleks polnud vaja vähimalgi määral vägivalda. Ta tuli sinna omal tahtel; ent kui ta enese sirutas linade vahele, näis ta surevat iseendasse... Avatud silmadega jäi ta vaikseks. Ainuke, mis ta oli lausunud nende ühenduse esimesel nädalal, sellal, kui ta sosistas temale kõrva igavesi sõnu, mis armastajad ütlevad naistele, keda nad omavad, oli „nitševoo“.

Väljaspool vestlesid nad kui kaks sõpra. Voodis

aga leidis ta eest vaenlase, keda tuli iga kord võita uuesti, ja kes ei tunnistanud end kunagi võidetuks.

See heitlus ärritas Constantin Micheli ja ta töötas enesele sellest lahkuda võitjana. Siiski oli ta haavunud südamepõhjani Ariane niisugusest käitumisest.

Kuid need olid alles eelvägede kokkupõrked.

Neljandal või viiendal õhtul, kui Ariane rõivastus parajasti ja Constantin suitsetas voodijalutsis istudes paberossi, esitas ta juhuslikult paar banaalset küsimust, mis harilikult tõusevad meeste huultele, nende armukeste lahkudes nende sülelusest.

Ariane ei vastanud. Ta kordas lause.

Tõstmata tema poole pead, peatumata sukkade jalgatõmbamisel, vastas ta ükskõikselt, nagu ei panekski ta tähele vastuses sisalduvat mürki:

„Ootan kolmandat küsimust, millise on esitanud kõik mind omanud mehed, peale neid kahte, mis esitasite mulle praegu...“

Constantin Michel kahvatus, kuid ta suutis end valitseda niivõrt, et ei lisandanud enam ainustki sõna. Ta lõpetas oma paberossi, läks vannituppa ja jäi sinna kauemaks kui harilikult. Kui ta sealt väljus, oli kell juba löönud kaksteist.

„Lähme,“ ütles ta.

Ariane astus ta juurde, nõjatus ta käsivarrele ja küsis:

„Mis on teil täna? Näite olevat kurb. Kas viimaks pole selle põhjuseks mina?“

„Midagi, mitte midagi, mu väike. Sa oled kütkestav nagu alati.“

Nüüd Constantin sinatas teda, kuna Ariane ütles „teie“ nagu vareminigi.

Teel vaidlesid nad ühe filosoofilise küsimuse üle, kaitstes mõlemad oma seisukohti ägedalt, peaaegu vihaselt. Viimaks pahvatas Constantin Michel naerma:

„Vaat kust leiame veel põhjusi tülitsemiseks!“

Ja ta suudles veel ikka vastu panevat Arianet.

Järgmisel õhtul algas võitlus uuesti, kuid tagasihoidlikumalt.

Constantin uudishimutses teada saada, miks Ariane Nikolajevna, kel oli suur valikuvõimalus, oli valinud just tema, Constantin Micheli, ja andunud pikema jututa nende kolmandal kohtumisel. Ta ei arvanud end olevat vastupandamatu. Teisest küljest oli raske oletada, et noor neiu, kui suuri vabadusi ta enesele ka lubaks, läheks enesele otsima armukest nagu mees omale kallikest ja tihti vaid tunniks. Ariane ei armastanud teda. Kuid miks oli ta siis siin, tema juures?

Ta kõneles oivalisest „Boris Godunovi“ etendusest, ja pöördus tagasi esimesele muljele, mida Ariane oli avaldanud temale, meenutas pikka kõhklust „noore naise“ ja „plikakese“ vahel.

„Ja mis mõtlesid õieti sina minust, sest lõppeks on ju esimene mulje otsustava tähtsusega?“

„Mina,“ vastas Ariane, „ütlesin endamisi: „Tema kuulub minu seeriasse,“ sest minu kogemuste järgi on temperamenti ainult blondidel meestel. Brünetid on efektkad, kuid see on ainult oletuli. Neist ei jää näppude vahele midagi... On mõistlik peale mitut ebaõnnestunud katsetust tagasi pöörduda selle juurde, mis on leitud olevat hea...“

Ta lobises niimoodi muretult, nagu kõneleks ta selle maikuu päeva päikesest või vihmast.

Constantin Michelile tundus, nagu oleks ta alla neelanud kibeda pilli. Talle näis, et seda laadi provokatsioonile võib vastata ainult läbipeksmisega. Kuid ta taltsutas end. Lahing tuli võita teissuguste relvadega. Ta võttis paberossi, süütas selle ja tõreles õrnalt loomuliku, heasüdamliku naeratusega:

„Ariane, Ariane, niisuguseid asju võib küll mõelda, kuid neid ei öelda mitte! Sa oled ikkagi veel väike metslanna.“

„Oo,“ vastas Ariane sügava tõsidusega, „ma jälestan valet. See on liiga raske. Ja nii kõnelen ma kõigist asjust nii, nagu see tuleb mulle pähe. Teie oleksite pidanud seda märkama... Peate tunnustama, et ma pole kaval, ega ole mul selleks osavust. Mu käitumine on seda teile tõendanud. Kas olete mu peale pahane?“

Constantinil polnud tõesti jõudu teda haarata oma süleluse ja teda suudelda huultele, mis sel hetkel oleks olnud kõige diplomaatlikum. Ta tundis veel kibedat järeilmaitset, mis ei tahtnud kaduda nii pea. Ta piirdus mõne sooja ja tavalise protestiga:

„Õieti meeldid sa mulle sellepärast, et oled niisugune. See toob küll mõningaid pahandusi, kuid head küljed on siiski ülekaalus. Sa kõneled lihtsaimal viisil asjust, mida ei tunnistaks üles ükski õhtumaa naine, vaid laseks end pigemini surmata. Ent kas siiski, esimese üllatuse möödudes, ei pea tunnustama, et ka see, pisut karm avameelsus, on omamoodi väärtus? Võib-olla hakkab viimaks ka mina selles loomuvastaselts leidma võlu.“

Kuid samal õhtul, kella ühe paiku Sadovajalt koju pöördudes, Constantin surus vihaselt käsi rusikasse. Ta tundis, et see tüdruk pilkab ja narrib teda ja et ta teeseldud ilmsüütusega oli teda haavanud tundlikku kohta, puudutades iga päev lahtist haava ja ärritades teda suurepärase oskusega. Sest lõppeks, armastagu avameelsust kuitahes kirglikult, peab siiski armastust, isegi füüsilist, ümbritsema mõningate illusioonidega. Teda valgustades brutaalselt ja niisugusest küljest, aetakse ta põgenema. Peab minema kihutama mõtted, mis tekivad naise süleluses, keda ümbritsevad ta endiste armukeste varjud. Säärastele asjadele ei mõelda kaine mõistusega, vaid ainult siis, kui ollakse armunud meeletult. Kuigi Constantin Michel oli tõsiselt kiindunud temasse — Arianel oli noore, äsjaval-

minud puuvilja maitse, mille kohatine hapu maik paneb hambad veel pisut krigisema — polnud siiski armastusest juttugi. Nii oli tal kerge unustada ta minevikku.

Kuid see deemonlik tüdruk manas ta temale vahetpidamatult silmade ette ja sundis talle vaatama näkku. Alul oli ta arvanud Arianet nii toimivat mingist kohmakusest, sellest instinktipuudusest, mis huvitaval kombel nii tihti ilmsiks tuleb just tarkade naiste juures. Võib-olla seisis viga ka kasvatuses. Selles olid vastutavad tädi Varvara, kes kõik varjamatult jutustas oma õetütrelle, ja see vene provintsimiljöö... Tuli ainult juhtida sellele Ariane Nikolajevna tähelepanu.

Kuid Constantin taipas varsti oma eksitust. Ei, see polnud juhus, et Ariane kõneles niimoodi. Ta aimas temas ettekaaluteldud plaani, läbimõeldud kallaletungi taktikat. Kindel vaist ütles talle, et Ariane teadis, kust teda haavata, ja ka seda, et ta seda suudab.

Ja ometi ei tohtinud teda lubada edasi toimida nii, kuna see oleks ähvardanud lõpliku mürgistusega.

Nüüd võttis Constantin Micheli mõttekäik vastu- pidise suuna. „Milleks õieti muretsen? Mul on igal õhtul süleluses värske ja võluv tüdruk, huvitavaim jutukaaslane, millist pole kohanud veel kunagi varemini. Kuu või poolteise pärast olen Venemaalt juba lahkunud ja me ei kohtu enam iialgi. Las lood lähivad oma rada.“

Ta rääkis nii, kuid need olid ainult sõnad, sest ta tundis eneses kibedustunnet, mida tekitas ta hinges sinna Ariane poolt valatud mürk. Püüdes asjale vaadata kainelt, ütles ta endamisi: „Mispärast õieti annan selle neiu minevikule nii suure tähtsuse? Võib-olla olen temasse kiindunud rohkem kui seda tean isegi. See oleks alles narrus! Armuda noorde, kuid suure minevikuga neiusse, kes langes mu sülelusse vähimagi

vastupanuta, niisama kui ta oleks langenud naabri sülle, kui mina poleks parajasti viibinud seal! Ta on rikas nooruselt ja vaimukuselt, kuid tal on üks viga, mis ta mulle pikapeale muudab talumatuks: ta on tige. Ta tahab ja oskab juba mind panna kannatama. Ent ta ei saa kasutada seda alatut oskust rohkem kui seda talle luban. Olen vaba ja päeval, mil olen temast küllastunud, lahkun. Praegu köidab mind temaga ainult tahe võita tema külmust.“

Ta hakkas unistama oma lähemast tulevikust. Kus viibib ta kuu aja pärast? Konstantinoopolis või New Yorkis, igal juhul õige kaugel Ariane Nikolajevnast. Ja kuhu ta ka läheks, kohtaks ta teisi naisi. Elu on igal pool. Milline naeruväärsus sulgeda ta ühe väikese Moskva naisüliõpilase musta mantli alla!

Constantin Michel oli sammunud kiiresti. Ta jõudis hotell „Nationali“ heas meeleolus ja enne oma korterisse minekut sõi õhtust. Kui ta astus oma magamistuppa, hõljus seal veel nõrk, kuid läbitungiv lõhn, sama, mida ta oli sisse hinganud mõni tund tagasi Ariane kuklalt. Voodi oli korratutes. Näis, nagu hoovaks neist linadest, mis olid säilitanud nende kehade soojuse, iharuse hõngu. Teda valdas võitmatu iha suruda Ariane oma sülelusse, kõnelda temaga karmilt, talle öelda, et tema on isand ja et ta ei kannata enam ta häbematusi, siis teda kallistada lõputult, veeta temaga öö, kogu öö lamada ta kõrval, uinuda, puudutades teda, ärgates tunda seda noort keha toetuvat tema omale... Ja võib-olla kuuleb ta siis veel seda häält, alandlikku, lapselikku häält, mis oli kõlanud ta kõrvu ainult üks kord, kuid mida ta ei suutnud unustada, mida ta ootas, eneselegi teadmata, iga päev nagu mingit imet, seda häält, mis oli öelnud esimesel õhtul: „Kuid ma ei pane ju vastu...“

Constantin Michel istus voodil. Äkki hüppas ta üles:

„Ah, ma lähen hulluks!... Näitan sulle, et olen vaba, väike Ariane...“

Ta jooksis telefoni juurde ja küsis paruness Kortingi numbri. Vaatamata hilisele tunnile polnud paruniproua veel heitnud magama. Constantin Michel teatas sellele võluvale naisele, et ta sai viimaks pisut vaba aega, ja palus teda tulla järgmisel päeval õhtust sööma. Paruness Korting ei varjanud head meelt, millega ta vastu võttis selle kutse.

Järgmisel päeval kell kaheksa, kui Ariane oli kodus, kutsus ta tema telefoni juurde, ütles talle, et tal on tähtis koosviibimine ärisõpradega, et ta on väga kurb teda mitte nähes, kuid et ta ootab teda järgmisel päeval harilikul ajal.

Ariane vastas lihtsalt:

„Hüva. Nägemiseni homme,“ ja riputas telefoni-toru konksu otsa.

V.

Tund aega hiljem lõunastas Constantin Michel paruniproua Kortingiga, keda ta tundis juba mitu aastat. Too oli naine, kes tegi uhkeks iga mehe, kellega end näitas koos, üks sääraseid iludusi, kelle ilu üle ei saa vaielda ja kellele isegi kokapoisid vahivad järele. Ta oli heasüdamlik. Iialgi polnud Constantin kuulnud teda ütlevat kellegi kohta midagi halba. Tal ei puudunud armuasjus oma finessid, milles õieti lihtsaimgi naine on osavam kui mees. Ta austas väga Constantin Micheli ja kõneles igaühele, kes oli teda valmis kuulama, et ta on „võrdlematu“.

Ka Constantin oli säilitanud sidemed temaga. Proua Korting näis olevat ainus kindel punkt ta rahu- tus ololuses. Nii oli ta kord veetnud temaga koos ühe talvekuu Nizzas, teine kord osa kevadest Pariisis ja viimaks temaga kaks korda kohtunud Moskvast, kuhu olid teda toonud ta äriasjad.

Ta oli kavatsenud parunessi viia restorani, kuid too palus teda telefoni teel lõunastama tulla tema juurde. Ja Constantin tundis head meelt, leides end jälle heas majas elegantse ja rikkaliku lauaga, ja ta vaatles imetlusega paruniproua Kortingit, kes oli rõivastatud Rue de la Paix'lt pärit elegantsesse hommikumantlisse. Proua Korting võttis ta vastu oivaliselt, hoolitses ta eest ja hellitas teda, osutades talle tuhat tähelepanumärki, suitsutas talle viirukit, millega ta oli harjunud ümbritsema oma jumalat. Ta päris temalt viimaseid Londoni ja Pariisi uudiseid ja jutustas omalt

poolt hiljutistest Peterburi ja Moskva skandaalsetest lugudest. Kus ta õieti viibis? Igal pool ja mitte kuski, ja Venemaal mitte rohkem kui kuski mujal. Isegi ülemkelner oli itaällane ja proua Korting ise oli poleeritud euroopa lakiga. Miks mõtles ta samal momendil, kui ta esitas enesele selle küsimuse, Sadovaja tänava kahvatule neiule? Too kuulus kindlasti omale maale, vaatamata ta euroopalikule kultuurile. Ta ajas need mõtted peast.

Paruniproua Korting, keda ta tuttavad hüüdsid Olgaks, küsis, mis teeb ta õhtuti. Teda polnud näha kuski. Constantin kõneles päeval aset leidvatest äri- listest nõupidamistest. Olga ütles talle naiseliku loogikaga:

„Siis korraldage nii, et võite minuga koos juua teed. Te teate, et olen alati vaba teile sobival tunnil.“

Constantin jäi selle armastusväärse naise juurde õige hilise tunnini ja idataevas valgustus, kui ta läks mööda tühje tänavaid oma hotelli poole. Ta närvid olid rahulikud ja ka ajus valitses rahu.

„Praegu on paras aeg taganeda, õige aeg, arvesse võttes ladinlaste *otium cum dignitate*’t, sest lõppude lõpuks olen selle muutlikutujulise tüdruku mängukann. Miks otsin veel midagi, kui evin isegi kõike, mida vajan. See on ju mõttetud. Sadovaja tänava loo likvideerin varsti. Mu Kiievi sõit on juhtunud just parajaks ajaks. Tuleb ainult kiirustuda ärasõiduga.“

Sellele vaatamata Constantin Michel kella seitsme paiku hakkas närvitsema mõtte juures, et Ariane võiks omalt poolt ära öelda. Ta oli kindel, et ta maksab kätte selle eelmise õhtu eest. Kuid tema närveerimine oli asjatu, Ariane ei telefoneerinud ja ilmus täpsalt 1/29 Sadovaja uksele.

Constantini hämmastas ta saledus, ta õrnus, kogu ta isiksuse haprus. Ainult tema laup väljendas tahet ja tema silmad sädelesid seesmisest jõust. Ja äkki

läbistas teda mingi uus tundmus: kaastundmus. Talle näis, et kõigele vaatamata oli tal tegemist väikese õrna neiuga, kes on sattunud hädaohtlikesse keeristesse. Ta hukkub seal samuti nagu on hukkunud paljud, kes on hukatusse tormanud vastu vahutavaid kaljusid, pea püsti, näol põlglik ilme. Ja nüüd selleks kaljuks on osutunud juhuslikult tema, Constantin Michel. Ta näis äkki nägevat tulevikku. „See lugu lõpeb sinule halvasti, mu laps,“ mõtles ta. „Kõigele vaatamata armud sa minusse ja siis äkki sõidan ma ära New Yorki või Šanghaisse, jättes su üksi siia laia venelaste Sarmaatiasse.“

Äkki tabas teda mingi seesmine liigutus. Ta andestas Arianele ta mineviku. Sest kas ei maksnud ta isegi raskesti oma eksituste eest.

Constantin sirutas käe ümber neiu piha, surus end ta vastu, ja nii sammusid nad hotelli poole. Õhtul valitses õrnus ja lõbusus. Eriti hoolikas oli Ariane; kogu aeg oli ta eriti tähelepanelik Constantini vastu. Eneselegi aimamata tuksus ta süda esimest korda vastu Constantin Michelile, ta unustas oma osa, surus end ta vastu, puges ta käsivarte sülelusse, jutustas kõige hullemaid lugusid oma lapsepõlvest, haavamata ühegi sõnaga Constantini.

Kuid vaheaeg oli lühike. Mõni päev hiljem algas jällegi salakaval, leppimatu võitlus. Ühel õhtul Ariane, pisut haiglane olles, käänas kõneluse nende vahekorrale. Ta ütles komplimente Constantinile nende suhete täpsa ja ettenägeliku määratluse kohta.

„Olen tänulik, väga tänulik nii ettenägelikule sõbrale,“ ütles ta. „Tänu teile me vahekord on selge ja pole ainustki võimalust teda mõista kaksipidi. Järelilikult oleme mõlemad vabad. Oleme asutanud lühiajalise ühingu lõbude tagaajamiseks. Ma ei varja: te olete mulle neid suutnud muretseda.“

Constantin tegi seesmise grimassi. Ta katsus kõnet viia teisele ainele. Kuid ülimal loogikaga jätkas Ariane:

„Et me aga oleme vabad, võime teha, mis meile meeldib. Teie võite evida armukest („Tähendab, tal on juba teada,“ mõtles Constantin) . . ., ja samuti võib ka mul olla kallike. See poleks truudusemurd harilikus mõttes, sest me ju ei armasta teineteist, ja me võime seda ju teatada teineteisele ette.“

„Ei! Ei! Ma pole nõus jagamisega!“ hüüdis Constantin, kes vaevu jõudis vaos hoida oma tundeid. „Ei, sada korda ei! Nii kaua kui sa kuulud minule, ei tohi sul tegemist olla ühegi teisega! Pea seda meeles.“

„Aga kui mul siiski on armuke? Te ei saaks seda lihtsalt teada.“

„Ta petaks sind. Saaksin seda teada otsekohe.“

„Ja siis? . . .“

„Mu kallis laps, siis oleks meie vahel kõik lõpetatud.“

Constantin ütles need sõnad vihata, kuid niisuguse rõhuga, mis näis teatavat muljet avaldavat Arianele.

Ariane tuli kaudsel teel tagasi teda huvitava küsimuse juurde.

„Ja siiski te ei armasta mind.“

„See on teine küsimus,“ vastas Constantin, „kuid sel ajal, mil sa kuulud minule, ei salli ma enese kõrval ühtki teist.“

„Te olete veider,“ ütles Ariane.

„Olen milline tahtes, selle üle me ei vaidle. Olen end selle kohta väljendanud küllalt selgesti. Kõneleme millestki muust . . .“

Näilise ükskõiksusega jätkasid nad kõnelust teisel teemal.

Kui Ariane tõusis püsti äraminekuks, tõusis järsku püsti ka Constantin. Ta lükkas Ariane vastu seina, pani

oma käed ta õlgadele ja, pilgud juhitud ta silmade sügavusse, ütles:

„Ma ei tea, millist mängu sa mängid, tüdruk. Kui soovid võidelda edasi, võitleme, kuid ütlen sulle juba ette, et sa ei võida mind. Ole kindel, et peale jään mina. Ja tead, mis tuleb siis? Kas tahad või ei taha, kuid sa armud minusse. Sa armud minusse kõige oma kuratliku peaga, oma kehaga, mida ma tunnen, ja südamega, mis on mulle veel võõras.“

Oma käe all tundis ta, kuidas Ariane vasak õlg püüdis kerkida üles. Kuid ta hoidis teda kõvasti kinni, nii et ta kavatsetud žest nurjus.

VI.

Constantin kohtus kolm-neli korda nädalas pealelõunati paruness Kortingiga ja igal õhtul Arianega. Miski ei märgistanud neiu juures ta edu. Oli juba pea-aegu mai keskpaik. Ariane oli alati enesesarnane. Ühel päeval oli ta lõbus, lapselik, tulvil anekdootidest ja võluvaist sõnadest, järgmisel päeval aga võrdlematu osavusega teeseldud ükskõiksusega pöördus tagasi endistele vihatud teemadele.

„Sa ei valeta küllaldaselt,“ ütles talle naerdes Constantin. „Sa pole veel taibanud õnne saladust, mis seisab hoolikalt kaitstud illusioonis.“

„Õnnelik saab olla mitmel viisil,“ vastas Ariane, „ja võib-olla minu viis on teie omast veel parem. Kas võin ma kaevata elu üle, kuna mul ometi on ilus ja tark armuke?“

„Ariane, ma ei armasta, et mind pilgatakse.“

„Kui olen teid valinud nii hulga teiste seast, võtmata enesele aega järelemõtlemiseks, siis peab teie füüsilises olemuses, ainult teie füüsilises, mu härra, peituma midagi vastupandamatut. Sest tõtt-öelda mind teatris saatev üliõpilane oli küllalt võluv. Kuid teie olete veel võluvam, kuna olen ometi siin, selle asemel et viibida tema süleluses... Vaene poiss! Ta kura-meeris minuga järjekindlalt ja väga austavalt kolm kuud. Ta lootis saavutada õnne. See õhtu Suures teatris pidi olema otsustav. Mõelge, ta oli tellinud auto! Oleksime läinud õhtust sööma Jahri juurde...“

Constantini närvid olid pingul. Et end karistada, küsis ta nagu flagellant, kes soovib veel lüüasaamist:

„Ja mis oleks tulnud siis?“

„See, mis sünnib niisugustel puhkudel, kallid ja oivaline sõber. Oleksime söönud õhtust ja joonud šampanjat. Siis oleksime tagasi sõitnud autos...“

„Ja siis?“ küsis Constantin külma häälega. „On tal omaette korter? Öösi poleks teid lastud korralikku hotelli.“

„Jäävad üle mittekorralikud,“ vastas neiu. „Ja peale selle on Petrovski pargist Moskva südamesse kahekümne minuti tee. Pealegi võib seda teed veel pikendada. Suletud auto, õitsumine sõidul, õhtusöögil saadud joobumus, mu piha ümber pandud käsivars, himukad huuled mu kaelal... Lõppeks pole ma ju puust, seda teate teie paremini kui keegi teine...“

Järgmisel päeval pärast seda õhtut Constantin määras kindlaks oma sõidu Kiievisse. Ta teatas sellest pealelõunal proua Kortingile ja õhtul Arianele. Ariane hüppas püsti:

„Kuidas? Te lähete ära just minu sünnipäevaks? See pole ilus!“

Constantin tõmbas ta oma sülelusse.

„Oleksid pidanud mulle seda ütleva. Kuidas võisin seda teada? Igal juhul lõunastame homme koos. Sõidan ära kell pool kaksteistkümme ja üheks nädalaks. Kui vanaks sa siis õieti saad?“

„Kaheksateist.“

„Kuidas? Kaheksateistkümneaastaseks! Sa jätsid mu arvamisele, et oled vähemalt kahekümneaastane.“

Näis, nagu oleks Ariane teda petnud väga tähtsas asjas.

„Kaheksateistkümneaastane!“ kordas ta. „Kaheksateistkümneaastane!... See on kujuteldamatu! Ei, sa pole kaheksateistkümneaastane!... Tähendab, kui sain sinuga tuttavaks, olid sa alles seitsmeteistkümneaas-

tane! Sa oleksid võinud mulle ju seda öelda, sa oleksid pidanud ütlema!“

Ta erutus tõusis ülimalt tipuni.

Ariane rahustas teda:

„Ma ei saa aru, mis on siin tegemist meie eal. Ma pole teilt kunagi pärinud te vanust. Kui kohtusime esimest korda — õnnistatud päev,“ ütles ta irooniliselt, „puudus mul kaheksateistkümnest aastast üks kuu. Mis tähendab siis üks kuu? Te ei hakka ometi tülitsema ühe kuu pärast.“

Kuid Constantin Michel ei rahunenud ja see, mida ta nimetas „uueks olukorraks“, tõi järsu pöörde, mis oli ootamatu nii ta armukesele kui talle enesele.

Ariane jutustas lugusid tädi Varvarast.

„Tädi Varvara kõneles mulle, et ta pole andnud ühelegi oma armukesele tervet ööd. Peab oskama neid ära saata õigel ajal. Tema ütluse järgi on koosmagamine kindel vahend armastuse surmamiseks. Magatakse halvasti ja tõustakse üles pahas tujus. Hommikuvalgusel ollakse inetu. Oma armukesele tuleb end näidata kammitult ja korraldatult, tuleb rõivastuda ja lahti rõivastuda selleks, et talle meeldida. Igapäevsus jäägu abielulistele. Kuid abielus pole ei armastust ega lõbu...“

„Sinu tädi,“ katkestas teda Constantin, „kõigi oma kogemustega ei tunne elu kuigi palju. Nii vaba kui ta ka on, toimib ta ometi kindla süsteemi järgi ja selle järgi, mis sa mulle kõnelesid praegu, olen temast kaunis halval arvamusel. Inimeste vahel, kes armastavad üksteist, mu väike tüdruk, ei tule arvesse tunnid. Nad ei lahku üksteisest ei päeval ega ööl, söövad sama laua ääres, heidavad magama koos ja ärkavad üksteise kõrval. Sulle meeldib see, kui jagame ühte ja sama voodit, kui oleme nii lähedal teineteisele, et meie vahel pole enam midagi materiaalist ega moraalset, kui ühise voodi soojus läbibistab ja uimastab meid, kui sa

jalgadest peani tunned mind enese lähedal, kui su keha mugandub minu omaga, kui näib, nagu elaksime mõlemad ühte ja sama elu, kui su südametuksed sulavad ühte minu südame löökidega, kas leiad siis olevat mõnusa end lahti kiskuda minust, tõusta üles ja rõivastuda? Ka sa ei tunne müüri, mis kerkib me vahele iga selgapandava rõivastise osaga? Sa muutud siis mulle võõraks, muutud jälle vaenlaseks.“

Constantin oli imelikult tulistunud ja imestles iseennast. Ariane plaksutas käsi ja nokkis teda:

„Kui ilukõnekas te olete!“

„Sinu tädi narrused ajavad mu rööpast,“ vastas Constantin Michel. „Asi ei puutu sinusse ega minusse. Kurat võtku teda! Milliseid ideid võib ta sulle pähe toppinud olla?“

Ta kõndis kaua edasi-tagasi. Ariane vaikis.

Äkki peatus Constantin ta ees.

„Tead, mis teeme? Millal on sul viimane eksam?“

Ariane ütles ühe kuupäeva, milleni oli aega umbes nädal.

„Hüva,“ ütles Constantin. „Selleks ajaks olen Kiievist tagasi. Sulle oleks vaja värsket õhku. Ka mina tahan puhata. Olen palju töötanud, ja peale selle mõjub Moskva mulle imelikult närvidele. Viin su Krimmi. Veedame viisteistkümmend päeva lõunapäikeses, punaste kaljude vahel, merekaldal, puude all, lillede keskel. Elame nagu jumalad; ei mõtle ega vaidle millegi üle. See on mu plaan ja teda ma ei muuda. Ja sul ei jää üle muud kui nõus olla.“

Vaevalt oli ta lõpetanud, kui ta jahmus selle üle, mis oli öelnud. Mis tahtis ta veel ette võtta, kuna oli ometi otsustanud katkestada sidemed oma armuke-sega? Kindlasti röövis talt aru Ariane erutav lähedus.

Ariane tõi rahuliku häälega vastuväiteid. Päeval, mil ta sooritab oma eksami, ootab teda ta tädi. Ta sai temalt kolm-neli kirja nädalas, milles ta palus teda

mitte viivitada tundigi. Varvara ja ilusa doktori vaherkord oli muutumas draamaks. Ariane oli seal tarvilik. Ka ta sõbrad, kes evisid ta peale õigusi, ootasid teda. Ja viimaks sundis teda veel teine põhjus, millele ta vihjas, kuid millest ta ei kõnelnud lähemalt, koju sõitma kindlaksmääratud ajal.

Mida rohkem ta kõneles, seda oivalisema leidis Constantin olevat oma kavatsuse. Ta lõpetas keskustelu, öeldes rahuliku kindlusega, millest ta teadis, kui suurt mõju see avaldab Arianele:

„Tahan sinuga sõita Krimmi ja sellega jääb. Sa ei saa mind iialgi uskuma panna, et nii leidlik tüdruk, kui sina, ei oska enesele varastada viisteist meie tarvilikku päeva. Jätan selle sinu hooleks ega sega sellesse oma nõuannetega. Täna on kaheksateistkümnnes kuu-päev. Kiievest olen tagasi kahekümne kaheksandal. Samal päeval teed sa oma eksami ja kahekümne üheksandal astume Sevastopoli kiirrongi. Oma vabaduse saad tagasi viieteistkümnenda ja kahekümnenda juuni vahel.“

Seda öelnud, keeldus ta vaidlemast rohkem ja järgmisel päeval oli ta Arianega, kes teda oli tulnud saatma, jaamaesisel. Esimest korda selle kuus nädalat kestnud tutvuse jooksul oli tal korda läinud Arianele teha kingituse. Kaheksateistkümnenda sünnipäeva auks ilustas Ariane käerannet käevõru-uur.

„Korralda oma pagas kahekümne üheksandaks,“ ütles Constantin.

„Kuid see on võimatu, kinnitan teile.“ Kell helises. Constantin tõmbas Ariane oma sülelusse. Talle näis, et Ariane polnud veel kunagi end surunud ta vastu nii tuliselt, et ta polnud kunagi andunud täielikumalt, kui selles vaksaliesisel kiiresti antud suudluses.

Rongis mõtles ta sellele kaua. „Kas eksin ma? On see illusioon?...“ mõtles ta. „Ei, see on tõde. See nii valvas tüdruk seekord andis enda ära...“

VII.

Kaheksa päeva hiljem Constantin Michel pöördus Kiievist tagasi. Igal õhtul kella viie ja seitsme vahel, peale päevaste askelduste lõppu, oli ta oodanud öö saabumist Kaupmeeskonna aia terrassil. Sealt avanev vaade on ilusaimaid maailmas. Vasakul, terrassi all, asetsevad rahvarikkad sadama-linnaosad; paremal paistavad roheluses Venemaa pühima kloostri valged seinad ja kullatud kuplid. Paistab aeglasevooluline Dnepr piklikkude käänakutega, ta pinda vagusid kündvate aurikutega, lotjade ja veolaevade karavanidega. Temalt tõusis suitsu, kõlasid vilede ja sireenide huiked. Ja kaugemal ulatus vene tasandik silmapiirini, ilma ühegi ebatasasuseta, kuna idas võis näha metsa suurt tumedat laiku.

See on määratu suur maastik, mille esimesel plaanil kihab elu, kuid mis ulatub lõpmatusse vaiksuses rahu, ebamaaliline maastik, mis ei väsita ja mis muutub aeglaselt vahelduvas valgusemängus. Õhk peale juba palavaks muutunud päevi oli pehme, taeva laotus sügav ja vaikseid videvikke parfümeerisid lilled. Constantin vaatles naiste heledaid tualette, ohvitseride mundreid, terrassidel liikuvat rahvahulka, pöörates siis silmad uinuvale tasandikule. Selle suurejoonelise dekoratsiooni kõrval Moskva seiklus taandus oma õigeisse proportsioonesse. Ta imestles, et oli seda võtnud nii tõsiselt. Ta ei mõistnud, miks Ariane minevik oli teda erutanud nii suurel määral. „Jumal tänatud, ta pole mind petnud,“ mõtles ta. „Ta kuulmatu avameelsus

võib-olla päästis mu. Oleks ta evinud oma õhtumaa õdede kavalust, oleks ta mulle mänginud leidlikku sentimentaalset komöödiat, millest võtame osa nii meelsasti. Kui ta oleks mind püüdnud panna uskuma, et armastab mind ja et mina, vaatamata ta arvukaile minevikukogemusile, olen esimene mees, kes vallutas ta südame, võib-olla oleksin end lasknud mässida võrku? Kuid temaga pole võimalik hellitada illusioone, mis viivad nii kaugele. Ma pole kunagi varemini näinud kainemat naist. Ta näitab end kui anatoomilist preparaati. Seda, mis teised naised varjavad, laotab ta välja. Vean kihla, et minu tagasi tulles Krimmist tean täpsalt, kui palju ta on evinud armukesi. Ei tohi unustada, et olen ainult number nimekirjas. Peab tänama seda võluvaid tüdrukut, et ta kinkis enese mulle nii avameelselt ja hoidis sellega eemale pikad kõhkluised ja asjatud valed.“

Selles meeolus kirjutas ta Arianele lõbusa kirja, milles tunnistas, et tunneb suurt puudust vestlusist, millega Ariane oli osanud võluvaks teha ta Moskvast viibimise aja, ja töötas eelseisvail Krimmi nädalail tuhat õndsust. Samal ajal sai ta kirja ka Arianelt, Ariane ei kõnelnud kavatsesid reisust ja kirjeldas vaikumukalt oma elu armunud onu ja tädi vahel, kel armukadedana oli palju vaeva ta harilikust tuimusest vabanemisega.

Constantin teatas talle telegrammiga oma tagasiõidu päeva ja määras nende ärasõidu järgmiseks päevaks.

Ariane Nikolajevna ootas teda jaamaesisel ja surus tõllas end õrnalt ta vastu. Samal päeval oli ta hiilgavaimalt sooritanud oma viimase eksami. Ta ei õelnud nende Krimmi sõidul ees olevat ainustki takistust ja jutustas, millise leidlikkusega ta pettis oma isa, onu, tädi Varvarat ja arvukaid provintsis ootavaid sõpru. Ta kinnitas ainult, et väga tähtsail põhjusil

peab ta kodus olema kümnendal juunil ja et selle üle on asjatu vaielda. Nii oli ta vaba ühe nädala.

Järgmisel päeval viis Sevastopoli kiirrong nad minema.

Nad olid üksi, lebedes mere kaldal, punasel ja soojal liival. Vasakul, paremal pool ja nende selja taga olid päris lähedal punased, lõhestatud kaljud. Nende jalgade ees surid pehmed lained lõhkikäristatava riide kõlaga. Selges taevas seisis liikumatult mõned väikesed valgusega laetud pilvekesed, mis näisid olevat sinna üles riputatud. Nagu olid lubanud Constantin Michel, nad elasid kui jumalad, alasti merekaldal nende keha kümbleva päikese kiirte all, hingates vaikides mereõhku. Nad olid umbes kaheksa päeva elanud Jalta läheduses, lakkamatus intiimsuses. Nad elasid väikeses valges majas, mis asus üksildasena kaljude keskel, mitte kaugel Jaltast Alutšasse viivast teest. Ta sisaldas ainult kaks ruumi. Suurema kolm akent olid lõunas, mere pool. Ta valgekslubjatud seintel rippusid hommikumaa vaibad. Samuti olid seinte ääres asetsevad diivanid kaetud pärsia vaipadega. Seda tuba kasutasid nad salongi ja söögitoana. Teisest, õhtu pool asetsevast magamistoast avanes vaade kummalisele maastikule, mille koostasid kaktused, lihavad taimed, lilled, kaljud ja männid. Villa taga asetses köök ja teenijatuba. Teenija, kes valmistab neile toitu, oli mustajuukseline tatari neiu; oma paljaste jalgadega liikus ta majas peaaegu kuuldamatult.

Ariane oli elamu, mille neile kahele oli leidnud Constantin, läbi uurinud nagu kass, kes tutvub uue korteriga, ja siis kadunud kööki, kus kaua vestles tatarlannaga. Constantin oli majapidamise jätnud tema hooleks, kuid siiski kartes, et ta ehk toimib liiga suure fantaasiaga. Kuid ta eksis. Arianes tuli ilmsiks täiuslik perenaine. Toidud üksnes ei valminud kind-

laksmääratud tundideks, vaid olid ka oivaliselt valmistatud ja mitmekesised. Ariane ei leidnud olevat põlgusväärse anda tatarlannale toiduretsepte, mis olid pärit Varvara Petrovna kuulsast köögist, ja valvas nende teostamise järele. Neiu võttis oma uusi kohustisi tõsiselt ja rõõmutses söögilauas Constantini hea isu üle.

Nende elu oli monotoonne, kuid oivaline. Nad ärkasid hilja valges toas. Ariane plaksutas käsi. Siis ilmus paljasjalgne tatarlanna, naeratav ja vaikiv, tuues kandmiku šokolaadi, tee, koore, värsket leiva, või, keediste ja puuviljaga. Nad einestasid kõrvuti ja viivitasid ülestõusmisega. Kella üheteistkümne paiku siiski lahkusid nad soojast voodist ja sammusid naabruses olevale väikesele plaazile. Seal vallatlesid nad valguses, mängisid kaljude vahel nagu lapsed, suplesid meres ja heitsid end siis alasti palavale liivale. Nad lamasisid liikumatult kõrvetava päikese all, suletud laugudega. Nende nahk tajus nagu miljonite väikeste elektrilöökidest raginat, mille kaja tungis nende olemuse keskusesse. Nad kaotasid peaaegu eneseteadvuse. Nad olid kui neid ümbritsevate kaljude, liiva ja lillede vennad. Soolane tuul silitas nende terveid ja päevitunud kehi. Nad vaikisid. Neil peaaegu puudus eluteadvus.

Kella ühe paiku, kui päikesekiired langesid neile püstloodis, pöördusid nad kui joobnud tagasi jahedasse majja ja einestasid. Siis järgnes pikk lõunapuhkus. Esimesel päeval Constantin oli sirutanud enese ühele diivanile. Ariane puhkas voodis ja teisel päeval, Constantini suureks üllatuseks, kutsus ta enese juurde. Luges, suitsetades ja magades puhkasid nad nii üksikute kõrval peaaegu alasti ja jõid kella viie ajal teed. Viimaks pidid nad rõivastuma. Ariane ohkas, kuid kammis ennast ja rõivastus kergesse, ämblikuvõrgutaolisse kleiti.

Videvikus väljusid nad majast ja sammusid Jalta teed mööda. Tihti läksid nad linnani, mis asetses

paari versta kaugusel, ja läbisid mereranda ääristavaid rikkaid puuvilja- ja lilleaedu. Öö saabudes sõid nad õhtust ühe merekaldal oleva hotelli terrassil. Neist allpool hõljusid laevad sadamas, mida valgustasid heledad elektrituled. Healõhnalises õhus kuulusid kaugel muusikat. Inimesed vaatasid kadedusega seda paari, kelle õnn näis väljakutsena. Siis, viimaks, sammusid nad oma villasse tagasi. Teeäärseid põõsaid katsid jaaniussikeste tulipunktid, mis liikusid oksalt oksale, kustudes, et uuesti süttida kaugemal, ilustades nende õist jalutuskäiku dekoratsiooniga, kus armastus igal sammul põles lühikeste ja heledate leekidega. Kodus leidsid nad samovari laual ja rõivastudes lahti ning sülelde üksteist vestlesid nad hilise ööni.

Ariane senine väline tagasihoidlikkus oli kadunud kahekesielamise intiimsuses. Nüüd sinatas ta oma armukest, kuna too oli talle tähendanud, et temataolise tüdruku suus „teie“ ei kõla küllalt lihtsalt. Ta oli Constantini süleluses õrnaks ja kirglikuks metressiks, minnes kallistuste jagamisel isegi pöörasusteni.

Kuid Constantin tundis, et seesmiselt polnud temas muutunud midagi. Ta jäi irooniliseks, vaimukaks, minnes oma vabamõtlemises kõige kaugemale ulatava küünilikkuseni. Ainult mõttest, et nende vahel võiks tekkida armastus, oleks ta rõkatanud nooruslikult häbematut naeru. Armastus on puutumatu neitsi süütu unistus. Targad otsivad ainult reaalsusi füüsilises ja meeluse äärmiste naudingutega ei maksa segada sentimentaalset haigust, mis on võimeline tot-raks tegema isegi tarku inimesi.

Ta tänas oma armukest, et too on osanud imetlusväärset korraldada elu, mis rahuldab ta meeli ja jätab vabaks südame ja aju.

Ta oli nende esimesel mere ääres veedetud nädalal küllalt delikaatne, mitte meelde tuletades oma minevikukogemusi. Kõik, mida ta ütles armastuse

kohta, üldistas ta hoolikalt. Säärane elutarkus Ariane suus oli imelikus vastuolus ta särava nooruse ja kaheksateistkümne aastaga, mida Constantin Michel ei lakanud imestlemast.

Nii olid nad jõudnud kümnenda juunini, kuu-päevani, mil Ariane pidi olema kodus. Kord siiski ta oli vihjanud vajadusele olla täppis ühel kohtumisel, mille üle ta ei kõnelnud pikemalt. Asjata oli Constantin, kelles oli tärpanud uudishimu ja kes lootis oma armukesest teada saada kõik, sellest püüdnud teada saada rohkem. Ariane oli vastanud ebamääraselt ja tahtlikult kahemõtteliselt; asi seisis aukohustuses, mida ei võinud jätta täitmata. Teatavate sõnade järgi taipas Constantin, et sinna oli segatud rahaküsimus. Ariane muutus sellest kõneldes murelikuks, ärritatuks ja palus lõpuks Constantini vältida seda, talle piinlikku, kõneainet. Constantin vaikis, kui ta tundis, et selles peitus midagi tumedat, mille saladusse tungimise eest ta oleks andnud palju. Möödus veel nädal. Ariane lehitses tihedamini kalendrit ja ta meeleolu muutus.

Ühel õhtul, nende õhtust süües ühe Jalta hotelli terrassil, hakkas ta kõnelema nende lähedasest lahkumisest, mis seekord pidi olema lõplik.

„Sa hakkad uuesti rändama mööda maailma ja mina lähen sügisel jälle ülikooli. Peale esimest semestrit kavatsen sõita Euroopasse, Pariisi ja Londoni.“

„Siis kohtume ju seal,“ ütles Constantin rõõmsalt. „Küll näed, millise ilusa elu korraldan sulle.“

„Ma ei näe sind enam iialgi,“ vastas Ariane, häält tõstmata. „Ja milleks see? Soojendatud toidud ei kõlba kuhugi. Oleme koos elanud väga hästi ja sellega jätame. Ja pealegi,“ jätkas ta, naeratades võluvalt Constantinile, „pole ma õnneks armunud sinusse. Ma riskisin palju, sest sa oled hädaohtlik. Soovid sa, et hakkaksin sind armastama? Tahad sa, et kannataksin sinu äraolekul?“

„Jah,“ ütles Constantin lihtsalt, „tahan seda.“

„Nii. Kuid mina ei taha seda. Pean kaitsema oma noorust. Ära arva, et ohverdan ta sulle. Sa unustad mu varsti. Palju loeb üks väike tüdruk, nagu sa armastad öelda, pikas nimistus? Jumal tänatud, me vahel on kõik läinud nii, nagu oli kokku lepitud. Ei maksa uuesti peale hakata sellega, mis ei sobi me hingelaadiga. Sa ei näe mind hädaldava kallikesena. On see siis mulle sobiv osa? Mõne päeva pärast jätame teineteisega jumalaga...“

Constantin vaatles erutatult Arianet. Too oli lõbusas tujus ja kõneles nii ükskõiksel toonil, mis puudutas teda valusasti.

Veel kaua ärritasid nad teineteist, naeratades külmavereliselt, kumbki otsides oma vastase helli kohti, et sinna lennutada tuliteravaid nooli. Neid kadedusega vaatlevad inimesed arvasid, et nad ütlevad vastastikku tuhandeid õrnusi, nagu seda harilikult teevad armastajad. Constantin lõpetas järgmiste sõnadega:

„Oleme teineteisele väga lähedal, kuid me vahel on kuristik, mida pole võimalik täita millegagi. Loo-bun sellest... Lähme...“

Ariane suunurkades tuksles valuline naeratus. Nad tõusid püsti ja sammusid jalgsi kodu poole. Kuu peegeldus lainetes ja puistas oma valgust magavaile Jalta aedadele. Kuid Ariane vaikis ja Constantin ei pööranud tähelepanu öö ilule.

Nad heitsid magama vaikides. Kui nad olid juba uinumas, surus Ariane end äkki vastu oma armsamat, võttis ta pea oma käte vahele ja kattis ta suudlustega.

„Andesta,“ ütles ta õige tasa ta kõrva. „Olin halb su vastu, kuid ma pole seda tulevikus enam.“

Ja Constantin kuulis uuesti alandlikku, lapse-likku häält, mida ta oli varemini kuulnud ainult üks kord, siis, kui Ariane oli andunud talle esimest korda..

VIII.

Kaks päeva pärast seda õhtut saabus üks telegramm. Constantin avas ta ja ulatas Arianele. Teda kutsuti rutuliselt Moskvasse tagasi. Kõhklemata, küsimata Arianelt nõu — Ariane jälgis teda tähelepanelikult —, telegrafeeris ta Sevastopoolisse, tellides järgmiseks päevaks ette kupee. Õhtul oli Ariane lõbus ja kõnekas nagu harilikult.

Kuid järgmisel hommikul üllatas ta Constantini ootamatu lausega, milles ta, toetudes minevikukogemusele, kinnitas, et ta ei või saada lapsi. Constantin tähendas, et mõlema poole kasuks oleks ta võinud seda öelda juba varemini.

„Sa ei küsinud mult seda,“ vastas Ariane vaikselt.

Constantin saatis ta mõttes põrgusse, kuid otsustas kasutada seda paremust lühikese aja, mis ta võis veel veeta koos Arianega.

Järgmisel päeval jätsid nad hüvasti majaga mere kaldal ja paljajalgse tatarlannaga, kes täitis nende auto lilledega. Õhtul istusid nad Moskva kiirrongile. Kolmkümmendkuus tundi hiljem jõudsid nad hommikul pärale. Constantin oli saanud Arianelt nõusoleku, et ta veedab temaga enne nende lahkuminekut veel ühe päeva ja ühe öö. Nad asusid hotell „Nationali“.

Constantin kartis väga neid viimseid tunde. Ta pidi minema pikale reisule, kutsutud New Yorki tähtsais asjus. Teisel ajal oleks ta rõõmuga tervitanud selle telegrammi saabumist, mis nagu deus ex machina ooperis oleks teinud lõpu väljapäästamatule seisukorrale. Nii kütkestav kui ka oleks ta metress, tuleks

temast ometi lahkuda. Saatus hankis vajaliku katkestuse, tulles appi Constantinile, kellelt nõudis äärmist pingutust jõu kogumine tarvilikuks sidemete purustamiseks. Ariane oli kinkinud talle oma nooruse ja vaimu ilusaimad õied. Kas võis ta olla tema peale pahane ta ülemäärase avameelsuse pärast, mis naiste juures esineb nii harva? Kas hakkab ta temale tegema etteheiteid, et ta teda ei armastanud nii, nagu seda olid teinud teised? Oli ta nii hull, et kahetses seda, et ei näinud nende lahku minnes Ariane silmis pisaraid? Ja siiski vaatles see epikuurlane nende armuühenduse viimastel tundidel Arianet liigutusega, mida ta ei püüdnudki varjata.

Pealelõunal jalutasid nad. Väliselt oli Ariane sama sugune kui alati. Õhtul oli ta Constantini vastu sama õrn ja kirglik kui Krimmis veedetud unustamatuil päevadel.

Kuid järgmisel hommikul, kui ta lamas veel voodis, kuna Constantin oli juba tõusnud üles, algas kardeatud ataak suures ulatuses. Nagu alati, tegi ta seda ükskõiksel vestlusetoonil.

„Homme olen kodus,“ ütles ta. „Ja sina, kes väga armastad valitseda, ütle, mitu päeva sa käsid mind jääda sulle truuks.“

Constantin jooksis ta juurde, pani käe talle suule ja ütles paluvalt:

„Palun sind, Ariane, kõige nimel, mis meid seob, ära riku me viimaseid silmapilke. Me läheme lahku. Mis teeb elu meiega pärast, me ei tea. Kuid praegusel hetkel ära kõnele midagi, mis mind võiks haavata. Ma ei suuda taluda mõtet, et sa kuulud kunagi mõnele teisele. See on mõttetu, tean seda, kuid see on nii... Austa, palun sind, neid tarvilikke illusioone. Hiljemini, kui olen lahkunud, tuleb see, mida pole võimalik vältida... Mul pole sinu peale mingit õigust... Kuid ära kõnele... Küll aeg parandab haavad. Vaiki, mu väike tüdruk, peab oskama vaikida...“

Ja ta surus ta enda sülelusse, külvates ta üle suudlustega. Ent kui ta oli Ariane vabastanud oma kallistusest ja jätkas rõivastumist, kõneles neiu halasamatult edasi:

„Mul on armuke, kes mind ootab. Ma pole seda sinu eest varjanud.“

See mõjus kui jääne vesi. Constantin arvas kuulvat valesti.

Ariane jätkas tasase, pehme häälega, mis põrmugi ei sobinud ta sõnade mõttega:

„Vaevalt olen pöördunud koju tagasi, kui ta kutsub mind... Olen kindlaksmääratud kohtumisele hili-
nenud viisteistkümmend päeva. Kuidas võin end ta eest hoida kõrvale? Millisel ettekäändel?... Oletame, et võidan mõne päeva, nädala puhastusaega. Kuid rohkem ei saa sa minult nõuda. Sel mehel on mu peale õigused, mis on vanemad sinu omadest. Ja siis, sa tead, milline on elu meie juures, kui kergemeelne seal ollakse, kuidas kõik erineb siinsest... Püüame saavutada kompromissi. Luban sulle, et kaheksa päeva kestel elan selles, mida sa nimetad „meie kallid mälestised“... Kuid ära nõua minult rohkemat, sest, lõpeks, mis mõte on õieti sel postuumsel truudusel?..“

Constantin põgenes ust kinni lüües, kirudes ja vandudes. Hommikueinel ja pealelõunal kuni õhtuni, mil nad koos seisid Rjasani jaama perroonil, Ariane jätkas Constantini torkimist ja ärritamist.

„Mulle näib, et sa tahad meie lahkumise muuta kergemaks,“ ütles Constantin. „Sa siis ei soovi, et lahkuksin sinust kurvalt?“

Nad suudlesid teineteist külmalt, nagu täites mõnd vastumeelset kohustist.

Constantin jäi perroonile vaatama rongi ärasõitu. Ta tundis end olevat rõhutud; ta vajab rahu.

„Jällegi üks peatükk mu elust lõppes,“ mõtles ta, „ja mitte vähehevitatav. Kuid oli ka aeg...“

IX.

Varvara Petrovna maja oli Ariane tagasijõudmisega tagasi saanud oma elavuse. Doktor Vladimir Ivanovitš käis seal iga päev ja tuli tihti nii pealelõunal kui ka õhtul. Ta ei varjanud oma rõõmu Ariane uuesti nähes ja Varvara Petrovna polnud selle üle põrmugi armukade. Olga Dimitrievna ja Ariane vahel valitses sama intiimsus, mis varem inigi. Olga oli ainuke inimene, kel oli Ariane usaldus. Nii oli tal ka teada ta flirt kuulsa näitlejaga, kellest unistasid kõik Venemaa naised, ja lühike, kuid oivaline seiklus Constantin Micheliga, keda ta hüüdis Suurvürstiks. Krimmi reis, kuigi Ariane sellest jutustas põlglikul toonil, nagu üldse oma armuelust, näis talle jutustisena kullast ja siidist, nagu hommikumaa muinasjutt. Koos külastasid nad suviteatrit ja jalutasid Aleksandri aia kihavail terrassidel. Nad pummeldasid oma „kompaniiga“, nagu nad teda nimetasid ja mis polnud vähem hiilgav kui esimesel aastal. Olga Dimitrievna ei paistnud enam kartvat isegi insener Mihhail Bogdanovit. Ariane eemalviibimise ajal oli too osanud ta enesele võita. Ta oli püüdnud temale läheneda sellepärast, et Olga oli ainuke Ariane tõeline sõbratar, keda ta nimetas edasi „Saaba kuningannaks“. Tuhande leidliku vahendiga ja eriti kingitustega, mille vastu Olga oli väga tundlik, oli ta võitnud tema poolehoidu. Insener oli teda suutnud veenda, et ta huvi Ariane vastu polnud möödunud tuju, vaid

et ta teda alati oli kohelnud äärmise lugupidamisega ja et olenes ainult temast, kas ta ühel heal päeval saab proua Bogdanovaks. Olga ülistas igas oma kirjas inseneri väärtusi, ta suurmeelsust, ta kõrget intelligenti ja õnnitles Ariane Nikolajevnat niisuguse võidu puhul. Ka ei püüdnud ta enam takistada kohtumisi, mida insener palus Arianelt.

On huvitav, et too jätkas käimist ta juurde koju kaks korda nädalas, kuid videvikus, et vältida võimalikku niisuguse skandaali kordumist kui eelmisel aastal. Tihti tuli ta väikese eeslinna maja juurde Olga Dimitrievna saatel, kes lahkus ukse juures.

Vaevalt sisse astunud, Ariane võttis randmelt oma käevõru-uuri, Constantin Micheli kingituse, ja pani ta ühele väikesele lauale nähtavale kohale.

„Kell on täpsalt kuus,“ ütles ta.

Tund hiljem, hilinemata mitte kunagi, nähti teda väljuvat majast, ja Olgale, kes pilkas teda ta täpsuse pärast, ütles ta:

„Äriasjad jäävad äriasjuks, ja kus peab siis olema täpsam, kui mitte oma suhetes oma pankuriga?“

Varvara Petrovna jälgis tähelepanelikult oma õetütart. Ta leidis ta olevat muutunud tõsisemaks.

„Sinus on midagi uut ja seletamatut,“ ütles ta. „Ega sa pole viimaks armunud?“

Ariane pahvatas naerma, nii pöörasena paistis talle niisugune kahtlustus.

„Niisugust haigust ei põeta minu, vaid sinu vanuses,“ vastas ta tädi nõögates.

Nikolai Ivanov oli lahkunud linnast kolme kuu eest. Talvel poldud teda nähtud; ta elas oma mõisas. Siis oli ta sõitnud Krimmi, kus, ta enese ütluse järgi, ta ema tervis nõudis tema lähedalolu. Kuid kõneldi, et ta mõistus polnud korras, ja et ta ise oli arstimisel sama eriteadlase juures, kes ravis ta emagi. Iga päev

saabus temalt Arianele postkaart, kes viskas nad luge-mata kõrvale.

Ta laskis enesega kurameerida üht ilusat noor-meest, kellele ta mängis tuhat vingerpussi ja keda ta pilkas halastamatult.

Varvara Petrovna polnud eksinud märgates, et ta õetütar oli muutunud. Väliselt elas ta samaviisi nagu eelmisel aastal, kuid puudus see põrgulik hoog, mis oli ta linnas teinud kuulsaks. Kindlasti oli ta ikkagi veel hiilgavaim seltsiline Aleksandri aia olen-guil. Ta polnud iialgi säästnud kedagi, kuid nüüd ta pilked näisid muutunud olevat julmemaiks, pilke-nooled tungisid sügavamale. Ei inimesed ega teooriad pääsenud ta hävitava kriitika eest. Nagu Mefistofeles Goethe „Faustis“, oleks ta võinud öelda: „Olen kõike eitav vaim.“

Kõige rohkem meeldis talle siiski jääda koju ja unistada oma diivanil. Ta mõtles Constantin Michele-lile. See erines kõigist teda praegu ümbritsevaist mees-
test elegantse ja vaba käitumisega, mis teda ei lask-
nud kunagi muutuda vulgaarseks. Kuid ka teised
omadused tõstsid ta esiplaanile. Ta tundis temas püsi-
vat jõudu, millele ta ei julgenud vastu hakata. Teiste
meestega mängis ta mõne aja, heites nad siis tagasi
nende tühisusse enne veel kui ta neist oleks jõudnud
tüdida lõplikult.

Constantiniga oli lugu teisiti. Mitte tema ei män-
ginud Constantiniga, vaid see temaga. Kahtlemata
läks tal korda lühikesteks aegadeks talle valmistada
meelehärmi, kuid kunagi ei kaotanud ta oma vihasta-
vat külmaveresust. Ja mis võitis ta sellega? Oli ta
temasse kiindunud rohkem kui oldaks noorde ja ilu-
sasse tüdrukusse, keda kasutatakse oma lõbuks? Ta
oli tema võtnud ja temast lahkunud ta enese määra-
tud aegadel. Ariane oli alati täppis olnud hotell „Natio-
nali“ kohtumisel, Constantinil oli olnud küllalt julgust

ära öelda viimsel minutil. Ja siiski oli ta järgmisel päeval jälle ta süleluses!... Constantin oli Kiievisse sõitnud üksi, viinud ta Krimmi ja hoidnud enese juures oma äranägemise järele. Telegramm kutsub ta tagasi ja tema läheb, küsimata Ariane arvamust. Olga Dimitrievna nägi õieti: ta oli Suurvürst. Ta ise teadis seda. Ta oli Arianele mõista andnud, et too peab tunnustama ta suuremaid õigusi. Constantin käskis, tema kuulab sõna. See sõna Ariane suus pani ta kahvatuma vihast. „Mis peaks ta õieti mõtlema minust? Ta kohtleb mind kui oma orja. Kus on ta praegu? Milliseid naisi võidab ta oma pörguliku enesekindlusega? Ah, kui ma veel kunagi satun temaga kokku, maksab ta kallilt alanduste eest, mida olen kannatanud tema läbi. Oskan talle tasuda.“

Ariane mõtted liikusid parajasti niisuguses suunas, kui ta ühel päeval sai lakoonilise telegrammi. See oli saadetud New Yorkist ja kõlas lihtsalt:

Olen kuu aja pärast Moskvast. Varstise nägemiseni.

Constantin Michel. Plaza Hotel.

„Ta pole isegi nii viisakas, et lisaks juurde „tuhat suudlust“,“ torises ta vihaselt. „Kindlasti ei kohtu ma temaga. Kelleks ta mind peab? Arvab ta, et ma ootan teda? Jumal hoidku mind vastamast sellele häbematu telegrammile.“

Telegramm oli saabunud keskpäeva paiku. Öhtupoolikul väljus ta ühe oma sõbraga. Kunagi polnud ta armastusväärsem olnud selle tühise noormehega, kes, kuulates Arianet ja märgates ta iseäralikke pilke, arvas viimaks saabunud olevat kaulaloodetud õnne. Nad jalutasid videvikus Dvorjanskajal.

Tagasi pöördudes ja möödudes postkontorist, ütles Ariane äkki:

„Vabandage mind hetkeks.“

Ta tõukas ust ja astus büroosse. Noormees järgnes talle. Kiiresti kirjutas Ariane Constantin Micheli aadressi New Yorkis ja aadressi alla ainsa sõna: „Hurraa.“

Ta ei kirjutanud alla oma nime, viskas telegrammi ühes rahaga ametniku kätte ja põgenes nagu taga-aetu.

X.

Septembri esimestel päevadel sõitis Ariane Moskvasse tagasi. Ta keeldus uuesti elama minemast oma onu ja tädi juurde ja üüris ühelt tublilt naiselt ühe hästimöbleeritud toa, kus ta võis vastu võtta oma sõpru ja organiseerida neid noormeeste ja neiude koosviibimisi, millele mõlemast soost üliõpilased Venemaal on nii maiad. Seal andutakse pööraste ideoloogiliste vaidluste võlule, mis kestavad hilise ööni. Juuakse sama palju klaase teed kui vahetatakse mõtteid. Pisasjad ja absoluutsus segunevad seal paradoksaalseimal kombel, ning dogmaatilisus tõuseb mõjule seda enam, mida rohkem puuduvad elukogemused. Ja siiski kurameerivad üliõpilased neiudega, nagu seda juhtub noorte inimeste vahel kõigis riikides ja kõigil laiuskraadidel.

Ariane polnud Constantin Michelilt saanud uusi teateid. Kui ta enesele oli saanud korteri, jättis ta oma aadressi ja telefoninumbri Constantinile adresseeritud kirjas hotelli, kus ta pidi peatuma. Möödusid nädalad. Ühel tusesel päeval tahtis ta kirja tagasi võtta. Kuid hotelli portjee keeldus välja andmast sellele tundmatule daamile ühe oma parema kunde kirja. „Kui ta küsib mu järele, pean laskma öelda, et olen ära sõitnud,“ mõtles ta.

Ühel pealelõunal, kui ta parajasti oli üksi kodus, helises telefon. Tal oli eelaimdus, et traadi teises otsas oli „Suurvürst“, nagu ta teda nimetas Olga Dimitrievna kombel. Ta kahvatus ja otsustas mitte vastata. Kuid

jalad kandsid ta vastu tahtmist telefoni juurde. Ta võttis konksu otsast toru ja ütles selge häälega:

„Haloo!“

Ja küsimata, kes viibis telefoni juures, hüüdis liini teises otsas rõõmsalt mehine hää:

„See olen mina! Viimaks! Ootan sind vähemagi viivituseeta. Võta kiireim sõiduk ja anna kuninglik jootraha.“

Ta pani toru konksu otsa tagasi, jooksis peegli ette, korraldas juukseid ja tahtis juba väljuda, kui pöördus äkki tagasi. Ta läks oma tuppa, ruttas kirjutuslaua juurde, avas ühe laeka, tuhnis seda täitvate paberite seas, võttis ühe võidunud lehe, murdis selle kokku, libistas oma käekotti ja väljus siis.

Veerand tundi hiljem koputas ta Constantini uksele. Ta oli teel valmis mõelnud kaunis tigea lause, ent kui ta nägi enese ees „Suurvürsti,“ kes talle sirutas käed, ta keel pettis teda ja ta kuulas imestelles oma sõnu:

„Mu härra, teie lasksite end kaua oodata!“

Nad lõunastasid kõrvuti Constantini korteris. Vaevalt suutis Constantin talle jutustada oma asjade seisukorrast. Ariane ei kuulanud teda. Talle valmistas ülimat rõõmu jutustada ja kirjeldada hiilgavat elu suvel oma lõunamaises riigis. Ta maalis Suurvürsti silmade ette pimestavaid pilte. Nende söömise lõpetades imestus ta, nähes Constantini valmistuvat väljaminekuks ja paluvat rõivastuda ka teda.

„Läheme sinu juurde,“ ütles Constantin.

„Sa ei või tulla minu juurde ja sa ei tule sinna iialgi. Mis tahad sa seal teha?“

„Väike rumalake,“ vastas Constantin, „kas sa siis ei tea, et jätan su selleks ööks enese juurde? Kuid hotellis tuleb politsei totrata määruste tõttu esitada su pass. Lähme, toome ta ära.“

Ariane oli hetke kimbatuses.

„Juhuslikult on ta mul kaasas,“ ütles ta.

Ta avas oma käekoti ja tõmbas sealt välja paberilehe, mille ta oli võtnud oma kirjutuslaua laekast.

Nad uinusid kahekesi ühes voodis. Kolm kuud lahusolekut oli neid paisanud nii eriilmelistesse tsivilisatsioonidesse, et näis, nagu oleksid nad elanud kumbki eri planeedil. Kust tulid nad tunnil, mil nad teineteise leidsid jälle? Tänu Ariane elavaile jutustistele, Constantin nägi nagu oma silmadega Lõuna pealinna, kus ta oli ainuvalitseja; ta õppis tundma kehaliste ja moraalsete iseärasusteni neid, kes olid seal ümbritsenud Arianet. Kuid ta ise jäi suletuks. Millised saladuslikud jõud olid teda tõuganud siia või sinna? Mis oli ta leidnud selles linnas, mida ta vihkas? Milliseid uusi tutvusi ta oli sõlminud? Ta ei teadnud midagi. — Ja Ariane omalt poolt ei osanud kujutella, millises atmosfääris oli elanud Suurvürst. Teadetega enese kohta ta oli alati olnud kasin. Siiski polnud talle teadmata ta vaade naistele. Oli siis veel tarvis teada rohkem?

Nad olid seal, lebedes väsinult kõrvuti, iga hetk uinumas. Kuid nad mõtisklesid säärase tõhususega, et neile mõlemale näis, et nende mõtted tungisid neist välja ja võisid nähtavaiks saada liikumatult kõrvallamavale vastasele. „Kas ta tõesti ei tea, mis toimub minus?“ mõtles Constantin. Ja Ariane mõtles värisedes: „Jumal aidaku mind, et ma ei annaks end ära ega laseks teda lugeda mu südames.“

Viimaks uinusid nad.

XI.

Nende elu korraldus iseenesest, ilma et nad oleksid valmistanud mingit plaani. Ariane käis päeva-ajal ülikoolis, Constantin ajas oma asju. Ta oli kesklinnas avanud büroo. Nad elasid koos, kuid Ariane hoidis alal oma toa. Nii oli väliselt kõik korras. Tal oli Moskvas oma aadress ja sõpru võttis ta vastu oma korteris. Hotellis oli Constantin valinud pisut suurema korteri, mis koosnes kolmest toast. Nad jagasid siiski sama magamistuba ja Ariane omaenda tahtel oli lasknud välja viia teise voodi. Allesjäänud voodi polnud lai, „kuid ma olen peenike ega tülitu sind,“ oli öelnud Ariane. Salong oli Constantinile kabinetiks ja teine tuba oli muudetud söögitoaks.

Nad lahkusid teineteisest hilisel hommikul ja said jälle kokku lõunasöögil, mida nad sõid enamasti oma korteris. Kuid mõnikord soovis Ariane minna mõnda elegantsesse restorani. Seal keeldus ta minemast kabinetti, nagu soovis seda Constantin, kes kartis kompromiteerida Arianet. Arianel oli Moskvas sugulasi, teisi sidemeid. Ta kuulus soliidsesse kodanlikku perekonda ja oli veel õige noor. Oma sotsiaalse seisukoha tõttu ta pidi olema ettevaatlik. Kuid Ariane põlastas oivalise muretusega võimalikku skandaali. Veel kunagi poldud nähtud inimest, kes oleks olnud ükskõiksem teiste arvamuste suhtes. Ta võttis oma lõbud ja rõõmud sealt, kust neid leidis, ja laskis inimestel rääkida. Oma õiget nägu varjas ta ainult oma väikesearvuliste sõprade ees, kellega tal olid sidemed. Nende jaoks

suurendas ta ettevaatusvahendeid. Korteriperenaise kaasteadmise tõttu mitte keegi ta ringist ei teadnud teda kahtlustada kaksikelus, sest need vaesed üliõpilased ei külastanud moerestorane. Kui telefoneeriti Arianele, vastas korteriperenaine alati, et ta on läinud välja. Reedeõhtuti võttis ta vastu oma sõpru. Constantin, kes oli kannatamatu, oli otsustanud, et need iganädalased olengud peavad lõppema küllalt vara, nii et Ariane jõuaks hotelli tagasi kell üks öösi. Ta oli selle tingimuse esitanud kindlusega, mis talle oli omane kõiges ja mille vastu Ariane, kui suur ka oli ta iseloomu iseseisvus, ei julgenud hakata mässama. Ent kuidas saata Venemaal kokkukogunenud inimesi koju? Ariane kõneles neist raskusist Suurvürstile. Too vastas, et selleks vahendeid leida on ta enda asi ja et tema pöördudes koju kella ühe ajal ei saa nad jääda magama enne kella kahte või poolt kolme, ja et tema ei muuda oma harjumusi paari kuutõbise üliõpilase pärast. Ja kuna Ariane vaidles vastu liiga ägedalt, lisandas ta halvatujuliselt, et ta ukse suleb kindlaksmääratud tunnil, ja et kui Ariane pole seks ajaks kodus, võib ta magada oma korteris.

Ariane kuulas vaikides ja mõtiskles. Constantin Micheli käitumine üllatas teda. Ta leidis olevat vihkamisväärse selle viisi, kuidas ta teeskles tema kohtlemist vaba isikuna ja näiliselt jättis talle iga kord vaba valiku, kuna sellega ometi türanniseeris teda piiritult. Ta püüdis lohutuda mõttest, et Constantin on kiindunud temasse rohkem kui ta seda laskis välja paista. Sest kas muidu oleks ta nõudnud temalt kojutulekut täpsal kellaajal? Kuid miks ta samal ajal annab talle loa jääda koju hommikuni? Ta mässas sõnades, kuid tegelikult alistus ja vihkas end oma arguse pärast. Iga nädal töötas ta endamisi pikendada oma koosviibimist, unustada kindlaksmääratud kellaaeg ja viimaks magada vähemalt ühe korra oma üliõpilaskambris.

Kuid igal reedel juba enne keskööd hakkas ta avaldama närvlikkusemärke ja vaatas iga hetk käevõru-kella, Suurvürsti kingitust. Õhtusöök oli serveeritud kella üheksaks. Ta ei elustanud enam jutuajamist, katkestas mängud ja juba enne keskööd leiutas tuhat ettekäändet, et koju saata oma külalisi.

Ta jõudis hotelli külmast roosade põskedega, silmade sädeldes karusnahkse mütsi all, poisikeslikult vallatu, tulvil anekdootidest ja vaimukaist naljadest. Temaga tuli noorus tupp, kus Constantin diivanil lebades unistas või luges, suitsetades paberosse. Nad jõid teed, vestlesid. Ariane jutustas äsjasest koosviibimisest. Tema jutustuse järgi olid need reedeseid koosviibimised õige sündmusrikkad. Ariane tuba muutus siis pööraseimate juhtumuste keskuseks. Sinna näis kontsentreeritud olevat kogu Moskva elu. Lahti rõivastudes joonistas ta mõne sõnaga peategelasi, luues neist unustamatuid siluette. Ja veel voodis jätkas ta oma üllatavaid lugusid. Constantin kuulas teda imestelles. „Oleks mõistlik,“ mõtles ta mõnikord, „jääda ise tupp ja saata see neiu välja, jooksmas mööda linna, kust ta igal õhtul tooks kaasa kõige värvikirevamaid pilte. Igapäevseimadki esemed, vaadatuna selle lapse silmadega, kiirgavad ilust.“

Vähehaaval hakkas Ariane ülikoolis loenguid vahele jätma. Ta oli hommikul kaua voodis. Nüüd tõusis ta üles keskpäeva paiku, rõivastus kaua, saades valmis alles kella pool kaheks. Siis tuli einestada. Kui tõusti lauast, oli päev juba peaaegu läbi. Siis tahtis ta Constantini saata ta käikudel. Ta läks temaga kaasa maja ukseni, milles Constantinil oli asjaõendus. Ta keeldus võtmast saani ja hüppas Suurvürsti ümber nagu noor koer oma isanda ümber. Ajuti jooksis ta temast ette, jalutas temast mõni samm kaugemal, tegi tänaval tuhat pöörasust, peatus vaateakende ees, tegi inimestele grimasse, pöördus mõne ilusa ohvitseri

möödudes ümber, jutles mõne koolipoisiga, jooksis siis Constantini juurde tagasi, riputas enda ta käsivarre külge ja tõstes näo tema oma lähedale, tegi naerust turtsudes vastutulevate meeste ja naiste kohta pilklikke märkusi.

„Sa sarnaned Olümpia Jupiteriga,“ ütles ta, „kes on maalt välja aetud Sküütiasse ja kes peab end katma karusnahkadega. Annaksin ei tea mis, kui saaksin näha jumalate isandat libisevat lumel, või võtvat teatripiletit. Palun sind, tee mulle rõõmu ja heida kord pikali Kuznetski sillale.“

Constantin tundis enese sattunud olevat nagu tugevasse voolu. Alul oli ta püüdnud viia Arianet mõistusele, teda sundida jätkama õppetööd ülikoolis. Ajuti tegi ta enesele etteheiteid neiu tuleviku purustamise pärast. Teinekord jälle naeris ta nende kartuste üle. Kuidas võiks sulgeda nii rikast natuuri kitsastesse raamidesse? Ariane ühel päeval äkki lahkub ta juurest põhjusega, nagu ta oli hakanud temaga koos elama. Ta teeb veel tuhat tempu, pöörast või mõistlikku, nii kuis juhtub.

XII.

Mil neid ühendavad kehalised ja vaimsed sidemed muutusid nendele enestele märgatamatult arvukamaiks ja tugevamaiks iga päevaga, jäi nende tundeelu samasuguseks nagu nende ühenduse alul ja nendevaheline varjatud draama arenes üha, saavutades traagilise pingsuse.

Nad püüdsid end kangekaelselt veenda, et nad teineteist ei armasta, et nad võtavad osa ühisest seiklusest, mille algus kui ka lõpp on nauding.

Ariane oskas kõnelusis seda teemat muundada võrdlematu virtuooslikkusega. Ühel päeval hakkas ta keset tuba rõõmust tantsima.

„Mis sul on?“ küsis Constantin.

„Mul on hea meel,“ vastas Ariane. „Tunnen enese olevat vaba ja rõõmsa. Tead sa, minuga oleks võinud juhtuda katastroof: oleksin võinud hakata sind armastama!... Oleksin muutunud sentimentaalseks (ta tõstis silmad taeva poole ja pani käed kokku); oleksin õhanud (ta ohkas südantlõhestavalt); oleksin kaotanud oma lõbususe; oleksin muutunud rumalaks nagu mu tädi oma ilusa doktoriga... Ma poleks talunud sinust lahusolekut; oleksin sind oodanud oiates; oleksin külvanud su üle armuavaldustega ja muutunud sulle vastikuks. Mind oleks piinanud armukadedus; oleksin tulnud sind jälgima su büroosse; oleksin tahtnud teada, kus sa käid, milliste naistega puutud kokku seltskonnas; oleksin telefoneerinud majadesse, kus sa oleksid olnud parajasti külas. Oleksin muutunud naeru-

väärseks... Võib-olla oleksin isegi nutnud... (ta pühkis silmi). Tänu jumalale, et mul ei tule tutvuda nende koledustega. Tänan sind, Suurvürst, et sa ei püüdnud vallutada mu südant. Ma ei tea, kuidas tänada sind selle eest, et oled suutnud anda nii kõrgekraadilist naudingut ja et oled osanud säilitada ta puhast põhiolemust. Sa oled tõeline kunstnik. Kummardun kuninga ees! Sina oled Õpetaja!“

Ja ta põlvitas Constantini ette, langetades pea põrandavaibani ja tegi üles tõustes tuhat tseremoniaalset põlvenõtkutust.

Teinekord ütles ta:

„Pean sulle pisut pihtima. Üks või kaks korda uskusin enese olevat võidetud. Kuis oli mul hirm!... Kuidas oleksin kannatanud me lahkumineku momendil!... Kuidas võitlesin enesega!... Kuid sain enesest jagu. Kuna olen sulle suutnud vastu panna nii kaua, on mäng võidetud. Hurraa!...“

Sellal kui Ariane arendas neid teemasid, Constantini kuulas teda tähelepanelikult, kaaludes igat ta sõna, jälgides vähimaidki varjundeid, ta häälekõla, lausete tooni, sõnade rõhku. Kõneles ta tõsiselt?... Püüdis ta teda petta?... Kunagi ei sattunud ta valele noodile. Ariane näis kõnelevat täieliku tõsidusega.

Ta vastas lühidalt:

„Väike tüdruk, kas tahad või ei taha, sa hakkad mind armastama. Sa astud su soole juba igavesest ajast määratud ringi: oled ori.“

Olenedes tujust, Ariane kord pahvatas naerma, kord kehitas vasakut õlga, kord vihastus.

Mõnikord küsis ta Constantinilt:

„Ja sina? Armastad sa mind?“

Esimene kord kuuldes seda küsimust Constantin üllatus. Kuid ta ei lasknud välja paista oma imestust. Ta tõusis tugitoolilt, millel oli istunud, läks neiu juurde, haaras ta oma sülelusse ja ütles õrna etteheitega:

„Aga, mu laps, ega sa ometi seda ei mõtle? Kuidas võid sa arvata, et armastaksin sinusugust halba väikest tüdrukut?“

Ariane jäi tummaks. Mida pidi uskuma, iroonilisi sõnu või hääle kallistust? Constantin põikas alati kõrvale. Hetkel, mil ta uskus ta olevat enesel peos, libises Constantin järsu pöörakuga ta sõrmede vahelt. Mis olid mehed, keda ta oli tundnud varem, tema kõrval? Uhkeimaistki oli ta lühikese aja jooksul teinud ta pisemailegi tujudele alistuvad orjad. Constantin oli talle väärne vastane. Miks kõneles ta temaga õrnalt naljatleval toonil, nagu räägitakse lastega?

Ta püüdis teda teha armukadedaks. Ta kirjeldas kütkestavais värvides üht üliõpilast, kes võttis osa tema korraldatud õhtuist. Ükski naine ei suutvat talle vastu panna. Ja ta oli meeletult armunud Arianesse...

„Sel poisil on maitset,“ ütles Constantin lihtsalt.

„Viimasel õhtul püüdis ta mind suudelda...“

„See on ta mehekohus.“

„Sina oled selle vastu nähtavasti ükskõikne?“

„Kallis väike tüdruk,“ ütles Constantin, „midagi pole sul kergem, kui mind petta. Kuid milleks? Kui sa mind ei armasta, mis teed sa siis siin? Miks jääd sa veel minu juurde? Ent kui sa mind armastad — ja see on kindel —, mis lõbu tunned sa siis teise süles? Ma pole sinuga kaheksa kuud koos elanud, ilma et poleks sind õppinud tundma. Sul on olnud ja sa evid ka tulevikus mööduvaid sõprusi, kuid sa oled truu. Sinu iseloomus on midagi uhket ja haruldast. Sa võib-olla küll lahkud ühel päeval mu juurest, kuid sa ei peta mind iialgi.“

Ariane omakord kuulas tähelepanelikult oma armukese kõnelust, püüdes aimata seda, mis peitus ta sõnade taga. Ta toon ei muutunud kunagi kirglikuks. Ta tundmused ei paistnud kunagi osa võtvat neist

vestlusist armastuse kasuistika üle. Oli jutt temast ja Constantinist? Selle üle võis kahelda.

Ainult ühe hella koha avastas ta Constantin Micheli juures. Ta oli selle avastanud nende armuühenduse viiendal päeval ja oli sellest ajast saadik imeosavalt kasutanud oma leiutist. Suurvürst tahtis, et Ariane minevik jääks puudutamata. Armastajateriigi kirjutamatuks seaduseks on, et niisuguseist asjust ei kõnelda. On olemas illusioone, mida oskab säilitada iga naine. Ainult Ariane valgustas kangekaelselt oma minevikku ereda valgusega.

Kuid karmus, millega Constantin iga kord katkestas kõneluse keelatud teemal, sundis teda soovitud tulemuse saavutamiseks tarvitama kavalust. Ta leidlik aju leiutas sada kõrvalteed, mille kaudu ta pääses kiusama Suurvürsti. Ta oli osanud Constantinile jutustada oma hiljutistest suhetest ühe kuulsa näitlejaga. Riskimata sattuda kardetavasse täpsustesse, oli ta veendunud, et Constantinil polnud vähimatki kahtlust nende sidemete iseloomu kohta. Ebakorrapäraste vaheaegade järel, kuid tihti oskas ta teda nimetada vestlusis. Nad kõnellesid teatrist ja äkki selle endise armukese nimi ilmus kusagil lausekäänakul.

Ta tõstis esile ta head küljed, iseloomustas ta talenti, analüüsis ta eelistatumaid osasid, kirjeldas ta kostüüme, ta grimeerimisviisi ja lavale ilmumist, oivalisi kujusid, mis ta andis teatavaile klassilistele isikuile. Ta ei kõnelnud loomulikult temast nii nagu pealtvaataja näitlejast. Pikapeale nägi ta tekkivat teatavat väga tuttavat kortsu Constantini laubale, kui too lausus kuivalt:

„Näitlejad ei huvita mind. Pole tühisemat kõneainet kui see.“

Ariane võidurõõmutses, kuid ei lasknud seda märgata.

Kaua aega käis ta peale, et nad läheksid koos

aplodeerima sellele kangelasele tema repertuaari ühes või teises näidendis. Constantin keeldus järsult. Kuid Ariane ei andnud hingerahu. Viimaks ühel päeval ütles Constantin:

„Kui soovid minna Kunstiteatrisse, muretsen sulle pileti; kui tahad, et keegi sind saadaks, kutsu kaasa mõni sinusse armunuist ja ma muretsen kaks piletit. Lähen täna õhtul külla proua X-ile, kes ootab mind juba ammu.“

Sageda meenutamise tõttu hakkas Constantini aju tegelema selle näitlejaga. See oli Ariane „viimane armuke“. Ariane oli tulnud ta sülelusest, et langeda tema, Constantini, käte vahele. Temale oli ta jutustanud imeväärseid lugusid oma elust. Too näitleja oli osanud kõita seda tujukat tüdrukut kolm kuud. Milline mees ta oli? Kuidas kohtles ta naisi? Constantin tundis, et ta ei mõista enne Arianet täielikult, kui on näinud oma ihusilmadega enda eelkäijat, kes vastu ta tahtmist kummitas ta ajus. Kuid oli võimatu minna teatrisse koos Arianega. Neiu oli pörguliku osavusega ta närvid ajanud nii pingule, et ta ei tundnud endas võimet taluda niisugust katsumist. Siiski ta pidi nägema seda meest. Sel kombel vabaneks ta teda piinavast košmaarist. Ta uuris kuulutustulpi. Ühel reedel luges ta kavalt hästituntud nime. Ta ostis pileti, ning et Ariane viibis oma iganädalasel olengul, oli ta õhtul vaba.

Ta sõi varakult üksi õhtust, vihane nii Arianele kui ka endale, ja sammus siis jalgsi teatri poole. Ta sammus kiiresti, mõttessevajunult, ebatundlik kolmekümnekraadise külma vastu, mis torkis ta nägu. Jõudnud vestibüüli, avas ta kasuka ja võttis pileti. Äkki ta võpatas. Ta kiskus pääsme puruks, viskas tükid maha ja minnes tänavale, hüüdis voorimehe... Ta märkas üllatusega, et oli üleni higine. Ta hingas kiiresti.

„Oleksin näidanud oma rumalat argust,“ ütles ta valjusti.

XIII.

Ta ütles voorimehele ühe aadressi ja saan hakkas libisema kõvastunud lumel.

Ta sõitis ühe paruness Kortingi noore sõbratari juurde. Nataša X., keda ta läks külastama, oli ühe Mongooliasse komandeeritud ohvitseri väga noor naine. Ta elas ühes väikeses majas koos ühe oma mehe vana tädiga. See oli veetlev olend, ajuti lõbus, ajuti kurvameelne, kes oli seitsmeteistkümneaastaselt rumalalt abiellunud joodiku ja vaese ohvitseriga, keda ta ei armastanud. Oma brutaaalse ja kannatamatu abikaasa süleluses oli ta saanud armastusest inetuima kujutluse. Ta ei unustanud neid Kaukasusse viivas rongis valatud pisaraid. See esimene mulje oli jäänud selgesti ta kujutlusse. Siis lahkus temast ta mees. Ta laskis end saata kaugetele komanderinguile ja kahekümneaastasena elas Nataša kurvalt, peaaegu maha jäetult, kõhklevalt, rahutult, julguseta, siiski ta suurnurkades aimatava naeratusega. Tema ja Constantini vahel oli tekkinud esimesest pilgust see, mida nad ise nimetasid „õrnaks sõpruseks“. Venemaal, kus pole silmakirjalikkust, ei imestu keegi, nähes tundepalanguid puhkevat hiiglakiirusega. Nii avaldas ka Nataša viivitamata sümpaatiat, mida tundis Constantini vastu. Nende teisel kohtumisel rääkis ta naljatlevalt Constantini sidemeist ühe „nähtavasti kütkestava“ naisüliõpilasega. Constantin üllatus väga, kuuldes, et paruness Kortingi salongis teatakse ta eraelu üksikasju, millest ta polnud kõnelnud ühelegi hingele. Ta

hoidus midagi salgamast, pidades paremaks mitte mingisugust tähtsust anda aluseta lobale. Kuid aegajalt pöördus Nataša sellele, nähtavasti teda huvitava ainele tagasi. Constantin vastas mõne lühikese lausega. Siiski vihjas ta mitmel puhul selle neiu isemeelsusele ja peidetud relvadega kahevõitlusele, mis kestis nende tutvumisest saadik. Nataša kuulas teda tähelepanelikult. Ta osavad küsimused taotlesid kõik sama sihti. Ta tahtis teada, millised olid Constantini tunded Ariane vastu. Constantin põikles kõrvale... Viimaks tahtis ta Arianega tuttavaks saada. Kui ta seda esimest korda ütles Constantinile, kehtitas too ainult õlgu. Kuid ta ei kaotanud julgust ja tuli selle juurde tagasi igal nende kohtumisel. Ta käis niikaua peale, kuni Constantin oli sunnitud lubama sellest rääkida Arianele. Constantin täitis lubaduse ja vihjas ühel õhtul sellele ettevaatlikult.

Ta komistas Ariane kategoorilisele keeldumisele, kes välimuse järgi tundis Nataša't ja leidis ta muu seas olevat ilusa ja sümpaatse.

Ta vastas avameelselt, nagu alati:

„Mul pole vähematki tahtmist rahuldada su sõbrataride uudishimu. Mispärast tahavad nad mind näha? Sellepärast, et olen su armuke? Täna, ma ei lähe näitusele. Ja üldse, loodan, et sa neile kunagi kõnele minust...“

Constantin vestles temast siiski Natašaga. Mida teravamaks muutus tema ja Ariane vaheline konflikt, seda rohkem tundis vajadust kõnelda küsimuse üle, mis piinas teda lakkamatult. Ta ei vihjanud ainsagi sõnaga oma metressile, vaid vestles Natašaga praegusaja vene neiu üle. Ühel päeval ta ütles:

„Kas teate, mis kujutavad enesest need vabaarmastuse liidud, mis on moodustunud peaaegu igal pool naisgümnaasiumide kõrgemais klassides, eriti Lõuna-Venes ja Kaukasuses? Olen kohanud juhusli-

kult oma reisudel neiusid, kes mulle selgitasid nende liigade põhimõtet või niiöelda programmi. See on huvitav. Need tüdrukud, enamikus väga intelligentsed, kujutlevad, et Venemaa peab maailmale andma uue vaimukultuuri, tsivilisatsiooni, ja et esimesena tuleb hävitada ühiselu reeglid. Need nihilistide tütre-tütred seletavad, et mõttetuim ja türannilisim eelarvamusist on neitsus. Nad ei ütle mitte: „Millise seaduse põhjal neiu peab abielluma puutumata?“, sest neile oleks teotav vaielda abielu üle, mille kohta nad juba ammu on teinud eitava otsuse. Nad ütlevad: „Naisel on samuti kui mehelgi õigus vabalt toimida oma kehaga. Ta võib, kui see talle meeldib, ta teha eksperimentide esemeks. Ta tarvitab teda oma lõbu ja äranägemise järgi. Pole üldse mingit armastuse moraali.“ Te näete, kui ilusaid teooriaid loovad need noored ajud. Kuid mind nad ei huvita enam. Huvitab mind ainult see, millal puhkeb konflikt teooria ja teotsemise vahel. Mulle on jutustatud, et intelligentseimad neist tüdrukuist mingi meeletu loogika tõttu peavad auasjaks anduda armastuseta ja isegi naudinguta, et sellega iseendale anda tõendus oma täielikust iseseisvusest. Sellega nad arvavad võitnud olevat mitte sõnaga, vaid teoga, igivana eelarvamuse... See riik on tõesti pööraseimate katsetuste tallermaaks, mida võib iganes kujutella.“

„Jah, aga kui üks neist nii tarkadest ja pöörasest tüdrukuist satub kokku tõelise mehega, on ta äkki ori,“ vastas Nataša. „Kas pole te hiljuti seda kogenud? Teate ses suhtes rohkem kui mina. Abielludes olin rumal hani ja see ebaõnnestus. Kui mul oleks tütar, kuidas kasvataksin teda? Peaksin selle vist otsustama liisuga. Ma ei vaata kõigele sellele nii tõsiselt kui teie. Elu on nii raske, et ma ei suuda hukka mõista neid, kes otsivad õnne.“

Peab tähendama, et Constantin Michel kohtas Natašat ainult ühe ühise sõbratari juures. Seniajani, vaa-

tamata sõprusele noore naisega, ta polnud teda külastanud kodus, kartes, et nende suhted võivad kergesti muuta oma iseloomu. Ta tundis, et Nataša on valmis kuuluma temale, ja ta mõtles puhkudel, kui võitlus Arianega muutus ägedamaks ja valusamaks, et sidemete katkestuse korral temaga ta leiaks Nataša juures meeldiva varjupaiga.

Siis, kui ta oli kõige rohkem kibestunud Ariane vastu, vihamomentidel, mida Ariane armastas välja kutsuda külma künismiga, millega ta kõneles iseendast, Constantin oli tihti mõelnud, kuidas ta ometi talus elu juba rikutud neiuga, ja kes, vaatamata oma nooruse veetlusele ja oma pimestava vaimukuse võlule, oli halb hingepõhjani. Oli see mehe kummaline nõrkus tundmatuse ees? Oli see hirm tuleviku, kartus tühjuse ees? Oli ta oma elus jõudnud silmapilguni, kus kõheldakse ära visata seda, mida omatakse, kartusest suutmata leida paremat? Constantin oli tihti mõelnud sellele küsimusele. Kuid ta suurenev intiimsus Natašaga andis talle heatahtliku vastuse. Kui ta tahaks, oleks tal juba homme uus ja kütkestav armuke. Ja kindel teadmine, et ta meeldib Natašale, andis talle rohkem kindlust ja külma verd duellis Arianega.

„Kuid siiski,“ mõtles ta, „kui vaatamata ta häbeamatustele, vaatamata ta tigidusele, vaatamata vastikusele, mida ta tekitab mõnikord minus, hoian teda enese juures, peab ometi mingi salajane ja tugev side meid ühendama. Millist armujooki see noor nõi on mulle andnud juua?“

Suhteid Natašaga ei tahtnud ta siiski tihendada ja kohtas teda harva...

Ja nii imestles ta iseend, nentides, et mõtlematult oli voorimehele andnud oma õrna sõbratari aadressi.

Alumise korra aknad, kus elas Nataša, olid valgustatud. Teenija juhatas ta keskpäraselt möbleeritud suurde saali. Mõni minut hiljem astus sisse Nataša.

Ta oli valges hommikukuuves ja oli heitnud õlgadele kerge kirevavärvilise salli. Ta lahtised, tumedad juuksed raamisid ta värsket nägu. Ta pruunid, naeratlevad silmad särasid heameelest. Ta sirutas Constantinile mõlemad käed, lähenes nii, et puudutas teda, ja ütles musikaalse häälega, mille õrnust Constantin imestles:

„Milline üllatus näha teid siin!... Millisele draamale võlgnen tänu teie siiatuleku eest? Kuid te oleksite võinud mulle helistada. Oleksin teile valmistanud teieväärilise vastuvõtu ja oleksin rõivastunud korralikult teie auks... Põgeneme siit. Siin on külm ja pidulik. Tulge minu tuppa.“

Ta tõmbas Constantini kättpidi ühte väikesesse tuppa, mille ühe seina ääres asetses diivan. Varsti toodi samovar, mis hakkas kahisema. Laud kattus keediste, mee, kompvekkide ja puuviljaga. Nataša istus oma sõbra kõrvale. Ajuti, kui ta kummardus, nägi Constantin eest lahtise mantli vahelt ta rindade õrnu kumerusi... Temast hoovas kergelt parfüümi. Constantin tundis enese olevat õnneliku, rahuliku, kaugel igapäevsetest võitlustest, õrnuse atmosfääris, kus tundus pisut meeluse hõngu. Ta oli võtnud noore naise käe, ja tõstis selle ajuti huultele. Nad vestlesid vahetpidamatult kõiksuguseist asjust. Nataša ei esitanud ühtki ebadiskreetset küsimust. Aeg möödus märgatamatult. Hilisel õhtul Constantin tõmbas oma sõbratari enese juurde ja põimis ta ümber oma käed. Ta suudles tema kukalt. Nataša ei kaitsenud end peaaegu sugugi.

„Mis te teete?“ ütles ta.

Siis lisandas ta nõrga häälega:

„Mul on hirm...“

XIV.

Oli juba väga hilja, kui ta jõudis hotelli tagasi. Ta tundis südames surutist nagu läheneva draama eel. „Ta on tulnud juba tagasi,“ mõtles ta. „Mis ta mõtles, kui ei leidnud mind kodus?“ Ta avas salongi ukse. Ta astus pimedusse. Ainult üks ainus valgusekiir tungis kõrvaltoast läbi praokil oleva ukse. Ta astus valgustatud söögituppa, siis magamistuppa. Arianet polnud seal. Ja siiski lebasid korratult voodil ta müts ja karusnahkne mantel. „Mis on juhtunud?“ mõtles ta. Teda valdas surmlik hirm. Põhjusteta ta kartis halvimat. Ta jooksis vannituppa; see oli tühi.

Ta hüüdis:

„Ariane! Ariane!“

Keegi ei vastanud. Ta tuli salongi tagasi, keeras elektri põlema. Ariane lamas diivanil, nagu surutud patja, juuksed laiali. Ta oli pugunud ühe šoti salli alla ja kägarassetõmbunult näis kõigest maha jäetud ahastava kümneaastase tütarlapsena.

Constantin põlvitas ta kõrvale, tahtis teda suudelda. Ariane ei lasknud. Ta püüdis teda sundida ümber pöörduma.

„Jäta mind rahule! Jäta mind rahule! Mine ära!“

Siis tõstis ta tüdruku kätele ja püüdis talle näkku vaadata. Kuid Ariane surus oma näo vastu Constantini kukalt ja kui too kandis teda oma tuppa, tundis ta kuumi pisaraid voolavat oma kaelale... Ariane nuttis... Constantin asetas ta voodile ja hakkas teda

katma suudlustega. Kuid äkki ajas Ariane enese üles, pahvatas kõvasti naerma ja hüüdis:

„Kas polnud hästi mängitud komöödia! Mis sa ütled selle kohta?“

Constantin oli suurimas hämmastuses, sellal kui Ariane kõneles naljatlevalt, et ta võib igal ajal valada tõelisi pisaraid ja et kui ta totter perekond poleks teda keelanud minemast lavale, oleks tal näitlejannana olnud kuulmatu karjäär.

„Mispärast ei kuulanud ma X-i?“ ohkas ta. „Ta tahtis mind võtta enesega kaasa, anda mulle tunde. Oleksin debüteerinud Kunstiteatris. Oleksin nüüd juba olnud kuulus...“

Tund aega hiljem uinus ta pahandunult, võimalikult voodi äärel. Kuid hommikul ärkas ta oma armukese käte vahel.

Juba mõni aeg märkas Constantin, et Arianel oli tihti kurbuse momente. Mõnikord veetis ta kogu õhtu kõnelemata, lugemata, kerides enese kägerasse diivanile suure salli alla. Constantini küsitlusile vastas ta:

„Pole midagi; ära pane seda tähelegi.“

Teinekord ütles ta:

„Mul on muresid; ära lase end segada.“

Kui Constantin käis rohkem peale, keeldus ta igasuguse lähema seletuse andmisest, öeldes ainult, et sai kodust ebameeldiva kirja, et oli tegemist raskesti korraldatavate aineliste küsimustega, mis ei puutu aga temasse. Ühendades ta tumedaist vastuseist eraldatud vihjed ja meenutades üht Krimmis nende vahel aset leidnud stseeni, püüdis Constantin mõistatada Ariane saladust. Ta aimas üht mõistatuslikku ja tumedat lugu, milles teatavat osa mängis raha.

Ja äkki, ühel õhtul, ta sai teada tõtt.

Ariane oli päeval olnud vaikiv, kergestiärrituv ja

oli öelnud Constantinile niisuguseid sõnu, et too vihas- tudes oli üksi läinud lõunastama restorani. Ta pöör- dus tagasi varakult. Kogu õhtu kestel ei avanud Ariane suud, lugedes diivanil lebedes Puškini luu- letisi.

Nüüd pimedas, kõrvuti kitsas voodis, nad püüdsid uinuda. Äkki uskus Constantin kuulvat summutatud ohet. Ta ei liigatanud. Arianet läbistasid närvilised tõmblused, mida ta asjatult püüdis maha suruda. Talu- matu hirmutunne ängistas Constantini südant. Roh- kem kui kõike muud kartis ta neid öisi stseene. Kui ta ei näinud Ariane ülbeid silmi ja ta pilklikke huuli, kui ta tundis enese kõrval selle noorusliku keha värskust, tundis ta enese olevat jõuetu, valmis igasuguseiks enesealandusiks. Etteaimatud draama oli välditamatu. Ta võttis neiu oma sülelusse ja ütles:

„Mis sul on?“

„Mul on suur mure,“ vastas Ariane, surudes end ta vastu.

Constantin küsitles teda tungivalt. Neiu keeldus vastamast.

„Ei, ei, ma ei või,“ ütles ta. „Kui ütleksin sulle tõtt, ei armastaks sa mind enam; sa ajaksid mu ära... See on hirmus...“

Need sõnad kohutasid Constantini. „Kahtlemata on ta mind petnud. Vihahoos, peale üht meie arvukaid tülitsusi, on ta enese heitnud ühe teise mehe süle- lusse... Ta ei või enam elada selle koormaga südame- tunnistusel... Oleks mul jõudu teda kuulata. Annaks jumal mulle julgust, lahkuda temast ja teha lõpp neile piinadele! Kui ta kõneleks ometi viimaks, et saaksin end temast kiskuda lahti!“

Temas mässasid mitmesugused tunded. Ta värises mõttest kaotada Ariane, ta oleks otsustava selgituse tahtnud lükata edasi. Ja samal ajal põles ta soovist teada saada tõtt. Ta püüdis rahustada oma metressi,

teda veenda, et ta on kehastatud leebivus ja et ainult vale teeb välditamatuks sidemete katkestuse. Viimaks suutis ta teda sundida pihtima. Kuid nuuksed katkestasid Ariane ülestunnistust iga hetk. Constantin pidi mõistatama, esitama küsimusi.

Asi puutus rahasse.

„Mis sa arvad, millest ma elan siin?“ küsis ta.

„Ma ei tea,“ vastas Constantin. „Sa pole mind kunagi lubanud kõnelda selle üle... Kahtlemata su tädi, kes on rikas...“

„Tädilt pole ma saanud ainustki kopikat.“

Tekkis pikk vaikus.

„Veel üks jõupingutus,“ mõtles Constantin, „ja ma saan teada kõik.“

Viimaks jutustas Ariane lühikeste, pisarate ja ohe-tega katkestatud lausetega tülidest isa ja tädiga, möödunud suvest ja pöördumisest inseneri poole...

„Ma arvasin — mõistad sa mind? — et võin, andmata enesest midagi, osta omale iseseisvuse, laenates oma keha. Eesmärk, mida taotlesin, õigustas mu silmis kõik... Ma ei müünud end. Kui oleksin tahtnud raha, oleksin saanud X'ilt terve varanduse. Kuid ei, vajasin kakssada rubla kuus, et võida käia ülikoolis. Pea silmas, et võin mu täisealiseks saades anda raha tagasi. Mul oli rikas sõber; uskusin jäävat vabaks...“

Vähehaaval selgusid pisiasjad, täpsalt, selgelt, kohutumiste arv, valjult kindlaks määratud aeg, mille ta pidi veetma väikeses eeslinna majas, kohustus õppetöö vaheajal pöörduda koju tagasi kindlal kuupäeval. Ta polnud taibanud oma seisukorra kohutavust varemini kui kohtus Constantiniga; ta oleks tahtnud kuuluda ainult temale. Kuid teine ootas teda. Tuli maksta ja täita lepingut...

Peale kaks tundi kestnud öist kahekõnet palus Ariane nuttes Constantini teda mitte minna lasta koju või kihutada ta minema otsekohe, nagu ta seda vääris.

Constantini täitis jälkus. Ta oli vastikusest lämbumas. Ta suhu tekkis vahetpidamatult lause, mis aga suri ta huultel: „Milline roppus! Milline roppus!“ Ariane oli nende vahele asetanud ületamatu tõkke. Kuidas unustada silmapilgul, mil ta tema võtab oma käte vahele, et ta on andunud — haigele? Kõik nende vahel oli lõppenud... Kuid siiski tulvas ta hing kaastundest. Oli tal õigus Arianet hukka mõista? Ta oli teinud ainult otsustusevea. Ta süda polnud patustanud! Ta oli jäänud puhtaks! Selle tõenduseks olid ta pisarad. Peale seda ülestunnistust oli ta temale imelikul kombel muutunud veel kallimaks, ja seda samal ajal, mil ta ei suutnud taluda ta lähedust.

Liigutusega, mida ta ei suutnud maha suruda, surus ta Ariane enese vastu, kallistades teda, püüdes vaigistada ta valu. Ta tahtis temaga kõnelda. Ta ei leidnud muid sõnu kui: „Vaene väike! Mu kallis süda!“ ja mõlemad armastajad nutsid esimest korda teineteise süleluses, kuni viimaks, aovalgel, uinusid.

XV.

Ta armukese pihtimisele järgneval ööl Constantin, tule kustudes, viis kõneluse eelmise päeva sündmusele. Kõige paremini teeseldud ükskõiksusega ütles ta:

„Kui sa mineval aastal tegid need korraldused, olid sa siis veel neitsi?“

Ariane tegi tõrkuva liigutuse.

„Ei,“ vastas ta tasase häälega.

„Oli sul sel ajal armuke?“

„Jah.“

„Oli see esimene armuke?“

Ariane vastas tigidalt:

„Jäta mind rahule; see ei puutu sinusse.“

Ent Constantin jätkas külma häälega:

„Sa tead väga hästi, et nüüd sa ei tohi enam varjata midagi. Olen nii kaugel, et ei saa enam elada, kui ma ei saa teada kogu tõde. Kordan veel: oli su seekordne armuke esimene?“

„Ei,“ vastas Ariane, „ei.“

Constantin ei sattunud erutusse. Siiski tabas teda iga Ariane sõna noahoobina. Ta loendas mõttes: „Nii siis kokku neli armukest: esimene tundmatu; teine draama alguseni; kolmas pankur; neljas Kunstiteatri näitleja. Peale selle veel need, keda ma ei tea. Ta on kaheksateistkümneaastane. Ta pole kaotanud aega asjalt. Ta on enesele osanud teenida leiba. Ta on veetlev tüdruk, kuid lõbutüdruk...“

Siiski jätkas ta temaga vestlust, käsivars ümber ta saleda keha. Ta leiutas enesele uusi piinu. Näis, nagu

oleks ta tahtnud proovida, kui palju ta võib taluda kannatusi. Ta sarnanes kirurgiga, kes, soovides uurida mõnd rasket juhtu, iseendale teeb arstinoaga kardetava lõikuse.

„Ma ei mõista,“ ütles ta. „Selles on veel tume-daid, kuid huvitavaid külgi. Palun, jutusta mulle neist. Kui sa hakkasid käima väikeses eeslinna majas, kas katkestasid siis sidemed oma sellekordse armukesega? Või leidsid sa, et võid tema juurde tagasi pöörduda veel samal päeval?“

„Kuidas võid sa pärida niisuguseid asju?“ ütles Ariane pahaselt. „Eeslinna majast lahkudes olin haige. Läksin tagasi oma tädi juurde. Värisisin palavikust... Olga Dimitrievna pani mu voodisse. Ta suudles mind lõputult... Paša tõi mulle teed ja nuttis, teadmata isegi mispärast... Palun, ära küsi enam, pean unustama...“

Saabusid jõulud, kuid Ariane ei lahkunud Moskvast. Kaks päeva hiljem silmas ta neiu käekotil avatud telegrammi. Masinlikult võttis ta selle kätte. See sisaldas ainult järgmised sõnad:

„Kunas jõuate pärale. Olete mööda lasknud kokku-lepitud kuupäeva.“

Ariane polnud seal. Ta pigistas telegrammi käga- rasse ja viskas paberikorvi.

Jõulud! Jah, see oli lepingus, et ta veedab oma õppetöö vaheaja sellega, keda ta nimetab oma panku-riks. Ta ei olnud pidanud sõna. Mõtte juures, et Ariane oleks võinud tema juurest lahkuda, et minna sinna, väikesesse eeslinna majja, ta kiristas hambaid.

Ariane tuli videvikus. Sisse astudes võttis ta oma käerandmelt uuri ära. „Kell on kuus,“ ütles ta (ta polnud Constantini ees varjanud oma kohtumiste ühtki üksikasja). Constantin oli lämbumas vihast ja vastikusest... Mispärast oli ta tema jätnud enda juurde Moskvasse, kuna ta ometi oli otsustanud temaga

katkestada sidemed? Tuli see kaastundest neiu viletsuse vastu? Millise kummalise nõrkuse tõttu pikendas ta veel nende kooselu? Talle meenus vastupandamatu tung, mis ta ühel õhtul oli viinud paruness Kortingi juurde. Mispärast polnud ta jäänud selle võluva naise juurde? Aga ei, ta oli pöördunud tagasi Ariane juurde ja nad olid koos sõitnud Krimmi. Isegi New Yorkis, nii kaugel temast, oli ta värisenud rõõmust, et ta asjaõiendused ta uuesti viisid Moskvasse. Ja siis järgnes talv täis julma, halastamatut võitlust...

Nüüd oli mõõt täis. Ta oli teinud lõpliku otsuse. Ta oleks võinud Ariane enese juurde jätta veel mõneks päevaks, kuid ta teadis, et väikese eeslinna maja loo teadasaamisega nende elud, mis olid ühte põimunud mõneks ajaks, pidid nüüd minema lahku. Juba kavatses ta mõttes üht reisu Peterburi. Ta sõidaks sinna üksi ega tuleks enam tagasi... Ainult veel pisut kannatust, ta äriasjade korraldamiseks tarvilik aeg, mõni nädal võib-olla... Ta võis oodata, sest mida oli tal nüüd veel karta?

Ariane ei suutnud talle enam valmistada kannatusi.

XVI.

Vana-aasta õhtul sõid nad koos õhtust väljaspool Moskvat, Jahri juures. Ariane jõi šampanjat ja muutus lõbusaks. Näitelaval laulis mustlaskoor võõralt kõlavaid viise. Keskööl sirutas Ariane oma klaasi Constantinile ja võttis omale tema klaasi.

„Kellega sööd sa õhtust järgmisel aastal?“ ütles ta. „Kellega söön mina? Ah, joome!“

Ja ta tühjendas klaasi.

Nad istusid kaua suures saalis, mis oli täis külatajate suminat ja orkestri müra. Ariane, ükskõikne ümbruse vastu, jutustas lõpmata huvitavalt lugusid oma imepärasest lapseõlvest ja sellest, kuidas ta oli avastanud maailma. Constantin kuulas, kummardudes tema poole. Ja kui Ariane lõpetas, ütles ta:

„Oleksin tahtnud sind kohata siis. Oleksin su kasvatanud üles. Väga targad naised ja hädaohutud teadusmehed oleksid sind õpetanud kuski üksildases paigas. Nad oleksid sulle õpetanud tantsu, laulmist, ilukõnet ja poeetide värse. Nad oleksid sind kolm aastat immutanud aroomides, nagu seda tehti Estheriga. Siis, sinu valmides neiuks, oleksid nad su toonud pidurongis mu voodi ette.“

Ariane kehtas jäljendamatu liigutusega vasakut õlga ja ütles:

„Arvad sa, et oleksid mind armastanud teissugusena kui olen? Sa oleksid mu võtnud küll esimesena, kuid oleksid ka tüdinud minust õige kiiresti!“

Nad lahkusid. Öö oli külm ja pime. Nad istusid

saani ja varjul olles hiiglakasvulise kutsari vateeritud poolkasuka taga, kihutasid kiiresti Moskva poole. Ariane surus end Constantini vastu.

„Olen pisut vintis,“ ütles ta. „Eelmisel aastal olin samal päeval provintsis. Korraldasime olengu ja ma olin joonud, nagu tänagi, liiga palju šampanjat. Kuid sind polnud seal, mu järele valvamas.“

Constantini käed tõmbusid rusikaisse. Jällegi tundis ta eneses haiglast soovi teada saada, mis Arianel on talle üles tunnistada. Ta kummardus oma metressi poole ja ütles õrnalt:

„Šampanja vabandab nii mõnegi asja. Kui su lugu on huvitav, siis jutusta mulle.“

„Ei, ma ei kõnele midagi,“ vastas Ariane. „Sa ei mõista mind ja oled mu vastu hirmus karm.“

Vahetamata rohkem ainustki sõna nad jõudsid hotelli. Constantini närvid olid jälle pingul.

Teejoomise ajal võttis ta Ariane oma põlvedele. Ta hakkas teda lahti rõivastama, kallistas teda naljatades ja naerdes. Siis, tulles tagasi oma kiindeidee juurde, ütles ta:

„Pihi end, väike peletis. Sa jutustad võrdlemata oskusega.“

„On hetki,“ ütles neiu, „mil mõtlen, et olen hull... Hullumeelsus pole säärane, nagu temast jutustatakse. Hull on veendunud, et selles, mis ta teeb või kõneleb, on kindel loogika. Me ei tunne varjatud põhjusi, mille mõjul ta teotseb. Näeme ainult tegusid ja tunnistame nad ebaloogilisiks. Siiski alluvad ka nemad oma seesmisele loogikale, mis võib-olla on täiuslikum meie omast ja mille üle me pole võimelised otsustama...“

„Oo, väike filosoof,“ ütles Constantin naljatades. Kuid ta tundis enese olevat kui ohvrilooma, kes ootab ohverdaja noapistet.

„On kindel,“ jätkas Ariane tõsiselt, „et meie loogika on nõrk. Toimime harilikult teataval viisil.“

Peame end võimeliseks selleks ja mitte muuks. Liigne klaas šampanjat... ja oleme äkki ümber muudetud... Sõime vana-aasta õhtul noorte inimestega koos õhtust hotell „Londoni“ restoranis. Olid mustlased, nagu tänagi õhtul, viina ja meie linna atmosfäär, mida sa ei tunne, ning keskustelu, mis joobnustab rohkem kui viin. Oli juba möödunud kesköö... Äkki astub saali ilus doktor Vladimir Ivanovitš. Ta tuleb meie juurde, istub mu kõrvale ja vaadates mulle silmi joob uue aasta terviseks, mis, nagu ta ütles, „toob talle õnne“. Mõistsin, millele ta mõtles, ja aetud mingist salapärasest jõust, vastasin: „Uue aasta terviseks.“ Samal hetkel, mil ta kõneles, tundsin, et hakkam järele andma kiusatusele, mille senini olin tõrjunud tagasi, kuid mis mulle äkki näis olevat vastupandamatu. Kaks aastat oli tädi Varvara pikkades jutuajamistes minuga ülistanud oma doktorit. See oli üliinimene. Varvara kaheksateistkümne armukese nimekirjas oli ta ainuline. Teised olid selle uue messia prohvetid. Kiidulaulud, mida talle laulis tädi, hakkasid viimaks erutama mu uudishimu. Milliseid erandlikke väärtusi evis õieti Vladimir Ivanovitš? Ei ole hea äratada naise uudishimu, sest siis võib ta saada hakkama jumal teab millega. Doktor, nagu olen sulle jutustanud, oli minusse armunud meeletult. Kui ta poleks mu isikule pööranud mingit tähelepanu, oleksin võib-olla püüdnud seda enesele tõmmata. Ei, ainus tõukejõud minus oli uudishimu. Vaidlesin iseenesega ja küsisin endalt, millistel põhjustel loobuksin katsetusest Vladimir Ivanovitšiga. Palju oli väärt see mees, kelle kohta tädi kinnitas, et ta on ebaharilik? Millise õppetunni saaksin sellelt võrdlematult armastajalt?... Arutlesin nii, kuid siiski hoidis miski mind tagasi. See polnud mõte, et valmistaksin muret tädi Varvarale. Ta lihtsalt ei saaks teadagi seda lühikest seiklust... Just niisama kui petaksin sind ühe ainsa korra. Sa ei saaks seda teada ja nii sa

ka ei kannataks... Kuid jagada tädiga üht ja sama armukest, selles oli midagi eemaletõukavat... Pealegi oli mul enesel väga kena armuke. Lühidalt, hoidusin doktorist eemale. Ja nüüd, sel õhtul, kui ta tühjendas oma šampanjaklaasi, haihtusid minus kõik teised tunded peale uudishimu. Mõtlesin endamisi: „Olin ma aga rumal! Mis sellest siis oleks? Tõesti mitte midagi. Kas pole mul õigus teha seda, mis tahan, ja viimaks ometi tundma õppida seda saladust?“ Võta arvesse, palun sind, et olin niisama vähe armunud kui varemini. Ma ainult alistusin ühe uue loogika seadustele, mille ees taandus kõik. Olin ta vastu ebalahke kogu olengu aja ja mida enesekindlama näo ta tegi, seda rohkem ärritusin. Ta kuulas mu häbematusi naeratades. Mul oli himu talle lüüa vastu kõrvu... Lühidalt, kui väljusime, röövis ta mu minu kavalerilt ja viis oma saani. „Tahaksin sõita välja, maanteele,“ ütlesin ma. „Hüva, maanteele,“ kordas ta kutsarile. Ja nii kihutasime edasi külmas öös, minu lamades pooleldi ta süleluses, nagu nõuab juba traditsioon. Viibisin uimastuses, kuid jälgisin kõike, mis näis nagu sündivat teatrilaval. Vladimir ei kõnelnud. Kui olime sõitnud paar versta maanteed mööda välja, ütles ta kutsarile:

„Sõida koju.“

Ma ei tõstnud protesti. Jõudsime tema koju. Tal oli väike majast eraldi asetsev korter, kus ta võttis vastu oma patsiente. Astusime sisse... Ah, kui palav oli seal!... Rääkisin ja imestusin oma häälekõla üle... Seal oli liiga valge...“

Siin katkestas Ariane oma jutustuse. Constantinile näis, et ta oli väga kahvatu.

„Kuid sa pigistad mind nii tugevasti, et suudan vaevalt hingata,“ ütles ta, püüdes end vabastada.

Constantin märkas, et ta tõesti hoidis Arianet oma süleluses nii tugevasti, et see ähvardas lämbuda.

Ta vabastas neiu. Saabus vaikus.

„Ja siis?“ küsis Constantin.

„Siis tuli see, mis pidi tulema... ja ma tundsin, et Vladimir Ivanovitš oli sama harilik kui kõik teised — loomulikult peale sinu,“ ütles ta iroonilise naeratusega, „ja et mu tädi...“

Sel momendil tõukas Constantin Ariane nii toorelt eemale, et ta kukkus maha parketile ja lõi oma pea vastu lauajalga. Ta jäi lamama väikese vormitu koguna, mida raputasid nuuksed...

Constantin astus paar kõhklevat sammu, kuid võttis siis oma kasuka ning mütsi ja väljus, lüües paugatades enese taga ukse kinni.

Ta tuli tagasi alles kell kuus hommikul. Ariane lamas diivanil ja magas.

„Tule, heida voodisse,“ ütles ta karmi häälega.

Ariane ei tahtnud minna. Constantin tõmbas teda hoolimatult käest. Ta läks alistunult magamistuppa. Nad uinusid vaikides teineteise kõrval. Vaevalt mõned sentimeetrid lahutasid neid, kuid tundus, nagu oleks nende vahel sügav kuristik.

XVII.

Äriasjade korraldamine nõudis Constantin Michelilt aega veel paar nädalat, mis aja ta koos elas Arianega. Ta ei tundnud eneses olevat jõudu sidemete katkestuse järel veel jääda Moskvasse. Nende ühenduse lõppemise päeval tuli sõita Peterburi.

Tundes Ariane iseloomu ja ta suurt enesearmastust, teadis ta, et tarvitses ainult öelda ja neiu oleks lahkunud ta juurest otsekohe. See uhke tüdruk oleks võinud veel samal päeval viha pärast enesele võtta uue armukese, tehes niimoodi tagasipöördumise võimaluks. Ariane poleks talle kirjutanud, ei telefoneerinud ega talle järgnenud Peterburi.

Siiski oli nende vahekord endine. Kuid ta vaatas neiuks, kui kellelegi, kellega ollakse seotud tugevasti ja keda ollakse nüüd sunnitud kaotama. Kuna ta oli juba harjunud lahkumise mõttega, kõneles ta temaga õrnalt. Ta ei ägestunud ega olnud temale karm. Ta oli enesest heitnud selle jäise kuivuse, millega ta oli end kaitsenud nagu soomussärgiga. Oma pikil vestlusil nad ei vaielnud enam. Mõlemad hoidusid puudutamast hädaohtlikke kõneaineid, erutavaid küsimusi ega tarvitanud sõnu, millest purskus sädemeid.

Tihti laskis ta Arianet jutustada tema tormisest lapsepõlvest.

Ühel õhtul, ühe Ariane ebakohase märkuse tõttu, ütles ta naerdes:

„Kui halvasti sa oled kasvatatud, väike tüdruk!“

„See on vale,“ vastas Ariane, „mind pole üldse

kasvatatud. Jutustan, kui see sind huvitab, sellest, kuidas möödus mu lapsepõli. Kui olin väike, elasime ühe talve Roomas. Mu ema oli ilus, elegantne ja tal oli suur hulk austajaid. Mina elasin eraldi oma prantslannast guvernandi preili Victoriaga. See oli umbes neljakümneaastane naine, usklik, hea ja rumal. Pärilslapsena olin väike fenoomen. Mul oli nii hea mälu, et tarvitsesin lugeda ükskõik mida ühe ainsa korra, kui ta jäi mulle pähe. Ja et keegi minuga ei teinud tege- mist, siis näed, kuhu see võib viia. Lugema hakkasin peaaegu ainult omal jõul nelja-aastasena. Mäletan, et kord sattus mulle kätte üks keemiaraamat. Õppisin esimese lehekülje pähe ja nüüd juhtus, et ühel päeval, kui meil oli lõunaks hulk külalisi, küsis minult mu ristiisa, mis ma tean. Ja mina jutustasin selle keemia- raamatu lehekülje, vahele jätmata ainustki sõna. Loomulikult ei mõistnud ma sellest, mida rääkisin, sõnagi, kuid ka nemad polnud targemad... Nad kangestusid imestusest... Kiitused ja komplimentid ei tahtnud lõppeda. Mu ema, kes üldse polnud minust hoolinud, oli väga uhke... Ja edaspidi, kui meil oli külalisi, kutsuti mind nende juurde. Preili Victoria pani mulle selga laia vööga valge kleidi ja korraldas mu juukseid. Pidin peast ette lugema valme. Ja siis suudlesid mind daamid ja mehed esitasid küsimusi. Mulle polnud midagi vastikumat kui nende puuderdatud naiste suudlused. Kui nad võtsid mu sülle, ütlesin: „Tehke ruttu; kuid mitte huultele ja ärge tehke mind märjaks.“ Siis hakkasid kõik need lollid naerma. Varsti leidsin enesele olevat alandava, et mind näidati nagu mõnd dresseeritud koera. Ühel päeval keeldusin minemast saali. Tekkis suur skandaal. Mu isa tuli mind otsima. Ta palved ja ähvardused olid asjatud. Kui ta tahtis mind viia vägisi, klammerdusin oma voodi külge ja kogu maja kajas mu kisast. Lõpuks jäeti mind rahule. Tegime Victoriaga koos pikki jalu-

tuskäike ja ma viisin ta Rooma mustemaisse linnaosadesse. Vaene tüdruk kartis väga, palus mind pöörduda tagasi, tegi ristimärke ja tiris mu esimesse teeleiduvasse kirikusse. Seal palvetas ta oma ärevuse vaigistamiseks ja süütas ühe küünla sellal kui mina jooksin ringi mööda kirikut, hüpeldes ühel jalal kiviplaadilt kiviplaadile.

Hiljemini — olin kümne- või kaheteistkümneaastane — hakkas mu ema tarvitama mu abi. Ta oli märganud, et tunnen oma isa vastu ainult põlgust ja et kuigi meie vahel puudus vähimigi intüimsus, ei annaks ma teda kunagi ära.

Mispärast olid mul isa vastu niisugused tunded? Nägin teda harva, sest ta oli alati reisudel. Mäletan, et tundsin juba päris väikesena, et ta ei armastanud mind. Tal oli veider viis mind vaadata. Ta oli heasüdamlik ja nõrga iseloomuga, kuid kohtles mind kui nukku. Kui ta kõneles minust mu emaga, ütles ta alati: „See väike... See väike on väga arukas... See väike on väga huvitav...“ jne. jne... Ta ei tõrelnud minuga kunagi, kuid ta oli nagu võõras, kes elas meie juures paar kuud aastas. Kord oli tema ja ema vahel äge stseen, mida kuulasin pealt. Ta oli ootamatult sõitnud Peterburist tagasi. Jäi saladuseks, mis ta leidis omale ebameeldiva majas, kuid ta tegi emale etteheiteid. Ema vastas kuivalt. Siis tõusis ta püsti, viskas salvrätiku põrandale ja ütles: „Lähem minema ega tule tagasi enam iialgi.“ — „Head reisu,“ vastas ema. Ta suudles mind ja väljus. Sel hetkel tundsin ta vastu lugupidamist. Mulle näis, et ta oli käitunud sanga-rina... Ta sõitis samal õhtul Pariisi. Veel kunagi ma polnud mõelnud niipalju oma isa üle. Ta polnud andnud järele. Ta oli teinud seda, mis oli otsustanud. Imestlesin teda kaks nädalat... Kuid äkki, ühel hommikul, leidsin ta istuvat ema voodil. Ta oli saabunud öösi. Kui astusin sisse, näis, nagu satuksid nad segadusse.

Nad naersid mõlemad kõvasti ja ema mängis pärli-keega, mille isa oli talle toonud. Sellest päevast tundsin ta vastu ainult põlgust...

Kuid ma ei tahtnud kõnelda ju sellest, vaid jutustada, kuidas mu ema kasutas mind väga tumedaiks ülesanneteks, mille kohta ta ei andnud seletust.

Olin juba suur tüdruk. Olime sel talvel Cannes'is ja meil oli villa Kalifornias. Iga päev jooksin ringi mööda linna. Preili Victoria saatis mind. Kuid tagasi pöördusin ma üksi, trammiga, sest ma polnud nõus alati olema kahekesi... Ema — see imestas mind — oli sellega nõus. Ta andis mulle tihti väikesi ülesandeid. Olin uhke, et kaheteistkümneaastasena juba olin iseseisev. Ühel päeval ütles ema:

„Mine postkontorisse ja vaata, kas on tulnud midagi selle märgusõna all.“

Ta ulatas mulle väikese paberitüki, millele oli kirjutatud: „X. B. 167. Nõudmiseni.“ Läksin postkontorisse ja sirutasin oma sedeli ametnikule, vanemale, prillidega mehele. Too vaatas mind, kehtas õlgu ja pomises: „See on häbiasi.“ Siis võttis ta pakist ühe kirja ja viskas halvatujuliselt mulle. Viisin ta emale, kes mind suudles ja andis šokolaadi. Samu käike tegin ka edaspidi korrapäraste vaheaegade järel. Ema ei öelnud mulle kunagi, et ma ei tohi kõnelda neist käikudest, kuid ma taipasin väga hästi, et me vahel on saladus. Kui isa viibis ta juures ja ma tulin parajasti kirjaga, siis andsin ma kirja edasi siis, kui isa oli ära läinud. Ühel kevadpäeval olin postkontoris ja tahtsin minna võre juurde, kui äkki seisis isa mu ees.

„Mis teed sa siin?“ küsis ta lahke häälega.

Sattusin hetkeks segadusse. Aimasin kohe, et ta oli mind jälginud, ja et ta kahtlustas mind. Kuid samal momendil taipasin, et ta on teinud vea taktikas. Oleks ta oodanud kaks minutit rohkem, oleksin olnud lõksus.

Mõtlesin endamisi: „Milline juhmus! Kuid see mind tema juures ei imesta,“ ja vastasin:

„Tulin ostma marke.“

„Kuid neid on ju kodus,“ ütles ta pisut karmima häälega.

„Võib-olla sinu ja ema jaoks, kuid mina ostan omale margid ise.“

Nii ei saanud ta mult teada midagi. Emale ei lausunud ma sellest sõnagi. Ja kuidas oleksin seda saanud teha, kui meie vahekorras puudus intiimsus?“

Ta peatus, jõi lonksu teed ja süütas paberossi.

Constantin oli vaikne ja kurb. Ariane vaatles teda ja ütles:

„Soovid, et iseloomustan veel ühe joonega oma vahekorda emaga?... Olime Roomas, aasta enne ta surma. Olin vaevalt kolmeteistkümne-aastane. Rääkisin ja kirjutasin itaalia keelt sama hästi kui vene keelt. Ema tuli ühel päeval mu tupp. Ta näis olevat kimbatuses. Ta ulatas mulle ühe itaaliakeelse kirja.

„Kuule, väike,“ ütles ta. „Palun, paranda ära see kiri. Kirjutan koos ühe oma sõbraga üht itaaliakeelset romaani, romaani kirjades; kuid ma pole itaalia keeles sama tugev kui sina. Pead mind aitama sellega, et parandad õigekeelsusevead.“

Ta väljus toast ja ma lugesin kirja läbi. See oli pöörane armastuskiri, milles meenutati varemast kohutust ja paluti veel ühte... Ta kubises vigadest. Parandasin ta ära ja andsin õhtul emale sõnalausematult tagasi. Ta tänas mind ja kõneles teistest asjadest. Ära arva, et olin nii rumal ja uskusin ta muinasjuttu... Mäletasin üht meriväehvitseri, kes oli tihti külasthanud meid, kuid äkki katkestanud oma visiidi... Niiviisi kasvasin üles, härra arvustaja. Julgege mulle nüüd veel teha märkusi...“

Constantin ohkas ega öelnud midagi.

XVIII.

Ajul, mil ta oli rahutu ja piinatud, külastas Constantin tihti Natašat. Kaugel hotell „Nationali“ äikese-küllasest õhustikust leidis ta uue miljöö, kus valitses soojus, rahu, õrnus. Nataša läheduses paistis eelseisev sidemete katkestamine Arianega kergemana, mida ta kartis nii väga.

Nad lõunastasid koos mitu korda ja ta ei varjanud seda Ariane eest. Sest ajast, mil ta oli otsustanud katkestada suhted, tarvitas ta Arianega kõneledes teissugust tooni, rääkis vabamalt ega teinud oma kohtumisist noore naisega mingit saladust. Ariane kuulas teda ükskõikselt.

„Kasutan oma vabadust ja lähen ühe oma sõbraga teatrisse,“ ütles ta.

Õhtuil, mis ta veetis Natašaga, istudes ta kõrval diivanil, vestlesid nad, kuna laual kahises tasa samovar. Tihti vaikis Nataša, vaadeldes Constantin Micheli. Mõnikord tuli Constantin ta juurde muutunud näoga, oli närviline, väsinud, kõneles küüniliselt. Teinekord oli ta jälle naeratlev, armastusväärne, valitses enda üle... Nataša aimas, et temas toimus drama, millele ta jäi võõraks. Nad ei kõnelnud kunagi Arianest, kuigi alati tundsid ta salajast lähedust.

Neil vaikseil tundidel võttis Constantin mõnikord oma sõbratari sülelusse, surudes huuled ta paljale õlale. Nataša ei pannud vastu; ta andus neile kardeta-vaile kallistustele.

Constantini üllatus oli suur, kui ühel õhtul Nataša esitas talle otsese küsimuse:

„Kas armastate Ariane Nikolajevnat?“

See juhtus paar päeva pärast olengut Jahri juures, kus Ariane oli jutustanud oma külaskäigust doktor Vladimir Ivanovitši juurde. Constantin polnud sellest veel toibunud.

Selle küsimuse juures ta võpatus. Talle näis, et kõnelev hääl on ta enda südametunnistuse kaja. Ta mõtiskles hetke ja ütles siis otsustunult:

„Ei, ma ei armasta teda... Olen elanud temaga koos, olen temasse kiindunud tugevasti, sest ta on imestlusväärset vaimukas, sätendav, kirglik, kuid teatavail põhjusil, mida ma ei suuda teile seletada, sest ma pole kindel, et mõistan neid ise, on ta otsustanud paindumata tahte ja kuratliku oskusega takistada me vahele tekkimast armastust. Ta ennemini sureks, kui laseks seda isegi aimata... Oleksin võinud teda armastada, kuid tema ei tahtnud... Nii olen otsustanud temast lahkuda. See sünnib õige pea ja sellepärast ei suuda ma teile sellest kõnelda. Ta algab uuesti elu täis seiklusi ja katsetusi, mida ma ei või nimetada romantiliseks, sest pole külmemat südant, kainemat pead, vaatamata ta meelte tulisusele... Ja ma saan vabaks,“ ütles ta, kummardudes Nataša poole... „Kallis sõbratar, ärge küsige minult praegu rohkem. Sõidan varsti Peterburi ja minu tagasi pöördudes palun luba teid külastada...“

XIX.

Constantin Michel lahkus Nataša juurest varakult ja sammus hotelli jalgsi. Äsjane keskustelu oli teda muutnud kindlamaks otsuses kiirustada sidemete katkestust Arianega. Kuidas jätkata kooselu tgeda, küünilise neiuga, kellele valmistas lõbu teda piinata! Sammudes ägestus ta üha rohkem, hakates teda vihkama, kujutelles teda mustimais värves.

Korter oli valgustatud. Esimeses kolmes toas polnud kedagi. Ta leidis Ariane vannitõast ja peatus hämmastunult; niivõrt erines ta välimus pildist, mille ta temast oli loonud teel.

Ariane oli ette sidunud lihtsa kooliplika põlle, mis ulatus poole sääreni. Ta lahtised juuksed ulatusid puusadeni. Ta näis neljateistkümne-aastase sirgunud, varaküpse tüdrukuna, kel olid tulised silmad ja kelle suu oli juba vormunud suudlusiks.

Ta hüppas Constantinile kaela ja jäi sinna rippuma nagu väike laps.

„Kui hilja sa tuled!“ ütles ta. „Tule vaatama, ilmutasin päevapilte, mis tegime mineval nädalal. Vaata, sa oled ilus nagu päike; sa oled Suurvürst, ainuline... Mina aga olen hirmus nagu alati. Ainult see plaat, mis mind kujutab lamavana kušetil, on peaaegu õnnestunud.“

Ta ulatas Constantinile plaadi, millel ta oli pildistatuna Goya „Maja“ poosis, rõivastatud kergesse siidpüdzamasse. Kuub oli eest lahti ja selle vahelt ulatus välja üks rind, ümmargune, täiuslikult vormitud.

Constantin toetus uksepiida najale, nii järsk oli vastuolu selle Ariane vahel, keda ta oli enesele kujutelnud teel Nataša juurest hotellini, ja selle vallatu plika vahel, kes talle hüppas kaela. Ta vaatas plaati, siis Arianet ja ütles lõbusalt:

„Armastan sind kooliplikana rohkem kui fotol. Sul on küll raiskuläinud tüdruku välimus, kuid näib, et sulle võib veel jagada karistust.“

„Katsu aga,“ hüüdis Ariane. „Keegi pole veel mind julgenud puudutada.“

Ta põgenes salongi. Constantin järgnes.

„Sa tead,“ ütles Ariane, „et ma pole lõunastanud. Olen suremas nälga. Telli õhtusöök ja siis ma jutustan sulle oma mälestisi koolitüdruku ajast.“

Veidi aega hiljem, kui nad lõpetasid söömise, jutustas ta oma elust gümnaasiumis.

„Üks preester õpetas meile usuõpetust. See oli kena nelja-viiekümne aastane mees, suure, juba halliks muutuva habemega ja lõbusate siniste silmadega... Me kõik armastasime teda ja tema meid samuti. Armastasin talle esitada raskeid küsimusi. Olin tol ajal neljateistkümne-aastane ja tegin ühel päeval klassis, kui ta meile jutustas Aadama ja Eeva lugu, suure skandaali. Ütlesin talle: „Batjuška, seletage mulle, palun, midagi, millest ma ei saa aru... Maa ilma loomisel olid ainult Adam ja Eeva, ning mitte kedagi muud?...“ — „Mitte kedagi, mu laps.“ — „Ja nendele sündisid pojad Kain ja Aabel. Aga kuidas said need neli lapsi? Kas sel ajal pojad võisid abielluda oma emaga, nagu vaaraode ajal tütreid isaga?“ Kogu klass purskus naerma ja batjuška, lastes end nakatada, naeris kaasa. Ainult ülevaatajanna ei naernud. Ta läks otsima direktrissi... Tegin nii süütu näo, et mind ei saadud karistada, kuid edaspidiseks keelati meile ära usuõpetuse tunnis esitada küsimusi.

„Imed,“ ütles direktriss tõsise näoga, „on imed, ja neid pole võimalik seletada.“

See hea batjuška ei olnud mulle pahane. Me saime suurteks sõpradeks. Tihti ootas ta mind koridoris, silitas mu põske või võttis kinni mu käe alt. Ma koketeerisin temaga ja tegin silmi. Ühel päeval, mil meil oli gümnaasiumi pall, kohtasin teda ühes koridoris. „Kuznetsova, te saate täna õhtul tantsida...“ ütles ta. „Tulge kah, batjuška, avan teiega palli.“ — „Ma ei või, mu laps,“ ohkas ta, „me ei käi pallil.“ — „Siis te ei oska tantsida. Soovite, annan teile ühe tunni?“ Ja ma sirutasin talle käe. „Oskasin varemini, oskasin, kuid olen unustanud. (Ta võttis mu käe ja pani oma käsivarre ümber mu piha.) Ja siis veel see neetud kuub!“ — „Ah, ta pole pikem kui minu kleit.“ — Ja ma hakkasin ümisema „Troikat“. Batjuška hakkas kergelt ringlema ja mina samuti. Tema põlvi nõtkutades pühkis ta preestrikuub parketti ja tõstis tolmu... Oli kuulda avatava ukse müra: ta peatus järsult... „Milline pöörasus!...“ ütles ta ja jooksis naerdes minema... Ah, milline armastusväärne mees oli ta! Ta armastas mind tõesti... Siis tulid talle mured. Tal oli tütar, kes oli minust aasta vanem. See oli pikk, oivalise kehaehitusega tüdruk ja käis ringi vaevalt rõivastatult. Tal oli armuke si nagu meestel on kallikesi ja ta jõi olenguil liiga palju. Ta armus, kujutle enesele, kõrvuni ühte vanasse näitlejasse ja kui too lahkus linnast, läks ta temaga ühes. Sellest kõneles terve linn ja batjuška seisukord muutus raskeks... Kuid gümnaasiumi direktriss, proua Znamenskaja, kaitses teda ja ta jäi oma kohale... Usun, et ta hakkas sellest õnnetusest saadik jooma...“

Nad veetsid oivalise õhtu, Ariane kogu aeg jutustades stseene gümnaasiumielust. Constantin tundis juba enamiku peategelasist, kelle ümber kihvas statistide

hulk. Ta imestles Ariane oskust kirjeldada oma noorpõlve kaaslast. Selle fee võlukepi all liikus terve maailm, mis täitis toa, ja mille varjud hõljusid veel mõne hetke peale seda, kui Ariane oli vaikinud. Siis haihtusid nad ja pöördusid tagasi õhe, kust ta oli nad esile mananud.

Constantin ütles Arianele:

„Linn, mida ma tunnen Venemaal kõige paremini, on see, kus ma pole kunagi käinud ja kus sina oled elanud oma lapsepõlves.“

XX.

Kuid teistel kordadel näis neiusse pesitsevat mingi kurivaim. Ta ei teinud stseene harilikul naiste viisil. Ta ei tõstnud häält. Ta ei teinud Constantinile iialgi ühtki etteheidet. Kuid vaikimise, ebamääraste vihjete, varjamise, teeseldud tähelepanematusesega ta andis mõista seda, millest ta ei tahtnud kõnelda avalikult. Nii avastusid ootamatult ta endise elu uued küljed, katsetused, millistele teda oli viinud „ta temperamendi tulisus“. Ta tarvitas niisugust väljendit Constantinile mõista andmiseks, et kui evitakse meeleihasid, siis on neil õigus areneda oma tahtmise järgi samuti nagu arukus olendite juures, kes omavad aju, või sentimentaalsus verevaeste tüdrukute juures. Tihti valmistas talle lõbu vaielda küünilisimal kombel seksuaalsete suhete üle. Vabadus armastuses oli üks ta armastatuimaid teemasid.

„On näha väga hästi,“ ütles ta, „et maailma on loonud mehed oma maitse ja oma kasude järgi. Nad on peale sundinud moraali, mis on sobiv üksnes neile, ja nad on olnud küllalt osavad looma üldist arvamust, mille järgi, mis me ka ette võtaksime, jääme ikkagi orjadeks. Ma pole naisõiguslane selle sõna moodsas mõttes. Viia naisküsimumust poliitilisele pinnale näib mulle suure rumalusena. Arvan, et saavutame oma loomulikud õigused siis, kui hävitatakse eelarvamused, mis meid seovad tugevamini kui kirjutatud seadused. Olen sellele mõelnud tihti. Ja ma

ütlen sulle, kus näen olevat tõelise ebaõigluse ses küsimuses...“

„Mõista mind hästi...“ katkestas irooniliselt Constantin lausega, mida mõnikord tarvitab Ariane.

„Ära pilka mind! Sa näed, kuhu ma jõuan... Don Juan jääb meeste seas igavesti kangelaseks, sest ta omas tuhat ja kolm naist. Ta kiitleb sellega, saavutab au ja kuulsuse. Kuid naine, kel oleks olnud tuhat ja kolm armukest? Teda oleks peetud viimseimaks libuks. Temale oleks osutatud ainult põlgust. Kui ta pole elukutseline, laseks ta perekond ta panna hullumajja kui hüsteeriku... Ja sama äärmine ebaõiglus ongi, mille vastu tahan võidelda. Nii kaua kui eksisteerib see eelarvamus, ei ole me teiega ühetaolised. Kui võtame armukese, peame seda tegema salaja. Mehed kõnelevad vabalt naistest, keda nad on omanud. Ja meie oleme sunnitud vaikimisele! Mispärast? Kas pole me vabad nagu teiegi? Kas pole meil õigus, nagu teilgi, võtta oma lõbusid sealt, kust leiame. Meeste huvides on evida palju armukesi ja et need armukesed oleksid neile truud. Nad on kiitnud neid, kes on võrgutanud kunsti, poesia, kirjanduse kaudu, ja on naisele, kel on palju armukesi, ette sidunud häbituse maski. Siia peame kandma võitluse. Naiste moraal peab võidurõõmutsema. Ja selleks ma töötan...“

Constantin vaatles neitut, kes oli kõneldes elavnenud. Ta tundis rahutust, sest lähenemas oli kõu. Ettevaatamatusest kõneles ta Arianele vastu:

„Peab teadma, mida tahetakse. Kas tahad, et sinu armukesed armastavad sind? Kui ja, siis soovitan sulle mitte kõnelda igauhele neist lõbudest, mis sa oled leidnud ta eelkäijate süleluis.“

„Mispärast siis?“ küsis Ariane ägestudes.

„Sellepärast, väike tüdruk, et sa siis muutud neile vastikuks ja nad lahkuvad su juurest.“

„Aga kui ma tahan saada armastatud kõigele vaatamata? Usun, sa tunned mind ja tead, et nagu sinagi, ma ei armasta kergeid võite ja, nagu sinagi, ei karda hädaohtu. Ma ei taha saavutada oma edu valega. Petta mehi, neid veenda, et pole kedagi armastatud enne neid, et nad nopivad me huultelt esimese õnne ohke... Milline häbi! Kas arvate olevat kohustatud kasutama sääraseid pettusi? Kas minuga tutvudes sa kõnelesid mulle midagi niisugust? Mispärast pean siis mina alanduma selleni? Tahan saada armastatud nii, et võetakse minult kõik ja et võetakse mind niisugusena nagu olen, kõige mu minevikuga... Ja kui seda ei taheta, hüva, siis mindagu minema! Ja mul pole vähimatki kahetsustunnet sellele, kes minust lahkus...“

Ta ütles selle lause põlglikul toonil, vaadates Constantinile näkku, oodates ta vastust. Constantin vaikis hetke ja ütles siis ükskõikse häälega:

„Selles, mis sa kõneled, on palju sofismi ja mulle on sofismid vastikud. Ma ei spekuleeri sellega, mis tuleb kolme tuhande aasta pärast. Elan omal ajal ja oma kaasaegsetega. Kui üks neist ei oska mind teha õnnelikuks, jätan ta maha ja võtan teise. See on kergem kui muuta maailma...“

Ariane kahvatus. Ta kulmud tõmbusid kortsu.

„Mees triumfeerib ainult sellepärast, et oleme nõrgad. Kui näitaksime oma jõudu, vahetuksid osad... Sina pole siiski mind maha jätnud...“

„Ariane, palun sind, jätame selle aine.“

„Ei, kõneleme sellest kord ometi avalikult. Meil lasub midagi hirmsat ja seletamatut. Seda peab püüdma selgitada. Olen sulle tihti tahtnud öelda tõtt, kuid alati oled sa mind peatanud. Täna lähme lõpuni, tulgu mis tuleb!“

Constantin oli tõusnud püsti. Ta seisis Ariane ees, kes vaatas teda põlgusega...

„Hüva,“ ütles ta, „ütle siis, palju on sul olnud armuke si?“

Neiu kõhkles hetke, kuid jätkas siis:

„Sa tahad seda teada? Kuula siis; täna ma enam ei tagane. Esimene oli mul kuuteistkümnne aasta vanuselt. Ma ei armastanud teda, kuid ma tahtsin teada, mis on armastus, millest pasundatakse nii palju. Ajasin ta minema teisel päeval, ma ei suutnud teda enam näha... Teist uskusin armastavat, kuid eksisin. See oli tola, kes nuttis mu jalge ees. Kolmandat sa tunnend: väike maja eeslinnas. Enne mu sõitu Moskvasse lohutasin end ühe üliõpilase süleluses, kes jumaldas mind... Moskvas tutvusin Kunstiteatri näitlejaga. Vana-aasta õhtul, nagu sulle juba jutustasin, viis tädi armuke mu oma poole... Rongis suutis mind mõneks tunniks enesele võita üks ohvitser, kes armastas mind juba kaks aastat. Pärast seda pole ma teda enam näinud. Ja siis kohtasin sind, kaheksandat... Sinu valitsusaeg on kestnud kauem kui kõigil teistel kokku. Imestle oma jõudu, tunne lõbu iseene imestlusest... Nüüd sa tead kõik. Kui jätkame elamist koos, pole sul minu käest enam teada saada midagi. Otsusta.“

Saabus kauakestev vaikus. Constantin süütas paberossi, jõi lonksu teed, astus mõne sammu ja ütles külma, viisaka, väsinud häälega:

„Tunnen, et pean vabandama selle eest, et olen su niikaua hoidnud enesele. Kuid ma ei taha edaspidi enam takistada su saatuse käiku. Sõidan ülehommepeterburi, kus veedan nädala. Usun, et sellest ajast jätkub su reedeõhtuste sõprade seast üheksanda armuke leidmiseks, kes ette valmistab kümnenda tulekut.“

Kõnelemise ajal oli ta lähenenud elektrikella nupule ja vajutas sellele sõrme.

„Miks sa kõlistad?“ küsis Ariane.

„Saad kohe teada.“

Teenija astus sisse.

„Valmistage üks voodi siia, diivanile,“ ütles Constantin.

Ariane läks magamistuppa. Tund aega hiljem läks Constantin sealt läbi vannituppa. Ariane lamas voodis, nagu seina poole. Kui Constantin tuli tagasi, et minna salongi, peatas Ariane ta.

„Constantin!“ ütles ta.

„Mis sa tahad?“

Ariane pööras tema poole oma pisaratemärja näo ja sirutades ta poole käed, ütles:

„Andesta, ma ei oleks pidanud kõnelema... Ma ei tea, mis mind takka kihutas... Ma ei võinud enam...“

Constantin astus ta juurde.

„Kuidas saaksin sulle olla pahane? Sa oled mulle andnud palju... ja ma ei unusta seda. Mis olen ma ise?... Oleme tõesti koos õnnelikud olnud... Ja nüüd on lõpp. Jumalaga, väike tüdruk...“

Ta võttis Ariane oma sülelusse ja suudles teda laubale.

Neiu surus end Constantini vastu ja kattes teda suudlustega, sosistas:

„Jää...“

Kuid Constantin kiskus enese lahti ja ütles, suudeldes teda veel kord:

„Ei, ei, andesta... Ma ei suuda...“

XXI.

Järgmisel päeval ärkasid nad väsimusest murtuina, nagu pärast ägedat palavikuhoogu. Ariane oli kahvatu ja vaikne. Käratult liikus ta korteris. Ta kammis ennast parajasti, kui Constantin oli väljaminekuks valmis. Ta käsi oli juba ukselingil.

„Kas sa ei jäta mind jumalaga?“

Constantin astus neiu juurde ja surus masinlikult huuled ta laubale.

„Kas einestad koos minuga?“ küsis Ariane.

„Ei, mul on asjaõiendusi.“

„Aga siis lõunastad ometi?“

„Olen kutsutud külla...“

„Kuid see on võimatu. See on meie viimne õhtu...“

Pisarad tõusid tal silmi, mida ta ei püüdnudki varjata.

„Olgu,“ ütles Constantin ükskõikselt, „kus soovid sa lõunastada?“

„Siin. Olen väljaminekuks täna liiga inetu. Sa panid mu nutma. Ma pole sellega harjunud...“

Pealelõunal, minnes üle Kuznetski silla, silmas Constantin Ariane Nikolajevnat koos ühe arstiteaduse üliõpilasega.

„Minu järglane,“ mõtles ta. Ta vaatles teda tähelepanelikult. See oli kitsa, raseeritud näoga, blondjuukseline noormees. Ta näojooned olid ebasümmeetrilised, ilme intelligentne. Ta kõneles elavalt. „Peab vastu kaheksa päeva,“ mõtles Constantin. Ariane oli

ilus, kahvatud põsed roosaks muutunud tugevast kül-
mast, silmad sädelevad. Constantin, seistes liikuma-
tult trotuaaril, jälgis teda kaua silmadega. Kui paar
oli kadunud rahvahulka, kehtas ta õlgu ja pomises:
„Edasi.“

Pealelõunal polnud tal ainustki vaba minutit. Siiski
leidis ta aega telefoneerida Natašale. Ta vestles oma
sõbratariga tükk aega, teatas oma sõidust Peterburi
ja varstisest tagasipöördumisest.

„Valmistage mulle lõuna,“ ütles ta, „seda päeva
tuleb pühitseda vääriliselt. Mõtlen teile Neeva kal-
lastel. Ärge unustage mind.“

Õhtul sammus ta hotelli tagasi jalgsi. Ta oli väsi-
nud ja kartis neid viimaseid Arianega koosviibimise
tunde. Tuli võidelda veel. Ta avas korteriukse taltsu-
taja kartusega, kes astub puuri, milles asub noor,
taltsutamatu, vihast urisev panter.

Ariane Nikolajevna oli lõunasöögiks rõivastunud
erilise maitsega. Ta oli selga pannud helesinise siid-
püdjama kirsikarvalise vööga. Väljalõige jättis paljaks
rinna. Lahtised juuksed olid seotud kukla kohale
püdžamavärvilise sinise paelaga ja langesid sealt vabalt
puusadeni. Ta oli pistnud juustesse, kõrva äärde, veri-
punase roosi ja jalas olid tal pallikingad. Ta oli lõbusas
meeleolus. Eelmisel päeval poleks nagu juhtunud olnud
midagi ja nagu ei sünniks midagi ka homme. Pais-
tis, nagu oleks see olnud samasugune päev kui kõik
teised.

„Kas meeldin sulle nii?“ küsis ta, astudes edasi
ja tehes sügava kummarduse.

Constantin vaatles teda üllatatult. Ta ees seisis
uus Ariane, võrukaelne, vallatu noormees, paaz mõnest
Shakespeare'i komöödiast, kelle suust hakkab len-
dama sätendavate sõnade rahet. Ta oli vaimustatud
mõttest, et see ümberrõivastus annab nende viimsele
õhtule ettenähtamatu meeoleu, ja vastas:

„Sa oled kütkestav. Tellin kaaviari ja šampanjat.“

Ariane mängis oma osa imestlusväärsest. Ta oli pimestavalt vaimukas ja lõbus. Äkki ta kummardus Constantini poole ja küsis:

„Ütle, palun, kas kutsud mind hiljemini, kui sa oled unustanud, kui halb ma olen ja kui sa pöördud siia tagasi, kas kutsud mu siis õhtusöögile? Oo, ainult õhtusöögile. Näed sa, sa kohtad veel palju naisi, ja neil on tuhat omadust, mis mul puuduvad. Nad on head, alistuvad, õrnad, truud — ka mina olen truu, kuna ma sind pole petnud —, võib-olla ka ilusamad. Kuid kuula hästi, mis sulle kõnelen: nende kõrval on sul igav ja sa mõtled „väikesele peletisele“, kes sind vihastas Moskvas peaaegu aasta. Ja siis,“ ütles ta, kummardudes Constantini poole ja kõneldes peaaegu ta kõrva, „usud sa, et võid unustada mu tulist noorust... On seda leida nii kerge?“

„Sul on õigus,“ ütles Constantin, „ma ei unusta sind, sest sinus on segunenud parim halvimaga, mille järel kõik muu peab olema maitsetu.“

„Peame siiski minema lahku,“ jätkas neiu. „Oleks tõesti liiga veider, kui niisugused olendid nagu meie, kes oleme loodud tuhande seikluse jaoks, elaksime edasi nagu abielurahvas. Kuid kuula, mul on sulle teatada suur saladus, enne kui läheme lahku, midagi, mida ma võiksin öelda ainult sinule kogu maailmas ja mida sa ei tohi korrata kunagi, sest sureksin siis häbist. Tõota mulle seda.“

„Töotan kõik, mida soovid,“ ütles Constantin, keda ta kaotuse silmapilgul täitis kirglik soov pisut kaugemale tungida neiu suletud südamesse.

„Hea, ütlen sulle seda homme,“ jätkas Ariane, „homme jaama perroonil, kui on helisenud kolmas kell, momendil, mil rong sõidab minema ja pole enam võimalik pöörduda tagasi... Ja kui ma ei leia küllalt

julgust viimasel silmapilgul teha sulle seda ülestatun-
nistust, kirjutan sulle... Luban seda.“

Asjata püüdis Constantin mõjustada neiu rää-
kima. Ta ei saanud temalt rohkem kui pühaliku töö-
tuse, et varsti saab teada saladuse, mida ta on taht-
nud temale teatada juba ammu.

Constantin püüdis aimata, mida tahtis talle öelda
Ariane. Tundes teda, ta enesearmastuse teemandi-
tugevust, avastas ta jälje, mis viis ta tõe. See kõrk
neiu armastas teda, kuid ta oleks ennemini surnud,
kui lasknud seda välja paista. Ta armastas teda, oli
teda armastanud alati: see oli saladus, mida ta ei vöi-
nud paljastada enne kui lahkumismomendil...

See arvamuse kindlus täitis ta tumeda rõõmuga.

„Mina võitsin,“ mõtles ta. „Ta võitles, naeratus
huulil, kuid tunnistab enese võidetuks. See taltsuta-
matu tüdruk on endale leidnud isanda... Ja siiski
on me vahel kõik lõpetatud. Ta on muutnud armas-
tuse võimatuks...“ Sel hetkel Constantin vihkas
teda...

Öösi uinusid nad teineteise süleluses.

XXII.

Järgmisel hommikul, hallil veebruaripäeval, ärkasid nad hilja. Constantin tõusis esimesena. Kui ta oli juba riides — kell oli üksteistkümmend läbi —, otsustas ka Ariane väljuda voodist.

Ta istus ühele toolile, selg pööratud Constantini poole, kes vaatles oma metressi veetlevat ja habrast siluetti, mis eraldus aknal, millest tungis sisse kollakat kahvatut valgust.

Ja äkki, vaatamata oma armukese poole, uurides oma siidsukka, milles oli leidnud väikese augu, ütles ta ükskõikse häälega, nagu paluks ta helistada toaneitsile:

„Mis on sellest kasu, olla targem ja kõrgemal-seisev teistest? Kas sa siis tõesti ei tea, et omandasid mu neitsina ja et ükski mees polnud mind puudutanud?“

Need sõnad kõlasid toa vaikuses. Constantinile näis, et ta süda lakkab töötamast ja et tuba äkki valgustus, muutus määratu suureks... Ta arvas, et mines tub... Samal sekundil, mil neiu kõneles, taipas ta, et viimaks on ta teada saanud tõe. Esimese öö mälestis sähvas pikse tulinoolena läbi ta aju. Ta kuulis lapselikku, alandlikku häält, mis ütles: „Kuid ma ei pane ju vastu.“ Talle meenus osutatud vastupanu, ta nägi uuesti vereplekke valgeil linadel... Nad moodustasid nagu väikeste punaste marjade buketi... Kuid ta ei tarvitsenud mingit materiaalset asitõendust.

Mingi kõrgem tõde löi temas lõkkele ja hajutas kahtluse nagu valgus pimeduse.

Masendatud muljete tugevusest, ta tuikus. Ta ei suutnud rääkida ega vaadata Arianele näkku. Kuidas taluda tema silmade tuld? Kuulda ta häält, käis üle ta jõu. Ta vajab üksindust, värsket õhku, pikka jalutuskäiku. Vaevaga ajas ta enese püsti, astus mõned sammud, läbis toa ja väljus...

XXIII.

Ta eksles kaua sihitult mööda linna. Ta ei mõelnud millelegi. Ta jalutas aeglaselt, käed kasukatas-kuis. Sadovajal peatus ta mitu minutit, vaadeldes suurt veovoorimehe hobust, kes oli maha kukkunud libedale jääle ja püüdis tagajärjetult üles tõusta.

Külm tuul näpistas ta nägu. Ta jätkas oma jalutus-käiku.

Ajuti nägi ta vaimus Arianet akna ees, saledat, rõivatut. Ta kordas masinlikult sõnu, mida neiu oli lausunud elutu häälega. Ka nüüd, nagu varemgi, ei kahelnud ta öeldu tõsiduses. Ei saa vaielda asja tõsiduse üle, mis on silmanähtav. Ja see oli kui põlev põõsas, milles Jumal ilmus Moosesele. See pimestas ja põletas. Ta ei suutnud taluda ei ta valguse sära ega kuumust. Ajuti sulges ta silmad ja põgenes nagu keskpäeva päikesest üllatatud öölind.

Ta läks Kremli, astus Uspenski peakirikusse, vaatles huviga ikoonasid. Ühel bütsantsi jumalaema näol nägi ta Ariane pikki, musti kulmukaari. Ka seal oli ta. Mosaiikmaalidega kaetud seinte vahel hõljus viiruki-lõhn. Ta tundis pööritust.

Terrassil, Aleksander II ausamba lähedal, hakkas ta äkki iseendaga kõnelema.

„Ah,“ ütles ta metsiku rõõmuga, „kuis ma tunnen sind nüüd, väike kahvatu ja valitsushimuline tüdruk! Nüüd tean ma, milline võimujoovastus viis su Znemenski gümnaasiumist hotell „Londoni“ tubadesse ja väikesesse eeslinna majja. Sinu pilk, mille võimu ma

tunnen, sundis taanduma meeste iha. Kuid millise ime tõttu võitsid sa iseenda ja valitsesid oma kallistuste janu, mida said rahuldada alles minu süleluses? Ja siiski oled elanud lõunamaa tulises linnas. Sinu ümber inimesed liituvad paarideks ja lähevad uuesti lahku; tädi Varvara laulab sinu kuuldes kiidulaule oma armukesele, kuid sa jääd puhtaks, väike Ariane, kes on kuulunud ainult minule. Uhkus päästab sind ja hoiab minu suudluste jaoks!... Kuni viimaks tuleb päev, mil kohtame teineteist!“

Ta pea kohalt üle lendav vareste kraaksuv parv äratas ta hetkeks mõtisklusest. Ta jälgis nende lendu linna valgete katuste kohal. Nende kari tegi järsu pöörde ja kadus paleede ja kloostrite taha. Ta jätkas iseendaga rääkimist.

„Hetkel, mil ta mind kohtab, tunneb ta enese olevat kadunud. Maa, millel ta seni kõndis võitjana, variseb ta jalgade all. See kõrk ja uhke tüdruk näeb, et langeb mehe sülelusesse, kes teda ei tunne, kes võtab ta kui mängukanni, kes palub temalt küüniliselt mõned tunnid ta elust, et mõnusalt veeta õhtuid ta Moskvas viibimise ajal... Ah! Ma ei jätnud ruumi ainsalegi illusioonile! Rääkisin avameelselt, silmakirjalikkuseta. Pole midagi küünilisemat kui ärilise tehingu ettepanek, mille tegin... Siiski ta ei mõtlegi vastu panna. Ta on kohanud oma saatust. Ent kuidas vihkab ta seda tundi, kuidas heitleb ta iseendaga!... Ta on võidetud; ta alistub... Kuid sel viimsel silmapilgul taipab ta äkki, et tal jääb veel võimalus alanduda, kas minu või iseenda ees. Ta ei kõhkle. Ta võtab okkalisema tee, kuid millelt pöördudes ta võib elada iseennast häbenemata... Ja nüüd on selle rändaja süleluses kergemeelne, järeleandlik tüdruk, kes käib mehe käest mehe kätte, oma lõbuks. Ta lepib sellega, et kohtlen teda kui reisijat, kellele antakse öömaja üheks ööks, et teda teisel hommikul jälle saata

edasi... Jah, kuid selle hinnaga ta päästab enese. Ta säilitab eneses ühe tagatoa, kus ta jääb puudutamatuks... Temasse ei puutu muu ega huvita teda see, millisel arvamusel temast on ta armuke... Ta valetab ja — imelik — hetkel, mil ta teeb oma otsuse, oskab ta mind petta niisuguse oskusega, et kõige reaalsemad tõendid ei suuda avada mu silmi. Oma leidlikkusega loob ta minus arvamiskindluse, mida miski ei suuda hävitada... Ja siiski on tal, vaesel lapsel, oma nõrkusehetk. Ta ei suuda valitseda oma häält momendil, mil võidan ta, tekitades talle valu. Ta kogeleb nagu väike hirmunud tüdrukuke, mis ta ka siis veel õieti on: „Kuid ma ei pane ju vastu!“ Ja mina ei aimanud, milline kohutav draama toimus ta hinges. Olin pime ja kurt. Ainult täna näen selgesti, nüüd kuulen su hüüet, Ariane!...“

Ta žestikuleeris, kõneldes terrassil, mida pühkis külm tuul. Harvad möödaminejad seisatusid, vahtisid teda hetke ja sammusid siis edasi. Ta rahustus äkki ja vaatas kella. Teda oodati büroosse. „Oodatagu!“ mõtles ta ja jätkas oma ekslevat teekonda.

Määrduvad taevast langes hõredaid lumehelbeid, mida keerutas tuul.

Ta ei lakanud mõtlemast Ariane valele. Välkkiiresti oli ta taibanud selle möödapäästamatust ja oli selles ühe hüppega tõusnud peadpööritavausse kõrgusse. Ta tundis teda jälgides hirmu, nagu jälgides akrobaati, kes valmistub tsirkuselaie all sooritama kardetavat trikki, mille juures ta võib kaotada elu.

Kuid ime oli see, et tal jätkus sangarlikkust mängida seda kaelamurdvat osa peaaegu aasta aega. Ta oli osanud jätkata seda valet ja sellele muretseda toitu päevade ja ööde vahelduvas reas. Mida paremini ta teda, Constantini, armastas, seda paremini varjas ta end tema eest, ammutades oma uhkusest jõudu rängaks võitluseks. Ta nägi oma taktika saa-

tuslikku mõju oma armukesele. See kohtles teda karmilt, sundis teda valama pisaraid. Ja võib-olla ei suutnud ta Arianet armastama hakata selle vihkamisväärsse kujutluse pärast, mis Ariane ise andis enesest. Neiu oli talunud selle mõtte, oli kannatanud nende alanduste all. Kuid hingeahastuses ja pisaratevoolus salaja ta võidurõõmutses.

Äkki muutsid ta mõtted järsult suunda. Oma üllatuseks kuulis ta end hüüdvat sõnu, mis vibreerisid jäises õhus:

„Kui ma ometi oleksin teadnud, kui ma oleksin teadnud! Ariane, mis oled sa teinud?...”

Ta hüüdis neid sõnu nii tugevasti, et ta enese häälekõla hirmutas teda. Ta vaikis, masendatud uuest mõtetevoolust... Ta kujutles Arianet avameelsena esimesest päevast. Millise õrnusega oleks ta teda kohelnud! Millise kannatlikkusega oleks ta vallutanud selle kõrgi südame ja oodanud ta uinuva keha ärkamist! Milline õrnus oleks valitsenud nende vahel! Ja Ariane paindumatu tahte tõttu oli ta sunnitud olnud end kaitsema ta vastu. Ta oli raevuselt võidelnud, et mitte armastada, et end mitte siduda õrnade sidemetega.

„Ah, mispärast petsid sa mind?...” ütles ta tumedalt. „Kuidas leida tagasiteed? Liiga hilja, liiga hilja,” kordas ta meeleheitel... „Ei saa seda äratada surnuist, mis pole kunagi olnud!...”

Ta seisatus, lämbumas teda täitvast kibedusest. Ja äkki ta küsis eneselt, miks ei joosnud ta Ariane juurde. Ta oli seal, mitte kaugel temast, oodates hotellitoas.

Nimetu valu ängistas ta südant. Ta tundis, otsimata põhjusi, et tal oli võimatu tagasi pöörduda oma metressi juurde. Milliste silmadega vaadata talle näkku? Mis talle öelda? Millisel toonil rääkida?

Temas mässavaisse ägedaisse vasturääkivaisse tundeisse segunes tume viha selle neiu vastu. Ja nüüd,

kui ta nägi Arianet ta loomulikkuses, vihkas ta teda. Millise raffineeritud tigidusega oli ta suutnud teda piinata nii kaua? Ta oli sellest tundnud saatanlikku rõõmu. Julmalt ja südametult oli ta kogu innuga kiindunud kättemaksu... Milline ülev segu armastusest ja vihkamisest, kus ausus ja vale, truudus ja kavalus segunesid nii kummaliselt. Kuid ta on oma jõu lõpul... Aasta igapäevsed piinad on ta kurnanud lõplikult. Millist rõõmu tunneb ta nüüd veel teadmisesest, et oli ta omandanud neitsina? Säilinud on ainult kannatus. Vanad haavad jooksevad veel verd... Jääb ainult üks mõte: põgeneda, olla viimaks üksi, unustada see põrgu. Jah, sõita Peterburi veel samal õhtul... Kuid enne tuleb minna hotelli ja võtta oma sumadanid... Ta läheks viimasel minutil... Võib-olla on Ariane, ootamisest väsinud, läinud välja... Siis jätta maha paar sõna, öelda, et ta sõidab minema ja et kahtlemata ta tuleb tagasi... Kuid ta ei tuleks tagasi mitte kunagi...

Ta vaatas enese ümber.

Ta seisis väikese maja ees, milles elas Nataša. „Mitte ainult juhus ei toonud mind siia,“ mõtles ta.

Samal minutil, mil ta astus sisse oma sõbratari juurde, teadis ta, mis ta ütleb temale. Ta katkestab temaga sidemed. Sellepärast, et ta lahkub Arianest, lõpetab ta vahekorra ka Natašaga. See näis talle aksiomina, mida pole vaja tõestada.

Tund aega hiljem ta väljus majast. Ja ta sõbratar jäi nutma diivanile, sinna, kuhu ta oli tema jätnud.

Temas oli sündinud äkiline muutus. Ta oli rahulik. Ta mõtles oma reisule, oma äriasjadele. Ta läks büroosse. Sealt kavatses ta helistada Arianele. Sest see neiu ei saa ju nüüd talle enam valmistada kannatusi ega teha õnnelikuks. Esimest korda terve aasta kestel tundis ta end vaba mehena. Kuid siiski, helistamise silmapilgul ta taandus... Mispärast õieti ei võiks

teda näha enne ärasõitu? Miks mitte temaga lõunastada koos, lihtsalt nagu kellegagi, keda kunagi on tuntud ja kes nüüd on muutunud ükskõikseks?

Ta kutsus jooksupoisi ja andis talle suulise käskluse:

„Sa ütled täpsalt nii: Constantin Michel tervitab teid, Ariane Nikolajevna, ja palub teid temaga täna õhtul koos süüa õhtust. Ta sõidab ära kella kümnese rongiga.“

Kui jooksupoiss tagasi jõudis, küsis Constantin järsult:

„Mis tegi Ariane Nikolajevna?... Mis ta vastas?...”

„Ariane Nikolajevna telefoneeris parajasti. Ta naeris rääkides... Ta peatus, kuulas mind ära ja vastas lihtsalt: hea, ja jätkas siis kõnet.“

Tund aega hiljem jõudis Constantin hotelli. Juba enne sisseastumist teadis ta, et ta Arianet nähes ei tunne mingisugust erutust. Ta tervitas teda loomuliku häälekõlaga, kuid ei suudelnud teda. Ta ei teinud enese kallal mingit pingutust, et vestelda või vaikida. Ta oli jäätunud hingepõhjani ja ebatundlik. Neiu polnud ei lõbus ega kurb, sentimentaalne ega küüniline. Ta aitas Constantinil pakkida ta pabereid ja pesu. Lauas kõnelesid tähtsusetuist asjust. Neiu ei küsinud, millal ta tuleb tagasi. Ei kõneldud sellest, mis saab hotellikorterist. Pärast õhtusööki, kui Constantin sulges oma kohvleid, andis Ariane talle reisule kaasa omavalmistatud võileibu, mis olid mässitud valgesse paberisse ja kinni seotud sinise paelaga.

Ta saatis teda jaama, aitas tal end mugavasti sisse seada oma kupees. Ta võttis rinnalt ühe roosi ja pani klaasi. Siis läksid nad perroonile, oodates ärasõidusignaali. Constantin oli võtnud neiu käe alt kinni. Ta ei kõneldud. Ta oli äärmiselt väsinud ega mõelnud millelegi. Ariane vaatles teda ajuti poolvargsi. Har-

junud lugema oma sõbra näojoontest, taipas ta tema kahvatuses, silmade alla tekkinud kortsudest, et see oli läbi teinud kohutava kriisi. Ent kas polnud tal tema jaoks ainustki sõna? Kas jätab ta tema üksi pimedasse öhe? Kas läheb ta minema, et mitte kunagi enam pöörduda tagasi? Ta vaikis, julgemata esitada ainustki küsimust. Minutid möödusid; ahastus täitis ta südant. Pinevus kahe armastaja vahel saavutas ülima määra. Näis, et miski ei suuda purustada neil lasuvat vaikust ja et lahkumine on igavene.

Kõlasid kella kolm lööki, millele vastas vedurivile. Constantin suudles neiu sõnalausumatult. Nüüd seisis ta püsti vagunitrepi esimesel astmel. Rong hakkas aeglaselt liikuma. Arianelt nõudis suurt pingutust, et mitte minestuda. Ta tõstis silmad oma armukese poole. Constantin nägi neid täituvat pisaraist. Äkki, haartes ühe käega käsipuust, kummardus ta, haaras teise käega neiu ümbert kinni, tõstis ta üles, tõmbas enese juurde ja viis kupeesse. Ta sulges selle ukse ja vajus neiuga pingile.

„Mis sa teed?“ kogeles Ariane. „Sa oled hull!“

„Vaiki!“ ütles Constantin... „Vaiki!... Palun sind!...“

Ja ta külvas neiu üle vaiksete suudlustega.

LOODUSE KULDRAAMAT

I seeria valitud kirjandust noorsoole.

Tellimistingimused: Terve komplekt — 25 kr. tasumisel sularahas, 27 kr. tasumisel osakaupa (5 kr. tellimise allkirjutamisel ja 22 kr. osakaupa 5 kuu jooksul).
Otsiku raamatu hind 3 krooni.

F. H. BURNETT: SALAAED.

Meeldiv jutustus üle maailma kuulsa ja ka meel Eestis tuntud „Väikese Lord Fauntleroy“ autori sulest, mille tuumaks kiusaka ja hellitatud, kuid olemuselt hea lapse iseloomu täieline muutos paremuse poole kokkusaatmisel veel enam rikutud omaealisesega.

H. DOMINIK: JOHN WORKMAN. KAHES ANDES.

Käesolevas raamatus on juttu 12-aastasest New Yorki ajalehemüüjast poisist, kelle sihiks elus on saada kord miljonäriks. Selle unistuse saavutab ta ka tõeliselt oma terase mõistuse, kindla tahtejõu ja lakkamatu tööhimuga, oma arenemisteele tutvudes ja tutvustades ka lugejaid moodsa Ameerika tööstusmaailmaga.

V. HELLING: BOMBAY PÄRLIPÜÜDJA.

Raamatu peategelaseks on saladuslik hindu, kes üksikül korallisaarel kunstnikult kasvatab pärle, mida seirab hulk vaenlasi, kelle käest aga peategelane oma ameerikalasist ja eurooplasist sõprade abil pääseb. Lugeja kandub romantilisse ja müstilisse Indiasse, mis oma loodusliku omapäraga, kireva rahvastikuga, selle erinevate elu- ja usukommetega on alati paelunud seikluskirjanduse harrastajaid.

H. MALOT: PEREKONNATA. KAHES ANDES.

Prantsuse noorsookirjanduse väljapaistvamaid teoseid, jutustab „Perekonnata“ leitud poisikese sautusest, kes 8-aastaselt satub rändtsirkuse ja sellega matkab läbi kogu Prantsusmaa, sealjuures kogu aeg otsides oma vanemaid, keda ta viimaks igasugu seikluste järel ka leiab. Peategelase elukäiku jälgides ammutab noor lugeja hulga huvitavaid andmeid Prantsusmaa looduse ja rahvastiku kohta.

KARIN MICHAELIS: BIBI.

Jutt väikesest taani tütarlapselt, kelle isa on jaamaülem, mistõttu Bibli on prii sõit kogu riigi raudteedel. Tütarlaps reisib sel teel peaaegu läbi kogu Taanimaad, oma meeldiva iseloomu tõttu võites endale kõikjal sõpru ja tutvustades lugejaid oma muljeteiga sõnas kui ka pildis. Käesolevat raamatut, mis alles 3 aasta eest ilmus, on nüüd juba võimalik lugeda taani, saksa, inglise, prantsuse, hollandi, itaalia, poola, tšehhi, ungari ja ka eesti keeles.

A. PUŠKIN: KAPTENI TÜTAR.

Vanameistri Puškini ainus pikem romaan, mis saja-aastasest vanusest hoolimata on tänini säilitanud kogu oma värskuse ja elulisuse. Pugatševi mässu taustal pakutud kirjeldused elust stepikindluses ja Katarina-aegsete suurrikkude mõisades, üksikud pildid tolleaegsest hoovkonnast ja sõjaväest annavad huvitava lugemismaterjali kõrval ka rea kultuurajaloolisi andmeid.

MARK TWAIN: HUCK FINNI SEIKLUSED.

Raamatu peategelane, rahutu vaimuga seiklustearmastaja poisike Huck Finn, põgeneb nii oma joodikust isa kui ka teda kristlikus vaimus kasvatada püüdnud leskproua juurest ja, leides endale kaaslase ärajoosnud neegril, algab seiklusrikast rännakut mööda ohtlikku Mississippit, mille keelt peatub kokku õige mitmekesiste inimestega ja sündmustega.

H. A. VACHELL: KOOLIVENNAD.

Meile nii vähe tuntud ja siiski nii omapärase inglise „public school“ elu on leidnud H. A. Vachellis oma kujukamaid kirjeldajaid. Miljöö on väga tõetruult ja reljeefselt kujutatud: kooli igivanad traditsioonid, elu ühiselamajades, õppetöö koolis, tegevus spordiväljadel, omavahelised võistlused füüsilistel ja vaimsetel aladel, poiste rõõm ja kurbus, vaen ja sõprus ning ohtrasti ka vempe, kõik need esinevad selles maailma kõige ainulaadsema koolielu kirjelduses.

K. VILKUNA: TAPANI LÖFVINGI SEIKLUSED.

Käesolev teos esitab Põhjasõja-aegse soome sissisõduri päeviku ning on väga omalaadne teos võrreldes tavalliste ajalooliste romaanidega. Löfving on ajalooline isik ja tõesti teeninud soome sõjaväes. Aja jooksul tema vahvus, külmaverelisuus ja osavus teevad temast kangelasliku partisani, kelle nimi ja hulljulgus on kogu vene sõjaväes tuntud ja kartetud.

S. WÖRISHÖFFER: LOODUSE-UURIJATE LAEV. KAHES ANDES.

Loodusteaduslikke aineid käsitlev tuntud saksa noorsookirjanik selles raamatus jutustab Hamburgi kaupmehe kahe poja seiklusi sõidul kodulinnast Vaikse ookeani saartele kontrollima isa istandikkude seisukorda. Kuna sõit läheb ümber Aafrika, Madagaskari, Tšiloni, India, Sunda saarte ja Austraalia kaudu Okeania saartele, püsib tegevustiku taust vaheldusrikkana ning kirevana.

TÄNAPÄEVA ROMAAN

Ilmub 12 nr. aastas, iga kuu lõpul.

Tellimishind (iibes saatekuludega) aastas 7 kr. 50 s.,
 $\frac{1}{2}$ a. 4 krooni, $\frac{1}{4}$ a. 2 kr. 25 s. Üksiknumber 75 senti.
Vastutav ja tegev toimetaja: H. Puskov.
Väljaandja: K./O. „LOODUS“, Tartus, Vana tän. 1.

ILMUNUD NUMBRID:

- Nr. 1. E. M. Hull. Seik.
Nr. 2. Edgar Wallace. Üheksa hangeldajat.

KROONINE ROMAAN

ILMUB IGAL 15. KUUPÄEVAL, 12 NR. AASTAS.

Iga nr. sisaldab umbes 240 lk. tihedat teksti.

Vastutav toimetaja: H. Pürkop. Väljaandja: K./O. „Loodus“.

Tellimishind aastas 10 krooni, $\frac{1}{2}$ aastas — 5 kr. 50 s., $\frac{1}{4}$ aas-
tas 3 krooni. Üksiknumber 1 krooni.

ILMUNUD NUMBRID:

- Nr. 1. Zsigmond Móricz. Mudakuld.
Nr. 2. John Masfield. Sard Harker.
Nr. 3. August Strindberg. Mere rüpes.
Nr. 4. Hanns Heinz Ewers. Alraune.
Nr. 5. Géza Gárdonyi. Nägematu inimene.
Nr. 6/8. F. M. Dostojevski. Kuritöö ja karistus.
Nr. 9. Anatole France. Thais.
Nr. 10. Lajos Zilahy. Surmav kevad.
Nr. 11. Henri Barbusse. Põrgu.
Nr. 12. Mika Waltari. Suur illusioon.
Nr. 13. E. Zola. Sa ei pea mitte abieliu rikkuma!
Nr. 14. Sigrid Undset. Kevad.
Nr. 15. Ferenc Herczeg. Kuldviivul.
Nr. 16/17. Octave Mirbeau. Toaneitsi päevik.
Nr. 18. G. Meyrink. Golem.
Nr. 19. I. Ehrenburg. Trust D. E.
Nr. 20. A. Tolstoi. Aelliite.
Nr. 21. John Galsworthy. Tume õis.
Nr. 22. V. Uibopuu. Suletud ring.
Nr. 23. H. Valtoneu. Noore naisõpetaja abiventil.
Nr. 24. Ed. Männik. Hall maja.
Nr. 25. A. Bennet. Armastus haua varjus (Hugo).
Nr. 26/28. Knut Hamsun. Hulkurid.
Nr. 29. Claude Farrère. Kultuurinimesed.
Nr. 30. Selma Lagerlöf. Hüljatu.
Nr. 31. Pierre Benoit. Koenigsmarck.
Nr. 32. Carl van Vechten. Neegrite taevas.
Nr. 33. K. H. Strobl. Matthias Merenuse neli abieliu.
Nr. 34/35. G. de Maupassant. Ilus sõber.
Nr. 36. Cécile Tormay. Vana maja.
Nr. 37/38. Upton Sinclair. Ööl!
Nr. 39. Roland Dorgelès. Puuristid.

HIND 75 SENTI